

ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ

Ο ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ

Ιερόν Ησυχαστήριον
«Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος»
Σουρωτή Θεσσαλονίκης
2013

1^η έκδοση 1975

30^η έκδοση 2013

© Ιερόν Ησυχαστήριον Μοναζουσών
«Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος»

57006 ΒΑΣΙΛΙΚΑ Θεσσαλονίκης
Τηλ. 23960 41320, fax 23960 41594

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση μέρους ή όλου του κειμένου
στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση, καθώς και των διακοσμητικών
στοιχείων, χωρίς την γραπτή άδεια του Ησυχαστηρίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΠΡΑΞΗ ΑΓΙΟΚΑΤΑΞΕΩΣ	4
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
«Ιδιοτροπίες» του Πατρός Αρσενίου	11
Δύο εμφανίσεις του Πατρός Αρσενίου.....	14
Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ.....	16
ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ.....	37

[//7]

Η ΠΡΑΞΗ ΑΓΙΟΚΑΤΑΞΕΩΣ

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Αριθμ. Πρωτ. 112

Τους εν τω παρόντι βίω οσιότητι μεν και αγιότητι βίου διαπρέψαντας και έργω και λόγω εν τη υπηρεσία και αγάπη προς τον πλησίον εαυτούς καταναλώσαντας, ζώντας δε και μετά την εκείσε αποδημίαν σημείοις και θαύμασι παρά Θεού μαρτυρηθέντας, ύμνοις εσαεί και εγκωμίοις εν πάση ευλαβεία τιμάν και γεραίρειν η Αγία του Χριστού οίδεν Εκκλησία, και την τούτων προς τον Πανάγαθον Θεόν επικαλείσθαι ευπρόσδεκτον μεσιτείαν, υπέρ αφέσεως αμαρτιών και ίάσεως των ασθενούντων.

Επειδή τοίνυν τοιούτος τον βίον κατεδείχθη και ο εκ Φαράσων της Καππαδοκίας ορμώμενος ιερομόναχος Αρσένιος, ο επικαλούμενος Καππαδόκης, ος, τοις μοναχοίς της εν Καισαρεία (Ζιντζή-Ντερέ) Ιεράς Μονής του Τιμίου Προδρόμου εν νεαρά ηλικία καταλεγείς, και την της ιερωσύνης εν αυτή δεξάμενος χάριν, είτα, τη φωνή της καλούσης Εκκλησίας εν ταπεινώσει καρδιάς ακολουθών, εθυσίασε τον μονήρη και ασκητικόν βίον και επί ολόκληρον υπερπεντηκονταετίαν [//8] διήλθεν εν Φαράσοις, αγιάζων, διδάσκων και στηρίζων εν τη πίστει και τη πατρώα ευσεβεία τον της απωτάτης εκείνης περιοχής εμπερίστατον Ορθόδοξον λαόν, ον και υπερογδοηκοντούτης γέρων ηκολούθησεν εν τη εκ της γενετειράς εξόδω αυτού, εκδημήσας προς Κύριον εν Κερκύρα τη 1^η Νοεμβρίου του χιλιοστού εννεακοσιοστού εικοστού τετάρτου σωτηρίου έτους, περί ων δι' αναφοράς αυτού προς την Διαρκή Ιεράν Σύνοδον της Αγιωτάτης Εκκλησίας της Ελλάδος υπέβαλε και εβεβαιώσατο ο Ιερώτατος Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Συνέσιος, συνυποβάλλων και την ου μόνον παρά τοις εκ της περιοχής Φαράσων χριστιανοίς, αλλά και παρά τω πληρώματι της θεοσώστου αυτού επαρχίας, και ευρύτερον, αδιάσειστον πλέον αποβάσαν πεποιθήσιν και πίστιν περί της αγιότητος του οσίου ανδρός, και κοινήν επιθυμίαν και παράκλησιν περί κατατάξεως αυτού εν τη χορεία των Αγίων, η Μετριότης ημών μετά των περι ημάς Ιερωτάτων Μητροπολιτών και υπερτίμων, των εν Αγίω Πνεύματι αγαπητών ημίν αδελφών και συλλειτουργών, εκ του υπό της Εκκλησίας της Ελλάδος κατά τα κρατούντα ημίν αποσταλέντος φακέλλου, και σχετικής άμα εκθέσεως της παρ' ημίν Κανονικής Επιτροπής, εν βεβαιότητι γνόντες τον άγιον βίον και την αγίαν τελευτήν του οσίου ιερομονάχου Αρσενίου, του Καππαδόκου, και Συνοδικώς διασκεψάμενοι, έγνωμεν, τω κοινώ της Εκκλησίας έθει κατακολουθούντες, την προσήκουσαν τοις ιεροίς ανδράσι και τούτω απονείμαι τιμήν.

[//9] Διο και θεσπίζομεν Συνοδικώς και διοριζόμεθα και εν Αγίω διακελευόμεθα Πνεύματι όπως από του νυν και εις το εξής εις αιώνα τον άπαντα ο όσιος Ιερομόναχος Αρσένιος, ο Καππαδόκης, συναριθμήται τοις οσίοις και αγίοις της Εκκλησίας,

τιμώμενος παρά των πιστών και ύμνοις εκγυμίων γεραιρόμενος τη 1' του μηνός Νοεμβρίου, ημέρα εν η ούτος εκοιμήθη εν Κυρίω.

Εις ένδειξιν δε τούτου και βεβαίωσιν εγένετο και η παρούσα Πατριαρχική ημών και Συνοδική Πράξις, καταστρωθείσα μεν και υπογραφείσα εν τώδε τω ιερώ Κώδικι της καθ' ημάς Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, εν ίσω δε και απαραλλάκτω αποσταλείσα τω Ιερωτάτω Μητροπολίτη Κασσανδρείας κ. Συνεσίω προς κατάθεσιν εν τοις Αρχείοις της Ιεράς αυτού Μητροπόλεως.

Εν έτει σωτηρίω ,αλπς (1986),
κατά μήνα Φεβρουάριον (ια'), Επινεμήσεως Θ'.
† Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος
αποφαίνεται

- † Ο Σάρδεων Μάξιμος
- † Ο Ροδοπόλεως Ιερώνυμος
- † Ο Σταυρουπόλεως Μάξιμος
- † Ο Μύρων Χρυσόστομος
- † Ο Κολωνίας Γαβριήλ
- † Ο Πέργης Ευάγγελος
- † Ο Λύστρων Καλλίνικος
- † Ο Δέρκων Κωνσταντίνος
- † Ο Ελενουπόλεως Αθανάσιος
- † Ο Μελιτηνής Ιωακείμ
- † Ο Φιλαδελφείας Βαρθολομαίος

[//10]

Φωτογραφία: Η πρώτη εικόνα του Αγίου Αρσενίου. Αγιογραφήθηκε στο Ησυχαστήριο με την καθοδήγηση του μακαριστού Γέροντος Παΐσιου.

[//11]

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μεγάλη υποχρέωση αισθάνομαι στον Πατέρα Αρσένιο, τόσο για τ' όνομα του που μούδωσε μαζί με τις άγιες του ευχές στην κολυμβήθρα, όσο και αργότερα, μικρός, που θήλαζα στα λίγα του βιβλία, που διέσωζε ο γερο-Πρόδρομος ο Κορτσινόγλου (του Χατζητσινή).

Το σπουδαιότερο δε βιβλίο του για μένα ήταν ο ίδιος ο Πρόδρομος, ο οποίος ήταν και το ζωντανό βιβλίο του Πατρός Αρσενίου, διότι αυτός διέσωζε στην καθαρή του μνήμη όλη την αγία ζωή του Πατρός. Είχε την μεγάλη ευλογία το Γεροντάκι αυτό – σαν ψάλτης του και ακόλουθος του παντού – να γνωρίζει πολλά, διότι, εκτός από αυτά που έβλεπε, άκουγε και πολλά επάνω σε συζητήσεις τους, από όσα του διηγόταν ο Πατήρ, διάφορα δηλαδή περιστατικά από την ζωή του.

Όποτε λοιπόν πήγαινα στο σπίτι του Προδρόμου, που έμενε στην γειτονιά μου, όλο και κάτι θα μου διηγόταν για τον Πατέρα Αρσένιο, και εγώ συνέχεια με την παιδική μου περιέργεια τον ρωτούσα. Ήμουν φυσικά μικρός τότε, και γι' αυτό είχαν χαραχθή με [//12] ευκολία μεγάλη τα λόγια του στην τότε απαλή καρδιά μου, η οποία δεν είχε πιάσει ακόμη πουρί.

Όταν αργότερα οικονομήσε ο Θεός και βρέθηκα ξανά, ως μοναχός πια, στην Κόνιτσα στην Ιερά Μονή Στομίου, το 1958, το ενδιαφέρον μου για τον Πατέρα Αρσένιο είχε μεγαλώσει και πάλι περνούσα από τον γερο-Πρόδρομο, για να μάθω περισσότερα· παρ' όλο που ήταν ενενήντα ετών, ήταν πρόθυμο και ακούραστο το ευλαβέστατο Γεροντάκι να μου διηγείται πάντοτε.

Θα γνώριζα φυσικά περισσότερα και με πιο πολλές λεπτομέρειες, αλλά τότε δεν μου πέρασε από τον λογισμό να μαζέψω στοιχεία για τον βίο του. Πού να ήξερα ότι ο Πατήρ Αρσένιος και μετά την κοίμηση του θα παρουσίαζε αυτά τα σημεία - θαύματα και εμφανίσεις - που παρουσιάζουν οι Άγιοι! Ο Πατήρ τότε ακόμη, το 1958, ήταν στο Κοιμητήρι της Κερκύρας, με την πλάκα επάνω στον τάφο του που έγραφε το όνομα του.

Πολλοί συγχωριανοί μας είχαν την εντύπωση μετά, ότι το Λείψανο του Πατρός Αρσενίου (Χατζηεφεντή) θα είναι ολόκληρο, όπως και πολλών Αγίων, και από ευλάβεια δεν τολμούσαν να του κάνουν την εκταφή του - ούτε και ήταν δυνατόν πάλι να συγκεντρωθούν όλοι μαζί, για να σκεφθούν από κοινού το θέμα της εκταφής του, διότι το χωριό μας, τα Φάρασα, είχε σπαρθή σε πολλά μέρη της Ελλάδος κατά την προφητεία του. Έλεγε ο Πατήρ, πριν ακόμη γίνη η Ανταλλαγή: «Όταν θα πάμε στην Ελλάδα, το χωριό μας θα σπαρή σε πολλά μέρη της, θα γίνη [\[//13\]](#) γαρμάν-τοσορδάν (φύρδην-μίγδην)»· όπως επίσης έλεγε και για τον εαυτό του: «Εγώ θα ζήσω μόνο σαράντα ημέρες στην Ελλάδα και θα πεθάνω σ' ένα Νησί». Πράγματι έτσι και έγιναν όλα· και το χωριό μας έκανε τέτοιο σκόρπισμα, που πολλοί συγγενείς ακόμη ούτε γνωρίζονται ούτε και ξέρουν ο ένας για τον άλλον, εάν ζη ή συγχωρέθηκε.

Έχοντας λοιπόν όλα αυτά υπ' όψη μου, αποφάσισα να πάω μόνος μου στην Κέρκυρα, για να κάνω την εκταφή και ανακομιδή του. Δεν γνωρίζω όμως, εάν η ευλάβεια μου ήταν περισσότερη ή η αναιδεια μου. Σε όλο μου το ταξίδι είχα και λογισμούς: «Σε περίπτωση που βρω το Λείψανο του ολόκληρο, τι να κάνω;» - διότι αδύνατο τότε να μ' αφήσουν οι Κερκυραίοι να το πάρω. Το ότι θα το εύρισκε ήμουν σίγουρος, διότι το 1945 είχαν βρει τον τάφο του Πατρός τα αδέρφια μου και μου έστειλαν χώμα από τον τάφο του, το οποίο ρίξαμε επάνω σ' ένα συγχωριανό μας, που είχε βγη άλειωτος, και μετά έλειωσε. (Μου είχε πει ο Πρόδρομος να το κάνω αυτό, καθώς και την αιτία, που δεν είχε λειώσει προηγουμένως ο συγχωριανός μας).

Φθάνω λοιπόν στην Κέρκυρα τον Οκτώβριο του 1958, και εκεί συνέχεια βροχές. Ο Ιερέυς του Κοιμητηρίου μου είπε ή να πάω ξανά άλλη εποχή ή να παραμείνω μέχρι να σταματήσουν οι βροχές. Του είπα: «Θα έρθω αύριο το πρωί στο Κοιμητήρι και ο Πατήρ θα βοηθήση». Την επομένη το πρωί ξεκίνησα με κατακλυσμό, αλλά μόλις έφθασα στο Κοιμητήρι, έπαψε αμέσως η δυνατή εκείνη βροχή και [\[//14\]](#) βγήκε και ο ήλιος. Έγινε με καλωσύνη η εκταφή του, διάβασε και το Τρισάγιο ο Ιερέυς, και φεύγοντας με τα Λείψανα, άρχισε πάλι η δυνατή βροχή να συνεχίζει. Ο Ιερέυς τότε μου είπε: «Ο Πατήρ έκανε το θαύμα του».

Έφθασα μετά στο ξενοδοχείο. Τοποθέτησα τα Λείψανα στο μαξιλάρι μου και άνοιξα το καπάκι της βαλίτσας, που τα είχα μέσα, για να τα βλέπω, και γονατιστός προσευχόμουν. Όταν είχε νυχτώσει πια, άναψα το φως, για να τα βλέπω και στην συνέχεια της νυκτός και να προσεύχωμαι. Στις εννέα με δέκα η ώρα το βράδυ (ώρα κοσμική), ενώ προσευχόμουν γονατιστός, άκουσα μια φωνή άγρια να με απειλή και

να μου λέγη: «Τι Λείψανα είναι αυτά»; και μια δύναμη ένιωσα να ορμάη επάνω μου, χωρίς να βλέπω ολόκληρο σώμα· δυο χέρια μαύρα και άγρια να με σφίγγουν γερά, για να με πνίξουν. Εκείνη την στιγμή που κινδύνεψα, δεν ξέρω πώς μου ήρθε, φώναξα δυνατά: «Άγιε Αρσένιε βοήθησε με!». Αμέσως τότε ένιωσα μια άλλη δύναμη, ενός αθλητού, να αρπάζη εκείνα τα φοβερά χέρια και να τα πετάη πέρα και να με ελευθερώνη. Η καρδιά μου πια τότε χτυπούσε γλυκά, και συνέχισα την προσευχή μου με ευλάβεια περισσότερη προς τον Πατέρα Αρσένιο, και την επομένη έφυγα για την Κόνιτσα με τα Λείψανα του. Το γεγονός αυτό το είχα πη τότε μόνο σε δύο άτομα πνευματικά, διότι φοβήθηκα μήπως το μάθουν περισσότεροι και οι γυναίκες από αδιάκριτη ευλάβεια μετά πλέξουν και παραμύθια.

[//15] Φωτογραφία: Η πλάκα που τοποθέτησαν στον τάφο του Αγίου Αρσενίου οι Φαρασιώτες.

[//16] Το ότι ήταν Άγιος ο Πατήρ Αρσένιος, για μένα δεν υπήρχε καμμία αμφιβολία. Εάν θα έπρεπε ή δεν θα έπρεπε να κάνη και πάλι θαύματα μετά τον θάνατο του, ούτε και αυτό με απασχόλησε ποτέ, διότι αυτά είναι θέματα του Θεού και όχι δικά μου. Ο Θεός δεν έχει ανάγκη από την δική μας βοήθεια για τα θαυμαστά Του έργα, διότι είναι Θεός. Βλέπουμε και στο Ευαγγέλιο ακόμη ότι η Κεχαριτωμένη Θεοτόκος δεν προετοίμασε καθόλου τον κόσμο, αλλά έκανε υπομονή, μέχρι που μίλησε ο ίδιος ο Χριστός και τους τα είπε καλύτερα με θαύματα. Εάν λοιπόν είχε παρουσιάσει ένα ή δύο σημεία ο Πατήρ στην εκταφή του, αυτά ίσως να ήταν αποκλειστικά μόνο για μένα, για να με τονώση και να μου διώξη και την μεγάλη μου αμέλεια.

Αυτό που έπρεπε να κάνω εγώ, ήταν να γράψω ό,τι γνώριζα για τον Πατέρα Αρσένιο. Εκτός από αυτά που είχα ακούσει από τον γερο-Πρόδρομο, φυσικά και από τους γονείς μου, θα έπρεπε να συγκεντρώσω στοιχεία και από άλλους Φαρασιώτες, που ήταν στην Κόνιτσα και σε άλλα μέρη της Ελλάδος εγκατεστημένοι, διότι αργότερα, και να ήθελε κανείς να συγκεντρώση πληροφορίες, θα ήταν αδύνατο, γιατί οι γέροι συγχωρούνται και φεύγουν ένας-ένας για την μόνιμη πατρίδα όλων μας. Επί παραδείγματι, το 1958, που είχα πάει τα Λείψανα του Πατρός Αρσενίου στην Κόνιτσα, από τους παλαιούς Φαρασιώτες μόνον οι δύο Πρόδρομοι (ο Κορτσινόγλου και ο Εζνεπίδης¹) ζούσαν, καθώς και τέσσερις [//17] ευλαβέστατες γριούλες, που και αυτές αξιώθηκαν να πάρουν την ευλογία και από τα Λείψανα του.

Τα Λείψανα του Πατρός Αρσενίου, το 1970, από την Κόνιτσα τα μετέφερα στο νεόκτιστο Γυναικείο Ιερό Ησυχαστήριο του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, που βρίσκεται στην Σουρωτή της Θεσσαλονίκης. Επειδή ο Ναός του Κοιμητηρίου δεν είχε κτισθή ακόμη, για να τοποθετηθούν στο Οστεοφυλάκιο, τοποθετήθηκαν προχειρώς κάτω από την Αγία Τράπεζα του Καθολικού Ναού. Τα δε κλειδιά του μπαούλου τα είχε η Γερόντισσα Φιλοθέη, μέσα σε φάκελλο κλειστό να τα φυλάξη, με εντολή να μην τον πειράξη κανείς, μόνον εάν τα ζητούσα ο ίδιος, τότε να μου τα δώση.

Έμειναν αθόρυβα στο μπαούλο τα Λείψανα, χωρίς να γνωρίζη κανείς – η Ηγουμένη και η Εκκλησάρισσα, νόμιζαν ότι έχει Ιερά Άμφια. Το 1970 όμως συνέβησαν μερικά γεγονότα. Είχε παρουσιασθή σε μία αδελφή ο Πατήρ Αρσένιος, καθώς και σε άλλη – όπως θα αναφέρω λεπτομερώς –, και ο Πνευματικός, όταν τα έμαθε, αφού

¹ Ο πατέρας του Γέροντος Παϊσίου.

θόλωσε τα νερά στις αδελφές για να μη βλαφθούν, επικοινωνήσε μαζί μου. Του απάντησα και πάλι να τα αφήσουμε στον Θεό, χωρίς να γίνη λόγος.

Αναφέρω λοιπόν τι ακριβώς συνέβησαν, όπως μου τα έγραψαν και οι ίδιες οι αδελφές και μου τα ωμολόγησαν και αργότερα που τις συνάντησα. Πρώτα εμφανίστηκε στη δόκιμο Μοναχή Βασιλική Σταλημένη, ως εξής, καθώς μου διηγήθηκε: «Ήτο τρίτη ημέρα των Χριστουγέννων· ημέρα Κυριακή [//18] 27-12-1970, και εγώ ήμουν αφωσιωμένη στην Θεία Λειτουργία, την ώρα του Χερουβικού, εκτός από τον Ιερέα, που προσευχόταν στην Αγία Τράπεζα, βλέπω και άλλον Ιερέα με λευκά Άμφια να προσεύχεται και να κάνη μετάνοιες στα δεξιά της Αγίας Τραπέζης. Απόρεσα στην αρχή, τί συμβαίνει, και τότε ήρθε ο δεύτερος Ιερέυς! Ξανά βλέπω και πάλι στην ίδια θέση να κάνη μετάνοιες συνεχώς, οπότε δεν μπόρεσα να κρατήσω σ' αυτό το Θεϊκό όραμα και κάθησα στο στασίδι, για να μη πέσω». (Εκεί ακριβώς στα δεξιά της Αγίας Τραπέζης από κάτω ήταν το μπαούλο με τα Λείψανα του Πατρός Αρσενίου).

Στην ίδια αδελφή Βασιλική είχε συμβή και κάτι άλλο, και το γράφω και αυτό, όπως η ίδια μου το ανέφερε: «Δεύτερη φορά στις 17-5-1971 ήμουν σε αργυρνία με άλλες δύο αδελφές, και όταν αρχίσαμε να ψάλλωμε τους Χαιρετισμούς της Παναγίας, στα δύο τελευταία τροπάρια, ακουγόταν ανδρική ψαλμωδία μέσα από το Ιερό. Στην αρχή σταμάτησα να ψάλλω, για να βεβαιωθώ καλύτερα γι' αυτό που ακουγόταν, και οι αδελφές νομίζανε ότι έχασα την σειρά από τα τροπάρια και μου δείχνουν που βρισκόμαστε· εγώ δεν είπα τίποτε, κούνησα μόνο το κεφάλι μου ότι κατάλαβα, οπότε βρισκόμαστε στο τέλος».

Στην άλλη δε αδελφή, που έχω αναφέρει, την Εκκλησάρισσα (Μαρία Παντέλογλου), όπως η ίδια ανέφερε, συνέβη το εξής, όχι σε όραμα, όπως στην Βασιλική, αλλά σε όνειρο. Έβλεπε ότι έβγαινε πολύς καπνός από την Μονή, χωρίς να έχουν υψωθή [//19] φλόγες πυρκαγιάς· και ενώ ανησυχούσαν όλοι, άκουσε να της λέγουν: «Μην ανησυχείτε, ο Αρσένιος αφού είναι εκεί, δεν θα αφήση να καή το Μοναστήρι». (Είναι αλήθεια, ότι εκείνες τις ημέρες ο ανθρωποκτόνος από φθόνο είχε στοιβάξει έξω από το Ησυχαστήριο ξύλα και προσανάμματα, συκοφαντίες, για να κάνη κακό). Στην συνέχεια της είπαν και τα εξής: «Γιατί τα οστά του Πατρός Αρσενίου τα έχετε τόσο απέριττα;». Η Μαρία, παρ' όλο που δεν γνώριζε, απάντησε: «Πώς τα έχουμε απέριττα, αφού τα έχουμε μέσα στο Ιερό και ανάβουμε κανδήλι;». (Πράγματι, τότε το μπαούλο που είχε τα Λείψανα ήταν πολύ απλό).

Στην ίδια Μαρία παρουσιάσθηκε και αργότερα, αφού έμαθε για τα Ιερά Λείψανα, μια νύχτα. Ενώ δεν ήταν κανείς άλλος, την ώρα που άναβε τα κανδήλια, είδε στην πόρτα την μεγάλη της Εκκλησίας να στέκεται ένας Κληρικός και μετά χάθηκε μπροστά στα μάτια της. Και κάποτε που υπέφερε πολύ από δυνατούς πόνους των νεφρών, επικαλέσθηκε τον Πατέρα Αρσένιο και έγινε καλά.

Όλα λοιπόν αυτά, όταν τα έμαθα, μπήκα σε λογισμούς να συγκεντρώσω, το συντομώτερο, όσα στοιχεία μπορούσα για τον Πατέρα Αρσένιο και να γράψω τον βίο του.

Από το 1964 είχα αναθέσει στον αδελφό μου Λουκά, στην Κόνιτσα, να μου συγκεντρώνη και αυτός στοιχεία ή δια της προσωπικής του επαφής με τους άλλους συγχωριανούς μας, που είναι σκορπισμένοι αλλού, ή και δι' αλληλογραφίας, για να βρίσκονται [//20] γραμμένα. Μεταξύ των άλλων συγχωριανών, είχε στείλει και ο

παπα-Θεόδωρος ο Θεοδωρίδης (του Φκοσώτη) τις περισσότερες πληροφορίες, που ο ίδιος είχε συγκεντρώσει στο Μοσχάτο των Αθηνών από άλλους – διότι αυτός ήταν μικρός στην Πατρίδα – και τις έστειλε στον Λουκά. Ο ευλογημένος όμως αυτός άνθρωπος, εκτός που αποσιώπησε τα πολλά θαύματα, που έκανε εν τη ζωή του ο Πατήρ Αρσένιος στην Πατρίδα μας, αναφέρει γενικά μόνον, ότι διάβαζε αρρώστους και γίνονταν καλά. Αλλά και πολλά σημεία δεν συμφωνούν με την πραγματικότητα. Ακόμη πρόσθεσε και ένα βλάσφημο σημείωμα δύο Φαρασιωτών. Όταν λοιπόν είχε διαβάσει στον γέρο πατέρα μας ο Λουκάς τα γραφτά του παπα-Θεόδωρου, ο γέρος κούνησε το κεφάλι του για μερικά παράξενα που άκουσε. Στενοχωρέθηκε φυσικά τότε, γιατί ο ίδιος γνώριζε πολύ καλά τον Πατέρ Αρσένιο – επί εικοσιτέσσερα χρόνια συνέχεια Πρόεδρος στα Φάρασα είχε άμεση επαφή μαζί του, όπως συνήθως συμβαίνει στα χωριά «ο Παπάς και ο Πρόεδρος», αλλά και για ένα λόγο παραπάνω στα δύσκολα εκείνα χρόνια μέσα στους Τούρκους. Ο Λουκάς, επειδή δεν τον είδε αναπαυμένο τον γέρο, θεώρησε καλό να πάρη μόνον ωρισμένα στοιχεία από αυτές τις πληροφορίες και να μου τα στείλη.

Τον παπα-Θεόδωρο τον είχα συναντήσει και εγώ προσωπικά στο Αιγάλεω, καθώς και μερικούς άλλους συμπατριώτες μου στο Μοσχάτο το 1962. Είναι αλήθεια ότι είχα ιδή να δείχνουν μία μεγάλη αδιαφορία [//21] για τον Πατέρα Αρσένιο τα περισσότερα μέλη του Συλλόγου τους και δεν μπόρεσα να το εξηγήσω τότε. Συγκεκριμένα ζήτησα πληροφορίες από πρωτοσυνεργάτη του Συλλόγου, να μου πη ό,τι γνωρίζει για τον Πατέρα Αρσένιο, και εκείνος μου απάντησε: «πάτερ Παΐσιε, δεν θα πρέπει να αναφέρουμε καθόλου για τον Πατέρα Αρσένιο, για να προβάλουμε τον Παΐσιο Β΄, τον πατριώτη μας, που ήταν και Μητροπολίτης Καισαρείας, για να λάβη τότε ο Σύλλογος μας μεγάλη αξία». Όταν το άκουσα αυτό, παραξενεύθηκα για τον πολύ κοσμικό τρόπο, που σκέφτονται αυτοί οι άνθρωποι!

Το 1971 πήγα στην Κόνιτσα και βρήκα στον Λουκά όλα τα γραφτά του παπα-Θεόδωρου. Μ' αυτά πέρασα από την Αθήνα και τον συνάντησα στο Αιγάλεω τον ευχαρίστησα για τις πληροφορίες του, αλλά και του είπα και τα παράπονα μου, για το ότι αποσιώπησε τα θαύματα του Πατρός. Εκείνος απέφευγε να μου απαντήσει, και τελικώς μου έδωσε την βιογραφία του Μητροπολίτου Παϊσίου Β΄. Τότε μόνο κατάλαβα ότι ο Σύλλογος των Φαρασιωτών στο Μοσχάτο έχει άλλα ενδιαφέροντα. Έλεγξα τότε γι' αυτά τον παπα-Θεόδωρο και τον πείραξε η συνείδηση του: μου υποσχέθηκε μάλιστα ότι αυτή την φορά θα συγκεντρώσει από τα θαύματα, που έκανε στην Πατρίδα μας ο Πατήρ Αρσένιος, και θα μου τα στείλη. (Ακόμη όμως δεν μου έστειλε τίποτε: φαίνεται συναντά δυσκολία από άλλους). Ο ίδιος διηγήθηκε ένα θαύμα, που είδε μόνος του, για μια δαιμονισμένη γυναίκα, την οποία είχαν φιλοξενήσει [//22] στο σπίτι του και πρώτα, και μετά, θεραπευμένη από τον Χατζηφεντή.

Ακόμη και ο πρωτοσυνεργάτης Αβραάμ Ψαρόπουλος, όταν ελέγχθηκε και αυτός, μου ωμολόγησε ένα θαύμα του Πατρός Αρσενίου, στο οποίο ήταν αυτόπτης και ο ίδιος, για μια τυφλή γυναίκα Χριστιανή, την οποία είχε διαβάσει στο τέλος της Θείας Λειτουργίας ο Χατζηφεντής, αφού έφυγε ο πολύς κόσμος και είχαν μείνει ο ψάλτης Πρόδρομος, οι επίτροποι και τα παιδιά που υπηρετούσαν. Την ώρα που της διάβαζε το Ευαγγέλιο μπροστά στην Ωραία Πύλη, για μια στιγμή φάνηκε ένα πολύχρωμο φως

σαν το ουράνιο τόξο να καλύπτει τον Πατέρα Αρσένιο και την τυφλή, που ήταν γονατιστή. Εκείνη την στιγμή ήρθε το φως της.

Από όλο το πνεύμα του Συλλόγου κατάλαβα πως αποσιωπούσαν επίτηδες τον Πατέρα Αρσένιο, για να μη μειωθεί ο Μητροπολίτης Παΐσιος ο Β΄, ο οποίος είχε κοινωνική δράση και ενεργούσε όλο με το δυνατό του μυαλό. Ο Πατήρ Αρσένιος όμως είχε Χάρι Θεού με θεία ενέργεια, και ενεργεί, και δεν μπορούν οι άνθρωποι να εμποδίσουν την φωνή του Θεού. Έφυγα μετά λυπημένος από το Μοσχάτο και έκανα σύγκριση τους ανθρώπους του Συλλόγου με τους άλλους Φαρασιώτες, που είχα συναντήσει στην Θεσσαλονίκη το 1947, οι οποίοι είχαν κατεβή από τα χωριά της Δράμας με τα γεγονότα των Βουλγάρων. Διέκρινε κανείς σ' αυτούς (τους εκ Δράμας) μέσα στην μεγάλη τους απλότητα, να διατηρούν ακόμη όλο εκείνο το Ανατολίτικο άρωμα της ευλαβείας. Από [//23] αυτούς ο Ιωάννης Κυρκαλάς, ο Μελέτιος Κελεκίδης και άλλοι έδωσαν πολύτιμες πληροφορίες, τις οποίες συγκέντρωσε ο Λάζαρος Κελεκίδης, γύρω από την ζωή του Πατρός Αρσενίου, και μου τις έστειλε το 1971.

Την ίδια χρονιά, που ξαναπέρασα με σκοπό να συγκεντρώσω περισσότερες μαρτυρίες για τον Πατέρα Αρσένιο, δυστυχώς οι γέροι, σχεδόν όλοι, είχαν συγχωρεθή και παρουσιάζονταν σαν γέροι οι νεώτεροι, που είχαν έρθει από την Πατρίδα μας. Από αυτούς δε είχα πληροφορηθή και για κάποιο συγγενή του Πατρός Αρσενίου, που έμενε στην Δράμα, τον Πρόδρομο Αρτσιόδη ή Αννητσαλήχο. Πήγα στην Δράμα, αλλά δεν βρήκα ούτε τα παιδιά του, διότι αυτά μόνο ζούσαν και αυτά ήταν σκορπισμένα.

Στην Χωριστή της Δράμας είχα συναντήσει την πρώτη φορά, το 1971, δύο ευλαβέστατα και αξιόλογα Γεροντάκια, τον Βασίλειο Καρόπουλο και τον Μωυσή Κογλανίδη (του Παγκλού ή Κχούτη), ο οποίος ήταν και συγγενής του Πατρός Αρσενίου, και μάλιστα ήταν ένας από τους συνοδούς του στην ποδαρόδρομη πορεία, όταν φεύγαμε με την Ανταλλαγή. Από τους δύο αυτούς γέρους έμαθα και για τους άλλους δύο συνοδούς του Πατρός. Ο μεν ένας είχε συγχωρεθή (ο Σαράντης Τσοπουρίδης), ο δε άλλος (ο Σολομών Κοσκερίδης) βρισκόταν στο Παλαιοχώρι Παγγαίου, με τον οποίο είχα έρθει σε επαφή δι' αλληλογραφίας το 1971. Και το 1972, που πήγα ξανά στα χωριά της Δράμας, πέρασα και τον συνάντησα, και από αυτόν έμαθα για τον Ανέστη [//24] Καραούσογλου, που μένει στην Πετρούσα, ο οποίος μου έδωσε πολλές πληροφορίες με σαφήνεια. Επίσης άλλους δύο σοβαρούς Φαρασιώτες γνώρισα στο Πλατύ της Θεσσαλονίκης, το 1971, με ευλάβεια και φόβο Θεού, οι οποίοι μου έδωσαν αρκετές πληροφορίες, τον Κωνσταντίνο Κουλά και τον Συμεών Καραούσογλου.

Από το Πλατύ πήγα στην Κόνιτσα, με σκοπό να πάρω τα βιβλία του Πατρός Αρσενίου, τα οποία είχε φυλαγμένα ο υιός του Προδρόμου Δημήτριος. Εκεί συζήτησα και με μαθητάς του Πατρός Αρσενίου, καθώς και με τον ευλαβέστατο Αναγνώστη του, Κυριάκο Σεφερίδη. Δυστυχώς από τα βιβλία του Πατρός είχε χαθή μια φυλλάδα με χρησμούς δικούς του, η οποία και με ενδιέφερε περισσότερο, διότι ανέφερε πολλά εκτός από το ξερρίζωμα του χωριού μας, έγραφε και γενικώτερα για πολέμους και συμφορές. Θυμάμαι επί παραδείγματι, το 1937, που μας την διάβαζε ο γερο-Πρόδρομος, ότι έλεγε «το 1941 τα αρνιά του Πάσχα θα είναι μαύρα». Όλοι μας τότε που το ακούσαμε, νομίζαμε ότι θα γεννήσουν οι προβατίνες μαύρα αρνιά εκείνο τον χρόνο. Όταν έγινε ο πόλεμος του 1940-41 και είχαμε κάνει το μαύρο εκείνο Πάσχα,

τότε καταλάβουμε την προφητεία του. Την φυλλάδα αυτή την είχε κάποιος για να την διαβάση, και μετά από αφέλεια έκοβε κομματάκια και έδινε ως φυλαχτά σε αρρώστους Φαρασιώτες, που του ζητούσαν με ευλάβεια λίγο από το χαρτί του Χατζεφεντή, για να έχουν την ευχή του.

[//25] Επίσης λυπήθηκα που χάθηκε και το Αρχείο του πατέρα μου. Ασφαλώς θα εύρισκα και σ' αυτό σχετικές πληροφορίες, αλλά αυτό δεν έβλαψε την προσπάθεια μου· ήμουν εφωδιασμένος πια με αρκετά στοιχεία, διότι μου έλεγε ο λογισμός, ότι με τις μαρτυρίες των πολλών θα πέση περισσότερο φως, το οποίο φως είναι η αλήθεια. Βοηθήθηκα πολύ απ' όλους, για να κάνω κατά κάποιο τρόπο το λίχνισμα των πληροφοριών και να μείνη μόνο το καθαρό σιτάρι στην σακκούλα των στοιχείων, η οποία θα έμενε και αυτή φυλαγμένη μέσα στο μπαούλο με την άλλη σακκούλα των Ιερών Λειψάνων του Πατρός. Με το κοσκίνισμα πετάχθηκαν μερικά «λαθύρια», που είπαν για τον Πατέρα Αρσένιο, όσοι δεν μπόρεσαν να τον καταλάβουν τον Άγιο Πατέρα ή έκαναν σύγχυση γύρω από το πρόσωπο του και αμάρτησαν, ίσως όχι από κακή πρόθεση.

Τις μαρτυρίες που συγκέντρωσα, τις άκουσα κυρίως από απλούς ευλαβείς ανθρώπους. Ο σκοπός μου φυσικά δεν ήταν να κάνω επιστημονική εργασία, αλλά να συγκεντρώσω μόνον τον πνευματικό του πλούτο, για να τραφή καμμιά ψυχή. Εάν έβρεχε ή χιόνιζε την ημέρα που γεννήθηκε ή εάν ο Τούρκος τζανταρμάς ήταν από το Γιάχ-Γυαλί ή από την Νίγδη, ούτε και αυτό με ενδιέφερε. Όπως αναφέρω σ' ένα γεγονός παρακάτω, είχα γράψει τον βίο του Πατρός Αρσενίου και προηγουμένως, το 1971, με λιγότερες μαρτυρίες, και τον είχα δώσει στην Ιερά Μονή Σταυρονικήτα, στον Ηγούμενο πατέρα Βασίλειο και στον πατέρα Γρηγόριο να [//26] μου τον διορθώσουν κιόλας. Αλλά εκείνοι μου είχαν πει να μείνη όπως είναι, μόνο να γράψω μερικές εξηγήσεις και πώς τον γνώρισα τον Πατέρα Αρσένιο. Αφού λοιπόν συμπλήρωσα με τις περισσότερες μαρτυρίες τον βίο και τα θαύματα του Πατρός Αρσενίου, γράφω τώρα και το πρώτο μέρος του βιβλίου· μόνον που διόρθωσαν τα ατέλειωτα ορθογραφικά μου λάθη, για να μην αηδιάσουν οι αναγνώστες.

«Ιδιοτροπίες» του Πατρός Αρσενίου

Επειδή όμως η συμπεριφορά του Πατρός Αρσενίου είχε παρεξηγηθή από ορισμένους ανθρώπους που δεν είχαν πνευματικό βάθος, εξηγώ μερικές από τις άγιες παραξενιές του:

Άκουσα από κάποιον Φαρασιώτη νεώτερο να λέγη: «Αυτός ο Χατζεφεντής (Πατήρ Αρσένιος) πολλά θαύματα έκανε στο Βαρασιό (ή Φάρασα) και τα έβλεπα με τα μάτια μου. Όλοι έλεγαν ότι η ευχή του τρυπάει και την πέτρα και τον παραδέχονταν για Άγιο, Χριστιανοί και Τούρκοι, γιατί τους διάβαζε και τους έκανε καλά τους αρρώστους. Αυτός, τζάνιμ (ψυχή μου), κανένας μάγος θα ήταν, γιατί έδινε και μουσχάδες (φυλαχτά)».

Ο Πατήρ Αρσένιος, καθώς αναφέρω στον βίο του, εκτός από τα άλλα χαρίσματα που είχε αξιωθή να λάβη από τον Θεό, έλαβε και το χάρισμα να λύνη την στείρωση των γυναικών. Ενώ σ' όλες τις άλλες περιπτώσεις των ασθενειών δεχόταν τις γυναίκες και τις διάβαζε και γίνονταν καλά, στο θέμα της στειρώσεως έστελνε την ευχή γραμμένη, σαν φυλαχτό διπλωμένη, και την φορούσαν με ευλάβεια, και [//27] έτσι

ανάπαυε και τον λογισμό των γυναικών. Το έκανε αυτό, για να μην τον παρεξηγήσουν άνθρωποι που δεν μπορούσαν να σκεφθούν καθαρά. Το φυλαχτό αυτό το έστελνε με οποιοδήποτε άτομο συγγενικό ή γνωστό της οικογενείας. Άλλες πάλι γυναίκες στείρες έστελναν την μανδήλα τους, για να την ευλογήση ο Πατήρ Αρσένιος, την φορούσαν κατόπιν με ευλάβεια και στον χρόνο γεννούσαν. Επίσης μερικές ζητούσαν από τον Χατζεφεντή να τις ευλογήση ένα σχοινί να το ζωσθούν, για να λυθή η στειρώση και να ελευθερωθούν με το καλό στην γέννα τους. Ο Πατήρ τις έστελνε τσεραστούπι, δηλαδή κερωμένο φυτίλι, που το χρησιμοποιούσε για το άναμμα των κανδηλιών, ή σχοινάκι. Όλα αυτά που ανέφερα, ο άνω δυστυχής τα θεωρούσε μαγείες, και παρεξήγησε τον Άγιο Πατέρα.

Μια Φαρασιώτισσα από τις νεώτερες στο Μοσχάτο μου είπε: «Είναι αλήθεια ότι ο Χατζεφεντής (Πατήρ Αρσένιος) έκανε πολλά θαύματα στα Φάρασα, που τα έβλεπα μικρή και πολλά άκουγα από τους γονείς μου. Μη μου πείτε όμως ότι ήταν και Άγιος, διότι στην Κέρκυρα, στο Νοσοκομείο, δεν άφηνε να του σκοτώσουν τις ψείρες». Έχει συμβή αυτό, αλλά όταν φθάση ο αναγνώστης σ' αυτό το σημείο της βιογραφίας, θα ιδή πόσο αδικείται στο περιστατικό αυτό ο Άγιος Πατήρ.

Άκουσα από νεώτερους Φαρασιώτες να λένε: «Ο Χατζεφεντής ήταν Άγιος, την ευχή του να έχουμε. Στο χωριό μας γιατρός δεν ήταν· αυτός διάβαζε τους αρρώστους και γίνονταν καλά. Τα βλέπαμε αυτά [//28] μικροί και τα θυμόμαστε. Αλλά ο ευλογημένος ήταν και πολύ ιδιότροπος, διότι δεν άκουγε ούτε τον Νουνό, παρά έδινε αυτός ό,τι όνομα ήθελε· ή θα έδινε καλογερικό όνομα ή Εβραϊκό. Δεν άφηνε τον Νουνό να δώσει όνομα μεγάλου Αγίου, που γιόρταζε».

Είναι αλήθεια αυτό, αλλ' όμως έκρυβε μέσα του αυτό πολλές μεγάλες αλήθειες. Ο Πατήρ έδινε μόνος του ονόματα που δεν γιόρταζαν, με σκοπό να κόψη τα πολλά γλέντια που γίνονταν στις «ονομασίες» και τα επεισόδια. Γι' αυτό προτιμούσε ονόματα που δεν γιορτάζουν, όπως Αβραάμ, Ισαάκ, Ιωσήφ, Αβέρκιο, Ιορδάνη κ.λπ., και με αυτόν τον τρόπο κόπηκαν τα γλέντια στις ονομασίες, που είχαν σαν αποτέλεσμα την μέθη με επεισόδια σοβαρά, λόγω του ότι και οπλοφορούσαν όλοι. Έτσι αναγκάζονταν οι Φαρασιώτες να συγκεντρώνονται ο καθένας στο σπίτι του μετά την Θεία Λειτουργία, στις γιορτές, γιατί δεν είχαν ονομασίες να γυρίζουν. Μετά που ξεκουράζονταν λίγο, οι μεγαλύτεροι συγκεντρώνονταν στο σπίτι του Πατρός Αρσενίου, δίπλα από το κελλί του, ο οποίος και διηγόταν τον βίο του Αγίου της ημέρας, την παραβολή του Ευαγγελίου ή διηγήσεις από την Παλαιά Διαθήκη για τον Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακώβ, Ιωσήφ, τις οποίες διηγόταν σαν ιστορίες, και μ' αυτόν τον τρόπο τυπώνονταν καλύτερα. Όταν έβλεπε μερικά γεροντάκια να ανησυχούν, όσες φορές η διήγηση ήταν μεγάλη, και ήθελαν να καπνίσουν, ο ίδιος σηκωνόταν και τους έφερνε καπνό και τους ανάπαυε σ' αυτές τις περιπτώσεις, και έτσι είχαν διάθεση να καθήσουν και να ακούν [//29] με προσοχή, για να τα διηγηθούν και αυτοί ύστερα ο καθένας στο σπίτι του ή στην γειτονιά του, που συγκεντρώνονταν τα βράδια, αντί για παραμύθια. Κατόρθωνε ο καλός Πατέρας μ' αυτόν τον τρόπο να ωφελούνται οι Χριστιανοί από τις γιορτές και όχι να βλάπτονται με το να μεθούν κ.λπ.

Οι κάτοικοι των Φαράσων όλα τα αγαθά του Θεού τα είχαν· τον χειμώνα ήταν όλοι στα σπίτια τους και είχαν γιορτές πολλές. Μικροί και μεγάλοι όμως οπλοφορούσαν, διότι θα έπρεπε να είναι έτοιμοι με την σφυρίχτρα (σύνθημα) να

τρέξουν για να προστατέψουν το χωριό από τους Τσέτες (Τούρκους αντάρτες). Αστυνομία φυσικά δεν ήταν στην περιοχή εκείνη, διότι δεν συνέφερε στους Τούρκους να έχουν, για να κινούνται οι Τσέτες άνετα. Αυτοί ήταν βαλτοί από τους Τούρκους, για να καταστρέψουν τα έξι εκείνα Χριστιανικά χωριά των Φάρασα, που αποτελούσαν ένα μικρό Ελληνικό κομμάτι μέσα στην Τουρκία. Ο σοφώτατος όμως Πατήρ Αρσένιος βρήκε και γι' αυτό το κακό την θεραπεία του. Στα Φάρασα είχαν σταματήσει πια οι ονομασίες και τα γλέντια με τα επεισόδια, και επικρατούσε σιγά-σιγά η ησυχία, η αγάπη και η ομόνοια μεταξύ τους. Η ζωηράδα των νέων και αυτή ακόμη είχε αξιοποιηθή, για να ξεσπά στον αγώνα εναντίον των Τούρκων. Έλεγε πολλές φορές ο Άγιος Πατέρας στα ζωηρά παιδιά: «Η ζωηράδα σας να ξεσπά στους Τσέτες, για να μην πατήσουν το χωριό μας». Πράγματι και συνέβαινε αυτό στους νέους. «Όταν έρχονταν οι Τσέτες, μου διηγόταν ο πατέρας μου, έτρεχαν και πολλά [//30] ζωηρά παιδάκια, για να πολεμήσουν και αυτά, λες και πήγαιναν για χιονοπόλεμο, και δεν μπορούσα να τα συγκρατήσω». Σκεφθήτε, λοιπόν, τί κακό θα έκαναν οι Τούρκοι (Τσέτες), να έρχονταν στα Φάρασα, και οι Φαρασιώτες να γύριζαν μεθυσμένοι στις ονομασίες και διχασμένοι και μαχαιρωμένοι οι ίδιοι μεταξύ τους με τις παρεξηγήσεις τους. Ευκαιρία ήταν να αποτελείωναν και αυτούς και τα Φάρασα να ατίμαζαν. Γιατί οι Τούρκοι μόνοι τους ποτέ δεν μπορούσαν να φάνε τους Έλληνες, εάν οι Έλληνες δεν ήταν φαγωμένοι αναμεταξύ τους.

Επομένως, καλά έκανε ο Πατήρ που έδινε ο ίδιος ονόματα που δεν γιόρταζαν και δεν άκουγε ούτε και τον Νουνό. Την σοφία λοιπόν αυτή του Πατρός δυστυχώς, οι δυστυχείς, την θεώρησαν ιδιοτροπία του.

Εκτός από τα ανδρικά ονόματα που έδινε, τα οποία είχαν όλο αυτό το πνευματικό βάθος που είδαμε, κάτι σχετικό έκανε και στα γυναικεία ονόματα. Μεταξύ των άλλων ονομάτων έδινε και τα ονόματα Ιερουσαλήμ, Γεθσημανή κ.λπ., όπως και Αθήνα (όχι Αθηνά). Το έκανε με σκοπό και αυτό ο Πατήρ, για να μην ξεχνούν οι Έλληνες που ζούσαν στα βάθη της Καππαδοκίας, την πρωτεύουσα της μητέρας τους Ελλάδος.

Τέτοιου είδους ήταν οι ιδιοτροπίες του Πατρός Αρσενίου, όπως και πολλές άλλες παραξενιές, που ήταν προσπονητές, με σκοπό να καλύψη τις αρετές του, γιατί προσπαθούσε να παρουσιάση το αντίθετο της κάθε αρετής του στους ανθρώπους, για να αποφύγη τον θαυμασμό τους.

[//31] Σας λέγω ειλικρινά, με έχουν συγκινήσει αυτές οι άγιες του ιδιοτροπίες, που θα ιδή κανείς στον βίο του, περισσότερο από τα πολλά άγια θαύματα, που έκανε με την δύναμη του Θεού, διότι με αυτές, το να κάνη δηλαδή τον θυμώδη ή τον γαστρίμαργο κ.λπ., φύλαξε παρθένο την ψυχή του από τα μάτια των ανθρώπων και από τους μάταιους επαίνους τους. Προτιμούσε να τον λένε ιδιότροπο, θυμώδη, τρελλό, παρά Άγιο.

Όπως δείχνουν τα πράγματα, ο Πατήρ ήταν ένας και αυτός από τους βαθείς ασκητικούς Πατέρας (παλαιούς Καππαδόκες) με αρετές μεγάλες. Είχε όμως κατορθώσει ο Καππαδόκης Αρσένιος να καλύψη τις αρετές του με διάφορα εξωτερικά καπιά², και επόμενο ήταν οι εξωτερικοί άνθρωποι να μην τον «ιδούν» και να τον

² Καπί: χονδρό επανωφόρι.

παρεξηγήσουν από τα εξωτερικά του καπιά, τις ιδιοτροπίες τις προσποιητές, που έβλεπαν στον Καππαδόκη Αρσένιο.

Δύο εμφανίσεις του Πατρός Αρσενίου

Έχει και άλλα τέτοια καπιά απ' έξω φορεμένα ο Πατήρ, αλλά τα δικά μου χέρια τα πνευματικά είναι παράλυτα από τις πολλές μου αμαρτίες και δεν μπορώ να τα ξεκουμπώσω προς το παρόν· εύχεσθε. Ας με συγχωρέση γι' αυτό ο καλός Πατέρας και για το ότι του εμόλυνα το όνομα του που μούδωσε. Είναι αλήθεια αυτό, όπως και το ότι δεν τον έχω μιμηθή σε τίποτε. Κι ενώ του φέρθηκα σαν παλιόπαιδο, ο ανεξίκακος όμως Πατήρ Αρσένιος, σαν μιμητής του Χριστού, με εκδικήθηκε με την αγάπη του. Φαίνεται ότι [//32] μου την μάζευε από χρόνια όλη την αγάπη του, για να μου την δώσει μαζεμένη μια φορά και να με τραντάξει, για να συνέλθω ο πολύ αμελής και αναίσθητος.

Ήταν ημέρα των Αγίων Θεοδώρων στις 21-2-1971, Ψυχοσάββατο. Είχα γράψει για πρώτη φορά τον βίο του από τα στοιχεία που είχα τότε και τον διάβαζα, μην τυχόν έκανα κανένα λάθος στην μετάφραση της Φαρασιώτικης που άκουγα από τους γέρονς. Ήθελε δύο ώρες ο ήλιος να βασιλέψη κι ενώ διάβαζα με επισκέφθηκε ο Πατήρ Αρσένιος και, όπως ο καθηγητής χαϊδεύει τον μαθητή που έγραψε καλά το μάθημα, το ίδιο μου έκανε και αυτός. Παράλληλα με άφησε με μία ανέκφραστη γλυκύτητα και αγαλλίαση ουράνια στην καρδιά μου, που ήταν αδύνατο να την αντέξω. Έτρεχα έξω μετά στην περιοχή του Καλυβιού μου σαν τρελλός και τον φώναζα, γιατί νόμιζα ότι θα τον εύρισκα. Ευτυχώς που δεν είχε έρθει κανένας επισκέπτης, διότι και αυτός θα ανησυχούσε και εγώ δεν θα μπορούσα να του πω την αιτία εκείνης της θείας τρέλλας για να τον καθησυχάσω. Άλλοτε φώναζα δυνατά: «Πάτερ μου, Πάτερ μου!», και άλλοτε φώναζα σιγότερα: «Θεέ μου, Θεέ μου, κράτησε λίγο σφιχτά την καρδιά μου, μέχρι να ιδώ τί θα απογίνη απόψε!», διότι την μεγάλη εκείνη Παραδεισένια γλυκύτητα ήταν αδύνατο να την αντέξω η πήλινη καρδιά μου, αν δεν βοηθούσε ο Θεός. Όταν είχε νυχτώσει πια και οι ελπίδες μου είχαν κοπή – γιατί νόμιζα ότι θα τον εύρισκα –, κοίταζα πια στον Ουρανό. Αυτό που μ' έκανε να συμμαζευθώ στο κελλί μου ήταν, όταν θυμήθηκα την ημέρα της Αναλήψεως του Κυρίου. [//33] Ενώ επί σαράντα ημέρες επισκεπτόταν ο Χριστός την Παναγία με τους μαθητάς Του, για μια στιγμή, την ημέρα της Αναλήψεως, Τον βλέπουν να χάνεται στους Ουρανούς μπροστά στα μάτια τους. Αφού μπήκα στο κελλί μου μετά, την γλυκύτητα εκείνη πάλι την ένιωθα και στην συνέχεια της νυκτός. Αυτό όμως με έβαλε σε λογισμούς: «Μήπως ο Καλός και Δίκαιος Θεός έστειλε τον Πατέρα Αρσένιο, για να μου ξοφλήση σ' αυτή την ζωή για τα πέντε-έξι κομποσχοίνια που έκανα σαν καλόγηρος, με αυτή την Παραδεισένια γλυκύτητα, επειδή οι αμαρτίες μου είναι πολλές και μεγάλες;». Δεν ξέρω, γι' αυτό, σας παρακαλώ, εύχεσθε για την αγάπη του Χριστού να με ελεήσει ο Θεός.

Μου παρουσιάσθηκε και δεύτερη φορά ο καλός Πατέρας, με την διαφορά πως ήταν νύκτα, σε αγρυπνία. Ήταν 29^η Μαρτίου 1971, μνήμη των Οσιομαρτύρων Βαραχησίου και Ιωνά, παραμονή Βαΐων. Ενώ έλεγα την ευχή καθιστός, τα μεσάνυχτα, δεν κατάλαβα εάν με είχε πάρει ο ύπνος ή ήμουν ξυπνητός! Είδα έναν απέραντο κάμπο με σιτάρι έτοιμο για θέρο και πολλοί εργάτες να θερίζουν προαιρετικά, χωρίς

να επιστατή κανείς. Απέναντι δε ήταν ένας κοινός τάφος από την μια άκρη μέχρι την άλλη άκρη του μεγάλου κάμπου. Στην άλλη επίσης πλευρά του κάμπου ήταν ένα κτίριο, που έμεναν ασυρματιστές, και ένας Αξιωματικός ήταν εκεί και επέβλεπε. Ο Αξιωματικός αυτός έβγαινε και έξω κάπου-κάπου και έκανε παρατηρήσεις σ' αυτούς που δεν θερίζαν με τα εξής λόγια: «Αφού θα σας πληρώσει ο Χριστός, γιατί δεν θερίζετε;». Στο μεγάλο εκείνο χωράφι [//34] είχα και εγώ ένα μικρό κομμάτι, για να θερίζω, όπως επίσης και στο κτίριο των Διαβιβάσεων ένα μικρό γραφείο με υπεύθυνη εργασία. Γι' αυτό, τότε θερίζα λίγο και τότε έτρεχα στο γραφείο, για να διαβιβάσω τα σήματα που συγκεντρώνονταν. Όποτε όμως πήγαινα στο γραφείο, εύρισκα τον Αξιωματικό εκείνον να κάθεται και να διαβιβάζει αυτός τα σήματα μου. Αυτό μ' έφερε σε δύσκολη θέση, γιατί ούτε τολμούσα να του πω να σηκωθεί, για να συνεχίσω εγώ, ούτε πάλι έβλεπα σωστό να φύγω και να αφήσω αυτόν να κουράζεται για τις δικές μου δουλειές. Θεωρούσα πιο σωστό να στέκωμαι όρθιος με σεβασμό, μέχρι να τελειώσει, και μετά να φύγω πάλι για θέρο. Αυτό γινόταν πολλές φορές. Μία φορά πάλι που έτρεχα για τις Διαβιβάσεις, είδα τον Αξιωματικό αυτόν έξω να κάνει πάλι παρατηρήσεις σ' αυτούς που δεν θερίζαν με τα ίδια λόγια: «Αφού θα σας πληρώσει ο Χριστός, γιατί δεν θερίζετε;».

Επειδή είχα φοβηθή, μη με μαλώσει και εμένα, του είπα φοβισμένος:

- Με συγχωρείτε, μισό πνεύμονα έχω και δεν μπορώ να εργασθώ περισσότερο.

Αυτός μου απάντησε:

- Το ξέρω που έχεις μισό πνεύμονα, και αυτό που με κάνει να σε αγαπώ περισσότερο είναι που δεν δέχεσαι επιταγές (ταχυδρομικές). Εγώ σε παρακολουθώ και στο Ταχυδρομείο.

Εν συνεχεία με παίρνει ο Αξιωματικός εκείνος μέσα σ' ένα παράξενο όχημα, το οποίο έτρεχε αστραπιαία πάνω από την γη, χωρίς να έχει ούτε ρόδες ούτε [//35] φτερά. Ενώ στεκόμαστε κοντά όρθιοι μέσα στο όχημα, με ρώτησε από πού είμαι και πώς λέγομαι. Επειδή ήταν Αξιωματικός, θεώρησα καλό να του πω τα κοσμικά μου στοιχεία ταυτότητας και του απάντησα:

- Λέγομαι Αρσένιος και γεννήθηκα στα Φάρασα της Καππαδοκίας.

Εκείνος μου είπε:

- Και εγώ από τα Φάρασα είμαι, από το γένος Τσάπαρη (παρατσούκλι του επιθέτου Φράγκου ή Φραγκοπούλου).

Με ρώτησε ξανά:

- Τον Χατζεφεντή τον γνωρίζεις;

Και εγώ του είπα:

- Πώς δεν τον γνωρίζω;

Και με την λέξη που είπα αυτή, αμέσως εκείνος ο Αξιωματικός άλλαξε την μορφή του και έγινε ο Χατζεφεντής (δηλαδή ο Πατήρ Αρσένιος) και με αγκάλιασε και με φιλούσε. Ενώ δεν πρόλαβα καλά-καλά να τον χορτάσω, φώναξε δυνατά: «Στάση, στάση!», και το όχημα εκείνο σταμάτησε και μου είπε ο Πατήρ Αρσένιος:

- Εσύ θα κατεβής εδώ· εγώ θα κατεβώ στην Θεσσαλονίκη, διότι εκεί κοντά μένω.

[//36] Φωτογραφία: Ο μακαριστός Γέροντας Παΐσιος στο Ησυχαστήριο, στον χώρο όπου φυλάσσονταν τα ιερά Λείψανα του Αγίου Αρσενίου, πριν χτισθή ο Ναός.

[//37]

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ (ΧΑΤΖΕΦΗΦΕΝΤΗ)

Ο Οσιώτατος Πατήρ Αρσένιος γεννήθηκε γύρω στα 1840 στα Φάρασα ή Βαρασιό, στο Κεφαλοχώρι των έξι Χριστιανικών χωριών της περιφέρειας Φαράσων της Καππαδοκίας. Οι γονείς του ήταν πλούσιοι από αρετές και μέτριοι από υλικά πράγματα. Ο πατέρας του ήταν δάσκαλος και ονομαζόταν Ελευθέριος (ή Χατζηλευτέρης, από το προσκύνημα του στους Αγίους Τόπους). Το επίθετο του ήταν Αννητσαλήχος ή Αρτζίδης (παρατσούκλι). Η μητέρα του λεγόταν Βαρβάρα, από το γένος Φράγκου ή Φραγκοπούλου, με το παρατσούκλι Τσαπάρη. Είχαν αποκτήσει δύο αγόρια, τον Βλάσιο και τον Θεόδωρο (τον Πατέρα Αρσένιο), τα οποία σε μικρή ηλικία έμειναν ορφανά, διότι οι γονείς τους είχαν συγχωρεθή, πρώτα ο πατέρας και λίγο αργότερα η μητέρα τους. Τα ορφανά τα προστάτευε η αδελφή της μητέρας τους, που έμενε στα Φάρασα.

Μια ημέρα ο Βλάσιος παρακίνησε τον μικρότερο Θεόδωρο και πήγαν στο πατρικό τους χωράφι που ήταν κοντά στον χείμαρρο Εβκάση. Ενώ [//38] περνούσαν τον χείμαρρο, το νερό παρέσυρε τον Θεόδωρο και ο Βλάσιος με κλάματα παρακαλούσε τον Άη-Γιώργη, που ήταν κοντά Παρεκκλήσι του. Ενώ έκλαιγε ο Βλάσιος και παρακαλούσε τον Άγιο να βοηθήσει, διότι τον έτυπτε και η συνείδηση του, που αιτία ήταν αυτός να κινδυνέψει ο αδελφός του, ξαφνικά βλέπει τον Θεόδωρο δίπλα του, ο οποίος χαρούμενος του διηγείται πώς ένας καβαλλάρης σαν καλόγηρος τον άρπαξε από τον χείμαρρο και τον πήρε στο άλογο του και τον έβγαλε έξω. Από τότε και μετά ο Θεόδωρος έλεγε ότι θα γίνη και αυτός καλόγηρος. Οικονόμησε κατ' αυτόν τον τρόπο ο Θεός να πάρη από μικρός την καλή στροφή. Το γεγονός αυτό είχε επιδράσει ακόμη και στον Βλάσιο, ο οποίος δόθηκε και αυτός με τον δικό του τρόπο στον Θεό, να Τον δοξολογή σαν δάσκαλος της Βυζαντινής Μουσικής, και κατέληξε αργότερα στην Κωνσταντινούπολη.

Τον Θεόδωρο, όταν είχε μεγαλώσει λίγο, η θεία του από τα Φάρασα τον έστειλε στην Νίγδη, για να μορφωθεί. Εκεί έμενε και η αδελφή του πατέρα του, η οποία ήταν και δασκάλα και θα τον προστάτευε. Όταν τελείωσε τις σπουδές του στην Νίγδη, η θεία του η δασκάλα, επειδή τον έβλεπε πολύ έξυπνο, φρόντισε με τους συγγενείς τους που βρίσκονταν στην Σμύρνη, να τον βοηθήσουν να συνεχίσει εκεί τις ανώτερες σπουδές του.

Στα Φάρασα ο Θεόδωρος, όταν ερχόταν στις διακοπές του, μάζευε τα παιδιά στο πατρικό του σπίτι και τα μάθαινε γράμματα από αυτά που ήξερε ο ίδιος. Φερόταν δε αυστηρά, για να μην του πάρουν τον [//39] αέρα. Τα παιδιά ήταν πολύ αγριεμένα, διότι δάσκαλο έβλεπαν μόνο στην χάση του τούρκικου φεγγαριού. Ενώ ερχόταν ο Θεόδωρος στις διακοπές του, για να ξεκουρασθή, αυτός ξεκουραζόταν με το να μαθαίνει τα Ιερά γράμματα στα παιδιά.

Αυτή την φορά όμως που ήρθε στα Φάρασα, δυστυχώς δεν παρέμεινε σχεδόν καθόλου, παρά μόνο λίγες ημέρες, διότι η θεία του ήθελε να τον κρατήσει στο χωριό και να τον παντρέψει. Μάλιστα του έκανε και συνοικέσια, χωρίς να ξέρη.

Μία ημέρα του είπε η θεία του:

- Είπα στην κόρη του Αμπάρογλη, την Βασιλική, να την κάνουμε νύφη μας, αλλά δεν δέχθηκε. Μου είπε: «Καλός είναι ο Θεόδωρος, από οικογένεια και μορφωμένος, αλλά αυτός είναι καλόγηρος· τον καλόγηρο θα πάρω;».

Όταν άκουσε αυτά ο Θεόδωρος, πολύ λυπήθηκε για την θεία του και της είπε με παράπονο:

- Καλά, θεία, ενώ οι ξένοι μ' έχουν καταλάβει που θα γίνω καλόγηρος, εσύ ακόμη δεν μ' έχεις καταλάβει;

Δεν χάνει καιρό ο Θεόδωρος και την επομένη ημέρα φεύγει για την Σμύρνη. Στην Σμύρνη, εκτός από τα ελληνικά και εκκλησιαστικά γράμματα, έμαθε και Αρμενικά και Τουρκικά, καθώς και λίγα Γαλλικά. Όταν τελείωσε τις σπουδές του, ήρθε ξανά στα Φάρασα, αποχαιρέτησε την θεία του, καθώς και την άλλη του θεία στην Νίγδη, και μετά πήγε στην Καισάρεια. Ήταν περίπου είκοσι έξι ετών, όταν κοινοβίασε στην Ιερά Μονή Φλαβιανών (Ζιντζή-Ντερέ) [//40] του Τιμίου Προδρόμου, όπου εκάρη μοναχός και μετονομάστηκε Αρσένιος.

Δυστυχώς όμως δεν χάρηκε πολύ την ησυχία του ο Αρσένιος, διότι εκείνη την εποχή είχαν ανάγκη μεγάλη από δασκάλους και ο Μητροπολίτης Παΐσιος Β', που ζούσε ακόμη, κατά τις μαρτυρίες του Κορτσινόγλου, τον χειροτόνησε Διάκο και τον έστειλε στα Φάρασα, για να μάθη γράμματα στα εγκαταλελειμμένα παιδιά.

Έρχεται λοιπόν στην Πατρίδα του ο Διακο-Αρσένιος και αρχίζει με θείο ζήλο το έργο του, για να διώξη το σκοτάδι της αγραμματοσύνης. Αιτία του σκοταδιού ήταν φυσικά οι Τούρκοι, διότι τα έξι εκείνα Χριστιανικά χωριά των Φαράσων, που αποτελούσαν ένα μικρό Ελληνικό κομμάτι, τα έβλεπαν πάντοτε με κακό μάτι. Γι' αυτό προχωρούσε αθόρυβα το έργο του με διάκριση μεγάλη, παρόλο που ήταν νέος. Είχε ετοιμάσει αίθουσα για Σχολείο και αντί για θρανία δέρματα από κατσίκες ή από πρόβατα με το τρίχωμα τους, και επάνω στα δέρματα γονατισμένα τα παιδιά παρακολουθούσαν τα μαθήματα. Με αυτόν τον σοφό τρόπο δεν ερέθιζε τους Τούρκους, και όταν ακόμη τύχαινε να τα βλέπουν τα παιδιά, διότι νόμιζαν πως προσεύχονταν. Τις περισσότερες δε φορές συγκέντρωνε ο Πατήρ τα παιδιά στο Εξωκλήσι της Παναγίας (σο Κάντσι), που ήταν ψηλά στον Βράχο μέσα σε σπηλιά και το είχε για κρυφό Σχολείο.

Το τυπικό αυτό το εξακολουθούσε και αργότερα, να φυλάγεται δηλαδή από τους Τούρκους, παρόλο που είχε δοθή μια σχετική ελευθερία στους Χριστιανούς, [//41] Φωτογραφία: Τα Φάρασα. Στην πλαγιά του βουνού διακρίνεται το σπήλαιο όπου ήταν το εξωκλήσι της Παναγίας (σο Κάντσι). [//42] διότι είχε πιέσει τότε τους Τούρκους η Ορθόδοξη Ρωσία. Αλλά στα Φάρασα σχεδόν ήταν πάντα ο ίδιος φόβος, επειδή ήταν ξεκομμένα στα βάθη της Καππαδοκίας.

Μέχρι το τριακοστό έτος της ηλικίας του περίπου δίδασκε σαν Διάκος. Μετά χειροτονήθηκε στην Καισάρεια πρεσβύτερος με τον τίτλο του Αρχιμανδρίτου και την ευλογία ως Πνευματικός. Από την Καισάρεια συνέχεια μετά την χειροτονία του πήγε πρώτα προσκύνημα στους Αγίους Τόπους και μετά επέστρεψε στα Φάρασα. Οι Φαρασιώτες τότε τον έλεγαν Χατζεφεντή.

Αρχισε πια η πνευματική του δράση να γίνεται μεγαλύτερη και να απλώνη. Χρειάσθηκε ακόμη να κάνη και εράνους σε κοντινά χωριά και σε μακρινές πόλεις. Ο μεγαλύτερος σκοπός του όμως με τους εράνους ήταν να έρχεται σε επαφή με τους Έλληνας Χριστιανούς, που ζούσαν ανακατεμένοι σε χωριά μαζί με τους Τούρκους, και

να τους τονώνη εκείνα τα δύσκολα χρόνια. Αυτό δε που βοηθούσε περισσότερο και ενίσχυε τους φοβισμένους Χριστιανούς, για να μένουν σταθεροί στην πίστη τους, δεν ήταν τα ενισχυτικά του λόγια μόνον, αλλά τα θαυμαστά έργα που έβλεπαν να κάνει ο Πατήρ Αρσένιος, διότι είχε άφθονη την θεία Χάρη και θεράπευε τις ψυχές και τα σώματα των πονεμένων ανθρώπων. Οι Χριστιανοί, όταν τα έβλεπαν, γίνονταν πιο πιστοί, διότι έβλεπαν την μεγάλη δύναμη της πίστεως μας. Οι δε Τούρκοι, που τα έβλεπαν και αυτοί, και Χριστιανοί [//43] να μη γίνονταν, έπαυαν κάπως να δαγκώνουν τους Χριστιανούς.

Είναι αλήθεια ότι ο Πατήρ, όπου περνούσε και του έφερναν αρρώστους, για να τους διαβάση, ποτέ δεν εξέταζε εάν ο άρρωστος είναι Χριστιανός ή Τούρκος, αλλά από ποια αρρώστια πάσχει, για να βρη την ανάλογη ευχή. Όταν θεράπευε τον άρρωστο με την Χάρη του Θεού, έκανε τους Τούρκους να καταλάβουν την μεγάλη αξία της Ορθοδοξίας μας και να την ευλαβούνται.

Κάποτε που περιόδευε στα χωριά με τον ψάλτη του Πρόδρομο, είχε περάσει και από το χωριό Συνασός. Οι Τούρκοι του χωριού εμπόδισαν τον Πατέρα να έρθη σε επαφή με τους Χριστιανούς. Ο Πατήρ Αρσένιος δεν μίλησε καθόλου, παρά είπε μόνο στον Πρόδρομο: «Πάμε να φύγουμε και θα τους ιδής τους Τούρκους να τρέχουν να μας προλάβουν». Μόλις βγήκαν μισή ώρα έξω από το χωριό, ο Χατζεφεντής γονάτισε και ύψωσε τα χέρια του στον Ουρανό (έκανε προσευχή). Και ενώ ήταν καλός καιρός, για μια στιγμή μαζεύθηκαν σύννεφα και άρχισε βροχή – κατακλυσμός με δυνατό αέρα – και το χωριό Συνασός να σείεται ολόκληρο. Οι Τούρκοι αμέσως κατάλαβαν το σφάλμα τους και έστειλαν δύο ζαπτιέδες (αγγελιοφόρους καβαλλάρηδες), για να τον προλάβουν. Και όταν τον έφθασαν, έπεσαν στα πόδια του Χατζεφεντή και ζητούσαν συγχώρεση εκ μέρους όλου του χωριού. Τότε ο Πατήρ Αρσένιος τους συγχώρεσε και ξαναγύρισε στην Συνασό. Σταύρωσε το χωριό στα τέσσερα [//44] σημεία του ορίζοντος και αμέσως σταμάτησαν όλα και καλωσύνεψε.

Κουραζόταν πολύ, φυσικά, από το μεγάλο του αυτό διακόνημα, με το να διδάσκη και στα παιδιά τα Ιερά γράμματα, να κάνει και περιοδείες κοντινές και μακρινές, χωρίς να παραλείπη τα της Ιερωσύνης και τα καλογερικά του καθήκοντα. Ένωθε όμως ξεκούραση, όταν έβλεπε ότι αναπαύονταν και βοηθιόνταν οι άλλοι. Είχε πολλή αγάπη προς τον Θεό και προς την εικόνα Του, τον άνθρωπο, και όχι στον εαυτό του, διότι, όταν έβλεπε πολύ πόνο και καταπίεση Τουρκική, η αγάπη τον έβγαζε έξω από τον εαυτό του και έξω από το χωριό του και αγκάλιαζε και τα γύρω χωριά.

Επειδή ο Πατήρ είχε μεγάλη Ορθόδοξη ευαισθησία, αισθανόταν πολύ βαθιά την μεγάλη ευθύνη του ποιμνίου του και επαγρυπνούσε, πώς να το προφυλάξη από τους προβατόσχημους λύκους, τους προτεστάντες, οι οποίοι έκαναν προπαγάνδα στην Ανατολή με τους δασκάλους που έστελναν να κάνουν προσηλυτισμό. Γι' αυτό ο Πατήρ αναγκάστηκε να πάρη τρεις βοηθούς στο Σχολείο, τους πιο μορφωμένους του χωριού, για δασκάλους και να μη δέχεται κανένα απ' έξω. Ενώ στις αρχές ήταν πολύς ο φόβος από τους Τούρκους και το Σχολείο το είχε σαν κρυφό Σχολείο, αργότερα ήταν χειρότερος ο φόβος από τους προτεστάντες, διότι ήθελαν να μολύνουν την Ορθόδοξη πίστη των παιδιών.

Μια φορά είχαν στείλει έναν δάσκαλο προτεστάντη, ο οποίος, μόλις έφθασε στα Φάρασα, ζήτησε [//45] το σπίτι του προτεστάντη Κουψή – που τον πλήρωναν να

κάνη προσηλυτισμό -, για να ξεφορτώση τα πράγματα του και να μείνη σ' αυτόν. Όταν το έμαθε για τον δάσκαλο ο Πατήρ, πήγε αμέσως, τον συνάντησε και του είπε: «Γρήγορα να φύγης, όπως έχεις τα πράγματα σου, πριν τα ξεφορτώσης, γιατί στα Φάρασα άλλον προτεστάντη δεν θέλουμε· μας φθάνει ο ένας που έχουμε, και ένας Τούρκος που είναι από χρόνια». Μετά από αυτά είπε και στην Εκκλησία ο Πατήρ: «Όποιος θα πη καλημέρα του Κουψή, να το ξέρη ότι θα βγη άλειωτος». Ήταν η μόνη λύση αυτή, για να απομονώση την σφήκα, τον Κουψή, ο οποίος κέντριζε συνέχεια τους νέους κυρίως, γιατί έχυνε στις τρυφερές ψυχές το δηλητήριο της πλάνης του και τους αγρίευε με το να κατηγορή τον Χατζεφεντή ότι διώχνει τους δασκάλους, για να αφήση τα παιδιά αμόρφωτα. Αφού πια δεν μιλούσε κανείς του Κουψή, αναγκάσθηκε να καταλάβη την πλάνη του. Πήγε στον Πατέρα Αρσένιο, του ζήτησε συγχώρεση και επανήλθε στο κοπάδι του και αυτός. Έτσι χάλασε πια η σφηκοφωλιά των προτεσταντών.

Μεγαλύτερο κακό έκαναν οι προτεστάντες στον ευλαβή Ορθόδοξο λαό της Ανατολής παρά οι Τούρκοι, γιατί οι Τούρκοι ομολογούσαν ότι είναι Τούρκοι, και οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί τους απέφευγαν σαν Τούρκους. Ενώ οι προτεστάντες παρουσιάζονταν με το Ευαγγέλιο και παρέσυραν τους απλούς στην πλάτη τους και κατέστρεφαν ψυχές.

Στα παιδιά ο Πατήρ δίδασκε με τον τρόπο της εποχής εκείνης. Χρησιμοποιούσε και σχετικά άσκηση [//46] στα παιδιά, για να αυξάνη και τον ανδρισμό τους, αλλά παράλληλα να ταπεινώνη και τα πάθη τους. Πολλές φορές αναγκαζόταν ακόμη και να διώχνη από το Σχολείο μερικά παιδιά που ήταν πολύ μεγάλα και ζωηρά, όσα οπλοφορούσαν και δεν έκαναν υπακοή. Γι' αυτό αναγκαζόταν να μη δέχεται κοπέλες στο Σχολείο και έλεγε: «Ας μάθουν τα γράμματα του σπιτιού οι κοπέλες».

Δυστυχώς ο Αναστάσιος Λεβίδης, με το να μη γνωρίζη όλα αυτά, τον αδικεί και αυτός τον Πατέρα Αρσένιο με αυτά που γράφει, ότι έδιωχνε τους δασκάλους κ.λπ. Σε χειρόγραφο του «Περί πολιτισμού και διανοητικής αναπτύξεως των Καππαδοκών», σελ. 408, αναφέρει τα εξής: «Ο δε ζων εισέτι Παπα-Αρσένιος Ιερομόναχος φαίνεται προσπαθών υπέρ της πατρίδος του· διότι περιελθών διάφορα μέρη και συνάξας συνδρομάς επεσκεύασε την Εκκλησίαν και, οσάκις θέλει, σπουνδάζει τα παιδιά του χωρίου, πολλάκις δε διώκει αυτά ων ιδιότροπος και οξύθυμος και δεν δίδει ησυχίαν εις τους έξωθεν προσκεκλημμένους δασκάλους, αλλά θρήσκος καθ' όλην την εντέλειαν».

Όλα λοιπόν αυτά που ζούσε ο Πατήρ, την ακρίβεια της Ορθοδοξίας, την ευλάβεια, και το «θρήσκος καθ' όλην την εντέλειαν», τα μετέδιδε και στους μαθητάς του. Στα παιδιά ακόμη δίδασκε και την νοερά προσευχή, το «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησον με», ή «εις το όνομα του Χριστού και της Παναγίας» και, όταν καμμιά φορά έσφαλλαν ή πάθαιναν καμμιά ζημιά, τους είχε μάθει να λένε «ήμαρτον, Θεέ μου». Έλεγε να κόβουν κομματάκια από κληματόβεργες, [//47] να τα αρμαθιάζουν και να κάνουν κομπολόι (σαν κομποσχοίνι), για να μετρούν τις ευχές ή τις ανάλογες μετάνοιες, που είχε ο καθένας σαν κανόνα, και έτσι εξάγνιζε και τον νου των παιδιών με την αδιάλειπτη προσευχή.

Αργότερα πήγαιναν στο σπίτι του Χατζεφεντή και ηλικιωμένοι, όπου τον συμβουλευόνταν και άκουγαν τις Κατηχήσεις του. Όταν μαζεύονταν τα γεροντάκια στο σπίτι του Πατρός τον χειμώνα, η πρώτη του δουλειά ήταν να ανάψη την

παρκαμίνα του (το τζάκι) και μετά, όπως αναφέρεται και παραπάνω, τους διηγόταν από την Παραβολή του Ευαγγελίου ή τον βίο του Αγίου της ημέρας ή από την Παλαιά Διαθήκη. Και μετά πήγαιναν στα σπίτια τους οι γέροι ή στα γειτονικά σπίτια που μαζεύονταν και τα διηγόνταν στα παιδιά τους αντί για παραμύθια, και έτσι όλοι ωφελούνταν πνευματικά.

Είχε δε μεταφράσει και πολλές περικοπές του Ευαγγελίου στην Φαρασιώτικη γλώσσα, για να μπορούν να καταλαβαίνουν το Ευαγγέλιο οι Φαρασιώτες. Στην Εκκλησία διάβαζε το Ευαγγέλιο πρώτα Ελληνικά, μετά Φαρασιώτικα και μετά Τουρκικά.

Όλοι οι Φαρασιώτες, και από τα γύρω χωριά ακόμη, τον Χατζεφεντή τον λάτρευαν, εκτός από μερικούς μέθυσους και τεμπέληδες, διότι δεν ήθελε να βλέπη υγιή να κάθεται. Ακόμη στα Φάρασα, εκτός που οπλοφορούσαν, είχαν κρασί άφθονο και δημιουργούσαν σοβαρά επεισόδια, με τις παρεξηγήσεις τους και τα χτυπημένα κεφάλια τους, και χρειαζόταν πολλές φορές γιατρός. Στα Φάρασα όμως και [//48] σ' όλη την περιφέρεια τους γιατρός δεν ήταν παρά ο ίδιος ο Πατήρ Αρσένιος, ο οποίος ήταν δάσκαλος και ιατρός ψυχών και σωμάτων. Φυσικά δεν έδινε ιατρικές συνταγές στους αρρώστους, αλλά τους διάβαζε μια ανάλογη ευχή και γίνονταν καλά.

Όσοι δε είχαν άρρωστο και δεν μπορούσαν να τον μεταφέρουν στο κελλί του, είτε επειδή ήταν πολύ βαριά, είτε λόγω της μακρινής αποστάσεως, έστελναν στον Χατζεφεντή ένα ρούχο από τον άρρωστο να το διαβάση, το οποίο διάβαζε ο Πατήρ και το επέστρεφε. Ο άρρωστος το φορούσε με ευλάβεια και πίστη και θεραπευόταν. Πολλές φορές, για να τους αναπαύση και τον λογισμό, τους έστελνε και γραμμένη την ευχή στο χαρτί, το οποίο φορούσαν διπλωμένο σαν φυλαχτό.

Επειδή οι περιπτώσεις των ασθενειών ήταν πολλές και δεν εύρισκε στο Ευχολόγιο την ανάλογη ευχή, είχε πάρει τους ψαλμούς από το Ψαλτήρι και τους χρησιμοποιούσε και αυτούς. Το Ευαγγέλιο συνήθως το διάβαζε μόνο για πολύ σοβαρές περιπτώσεις, όπως στους τυφλούς, βουβούς, παραλύτους και δαιμονισμένους. Όταν έβλεπε κανέναν άρρωστο σωματικά ότι ήταν και πνευματικά άρρωστος, δεν τον θεράπευε αμέσως, αλλά σιγά-σιγά. Του έλεγε δηλαδή να έρχεται και να ξαναέρχεται, μέχρι που τον θεράπευε και πνευματικά, και μετά τον έκανε καλά και στην υγεία του θαυματουργικώς με την τελευταία ευχή.

Χρήματα φυσικά δεν δεχόταν ποτέ, ούτε και έπιανε στα χέρια του. Συνήθιζε να λέγη: «Η πίστη μας δεν πουλιέται». Επί παραδείγματι: Πήγαν κάποτε [//49] από τις Τσαχιρούδες μία Τουρκάλα νεόνυμφη δαιμονισμένη, με αλυσίδες δεμένη, στον Χατζεφεντή, για να την διαβάση. Επειδή ήταν έγκλειστος εκείνη την ημέρα, οι συγγενείς της βασανισμένης ψυχής παρακάλεσαν τους επιτρόπους να μεσολαβήσουν, για να τους δεχθή, διότι, παρόλο που την είχαν και δεμένη, δεν μπορούσαν και πάλι να την συγκρατήσουν. Ο Πατήρ τους δέχθηκε και έκανε νόημα για να την λύσουν. Μόλις λύθηκε όμως η δαιμονισμένη, όρμησε στον Πατέρα Αρσένιο, του άρπαξε το ένα του πόδι και το δάγκωνε. Ενώ κρατούσε το Ευαγγέλιο, για να την διαβάση, δεν το άνοιξε, παρά την χτύπησε απαλά στο κεφάλι της τρεις φορές και το δαιμόνιο έφυγε αμέσως από την γυναίκα, η οποία άρχισε μετά να κλαίη και να φιλάη με ευλάβεια το δαγκωμένο πόδι του Πατρός. Επίσης ο πατέρας της έπεσε και

αυτός στα πόδια του και τον παρακαλούσε να δεχθή ολόκληρο τον κεσέ του (το πουγγί) και έλεγε:

- Παρ' τα όλα, να είναι δικά σου, γιατί έσωσες το παιδί μου.

Ο Πατήρ τον σήκωσε επάνω και του είπε:

- Κράτησε τα λεφτά σου· η πίστη μας δεν πουλιέται.

Ούτε δώρα δεχόταν. Μια φορά που του πήγε ένας Τούρκος δύο ζώα φορτωμένα μπαχτίς (δώρα), γιατί απέκτησε η στείρα γυναίκα του δύο παιδιά με το φυλαχτό που της έστειλε ο Χατζεφεντής, του έκανε αυστηρή παρατήρηση με τα εξής λόγια: «Στο χωριό σου φτωχούς δεν είχες; Τι μου τα κουβάλησες εδώ; για να σου πω το αφερίμ (μπράβο); Εγώ μπαχτσισία δεν μαζεύω».

[//50] Στην Εκκλησία ήταν μία κάμαρα, στην οποία άφηναν μερικοί προαιρετικώς χρήματα για τους φτωχούς και οι φτωχοί μόνοι τους πήγαιναν και έπαιρναν όσα είχαν ανάγκη. Περισσότερα φοβόνταν να πάρουν, για να μην τους τιμωρήσει ο Θεός.

Τα πρόσφορα της Εκκλησίας τα έστελνε κρυφά την νύχτα σε δυστυχισμένες οικογένειες με τον ψάλτη τον Πρόδρομο. Σε τεμπέλη ποτέ δεν έδινε. Μία ημέρα πήγε ένας τεμπέλης και μέθυσος στον Πατέρα Αρσένιο και του ζήτησε πρόσφορα. Ο Πατήρ ήταν στο κελλί του και του δίνει ένα πέτουρο κριθαρένιο και του λέγει:

- Εγώ από αυτά τρώγω.

Ο τεμπέλης δεν το δέχθηκε, αλλά επέμενε για πρόσφορο. Τότε του είπε ο Πατήρ αυστηρά:

- Δεν ντρέπεσαι, σαράντα πέντε ετών παλληκάρι κατάγερο, να κάθεται όλη μέρα και να σκέφτεσαι διαβολιές και να μεθάς και να ζητιανεύεις;

Είπε μετά στον ψάλτη Πρόδρομο:

- Πήγαινε στην Εκκλησία, πάρε τρία-τέσσερα πρόσφορα και πήγαινε στο ποτάμι, και εάν έρθη εκεί ο τεμπέλης, τότε να του τα δώσεις.

Είπε και στον τεμπέλη, για να βάλει μπρος την σκουριασμένη μηχανή του:

- Πήγαινε στο ποτάμι, να τα πάρης εκεί και να πιάσης και ψάρια που έχει άφθονα.

Δυστυχώς ο τεμπέλης βαρέθηκε να πάη, και το χειρότερο ήταν που γύριζε στο χωριό και έλεγε: «Αυτός ο Χατζεφεντής πολύ τσιγκούνης είναι· ενώ αυτός δεν τρώει πρόσφορα, τα αφήνει και σκουληκιάζουν [//51] Φωτογραφία: Ο Ζεμαντής ποταμός. [//52] και μετά στέλνει τον Πρόδρομο και τα πετάει με τις σακκούλες στο ποτάμι και δεν τα μοιράζει».

Φυσικά ο Πατήρ όλο χαρά ήταν, όταν τον κατηγορούσαν άδικα. Αυτό πολύ τον βοηθούσε, επειδή και ο ίδιος προσπαθούσε να κάνει πολλές φορές επίτηδες ιδιοτροπίες, για να αποφεύγει τους επαίνους των ανθρώπων.

Παρόλο που έκανε και αυτά, οι άνθρωποι όλης της Επαρχίας, Χριστιανοί και Τούρκοι ακόμη, τον παραδέχονταν για Άγιο.

Ο Δ. Λουκόπουλος στην «Λαϊκή λατρεία των Φαράσων», σελ. 54, αναφέρει το εξής, όπως το διηγείται η Ελισάβετ Κοσκερίδου: «Είχαμε στο χωριό μας ένα παλληκάρι που έγινε δάσκαλος και ύστερα παπάς ... Έκανε πάντα αγρυπνίες και προσευχές ... Νήστευε πάντα ... Άγιος άνθρωπος και η ευχή του μπορούσε να τρυπήσει λιθάρι. Αν

αρρωστούσε κανείς, στεκόταν εκείνος κοντά του και έκαμε μετάνοιες και παρακλήσεις στον Θεό ... Το όνομα του είναι Χατζή Εφεντής».

Ενώ στους άλλους ήταν πολύ φιλάνθρωπος ο Πατήρ, στον εαυτό του ήταν πολύ σκληρός και έκανε αυτός μετάνοιες και νηστείες για τους άλλους, που δεν μπορούσαν, από την πολλή του αγάπη.

Κανόνα στους ανθρώπους σαν Πνευματικός συνήθως δεν έβαζε, παρά μόνον προσπαθούσε να τους φέρη σε συναίσθηση, και από φιλότιμο να ζητήσουν μόνοι τους να κάνουν άσκηση ή ελεημοσύνες ή άλλου είδους καλωσύνες που τους παρακινούσε.

Όταν έβλεπε κανένα παιδάκι δαιμονισμένο ή παράλυτο και καταλάβαινε ότι οι γονείς ήταν αιτία, [//53] τότε έδινε κανόνα στους γονείς, για να προσέχουν, αφού θεράπευε πρώτα το παιδί τους. Κάποτε είχαν πάει ένα παράλυτο παιδί στον Χατζεφεντή, ο οποίος διάβασε πρώτα το παιδί και, αφού το έκανε καλά, έβαλε κανόνα στους γονείς του παιδιού, διότι διέκρινε με το χάρισμα του ότι αυτοί ήταν αιτία να γεννηθή παράλυτο.

Επίσης, άλλη φορά, είχαν φέρει έναν δαιμονισμένο από την Σινασό στον Πατέρα Αρσένιο. Ο Πατήρ, μόλις τον είδε, είπε στους γονείς του να τον λύσουν αμέσως. Εκείνοι όμως φοβόνταν να τον λύσουν. Ο Πατήρ τους λέγει ξανά:

- Λύστε τον γρήγορα.

Τότε οι συγγενείς του βασανισμένου παιδιού είπαν:

- Να έχουμε την ευχή σου, Χατζεφεντή, ο νέος είναι τρελλός και θα μας κάνη κακό. Εμείς όλοι τρομάξαμε να τον αλυσοδέσουμε.

Εκείνος όμως τους είπε:

- Λύστε τον και μη φοβάστε.

Με το λύσιμο που του έκαναν, είχε φύγει αμέσως και το δαιμόνιο, και ο νέος έγινε καλά και πλησίασε τον Πατέρα Αρσένιο και κάθησε κοντά του σαν το αρνί ήσυχος. Ο Πατήρ μετά έβαλε κανόνα και σ' αυτούς τους γονείς του νέου, να νηστέψουν σαράντα ημέρες με τον τρόπο που νηστεύουν τις Σαρακοστές, διότι διέκρινε ότι, ενώ αυτοί ήταν αιτία να γεννηθή δαιμονισμένο το παιδί, το άφηναν νηστικό επίτηδες να εξαντληθή, για να μπορούν κάπως να το συγκρατούν, και ταλαιπωρούσαν το αθώο πλάσμα άδικα.

[//54] Τους αρρώστους τους πήγαιναν στο σπίτι του συνήθως, το οποίο ήταν ετοιμόρροπο. Δίπλα είχε και ένα άλλο μικρό ατομικό του κελλί, το οποίο δεν είχε σανιδένιο πάτωμα, αλλά χώμα. Σε μία άκρη του κελλιού είχε δυο διπλωμένα σκεπάσματα, τα οποία ξεδίπλωνε, όταν ήθελε να αναπαυθή λιγάκι, και άπλωνε το ένα στο χώμα και το άλλο επάνω του. (Το πώς κοιμόταν και πόσο κοιμόταν για την αγάπη του Χριστού, ο Θεός το γνωρίζει, ο Οποίος και θα τον ανταμείψη). Στο ανατολικό μέρος του κελλιού του είχε ένα ράφι κι επάνω εικονοστάσι με αρκετές εικόνες, όπου έκαιγε ακοίμητο κανδήλι. Κάτω δε από το εικονοστάσι είχε ένα δέγμα που γονάτιζε, όταν προσευχόταν, ή καθόταν γονατιστός, όταν μελετούσε. Είχε άλλο ένα ράφι επίσης με βιβλία, Καινή και Παλαιά Διαθήκη, Βίους Αγίων και διάφορα Πατερικά, καθώς και τα θαύματα της Παναγίας, την οποία είχε σε πολλή ευλάβεια.

Παρόλο που το κελλί του βρισκόταν μέσα στον κόσμο, κατόρθωνε να ζη και εκτός τους κόσμο. Σ' αυτό, καθώς και για τα θεία του κατορθώματα, πολύ τον βοηθούσαν οι δύο ημέρες που έμενε έγκλειστος στο κελλί του προσευχόμενος, οι

οποίες καρποφορούσαν περισσότερο πνευματικά τότε, διότι αγίαζαν και την εργασία των άλλων ημερών και τρέφουν στην συνέχεια κι εμάς οι θείοι καρποί του Πατρός.

Είχε τυπικό, εκτός από τους άλλους πνευματικούς του αγώνας, την Τετάρτη και την Παρασκευή να μένη έγκλειστος στο κελλί του και να κάνη άσκηση και να προσεύχεται. Αυτές τις δύο ημέρες τον [//55] αντικαταστάουσε το κατώφλι του κελλιού του. Όταν τύχαινε κανένας άρρωστος από μακριά, ο οποίος δεν ήξερε το τυπικό του αυτό και χτυπούσε την πόρτα του, άνοιγε μεν ο Πατήρ Αρσένιος, αλλά και πάλι δεν μιλούσε. Με νοήματα μάθαινε την πάθηση του αρρώστου, εύρισκε την ανάλογη ευχή, την διάβαζε και γινόταν καλά. Άλλοτε δε χτυπούσαν, αλλά δεν άνοιγε· ασφαλώς θα βρισκόταν σε πνευματική θεωρία. Όπως δείχνουν τα πράγματα, αυτές τις ημέρες που έμενε έγκλειστος, δεν τραβούσε μόνον αυτός θείες ουράνιες δυνάμεις, όταν προσευχόταν, αλλά τον τραβούσαν και αυτόν στους ουρανούς Αγγελικές δυνάμεις.

Οι Φαρασιώτες αυτές τις δύο ημέρες δεν τον ενοχλούσαν, παρά πήγαιναν οι άρρωστοι έξω από το κελλί του και έπαιρναν χώμα από το κατώφλι της πόρτας του, άλειφαν το πονεμένο μέρος του σώματος και γίνονταν καλά. Μια Φαρασιώτισσα που είχε αλείψει με χώμα από το κατώφλι του Χατζεφεντή το αγκυλωμένο της χέρι και θεραπεύθηκε, έλεγε τα εξής: «Στην Πατρίδα μας, τι θα πη γιατρός, δεν ξέραμε· στον Χατζεφεντή θα τρέχαμε. Στην Ελλάδα μάθαμε από γιατρούς, αλλ' αν τα πούμε στους εντόπιους, τους φαίνονται παράξενα».

Το κελλί του Χατζεφεντή μάζευε όλο τον πόνο των πονεμένων ανθρώπων. Μέσα στο κελλί του ο Πατήρ συνήθιζε να έχη στις πλάτες του ριγμένο ένα σακκί. Πολλοί Φαρασιώτες του έλεγαν να το βγάλη, διότι έρχονταν και επίσημοι άνθρωποι, για να τον ιδούν, αλλ' ο Πατήρ δεν τους άκουγε και τους έλεγε:

[//56] «Δεν μπορώ να το βγάλω το σακκί αυτό, γιατί το έχω ενθύμιο από την μάνα μου». Φαίνεται ότι έκρυβε κάποιο μυστικό και σ' αυτό ο Πατήρ. Ίσως προσευχόταν «εν σάκκω και σποδώ»³, διότι και κάτω από το προσκνητάρι του ήταν συνήθως στάχτες σκορπισμένες, τις οποίες έβλεπαν μερικοί κρυφά, όπως ο Ψάλτης του, από καλή περιέργεια. Με αυτόν τον τρόπο, σαν καλός ζητιάνος ο Πατήρ Αρσένιος, με το σακκί στην πλάτη και με τα χέρια στον Θεό απλωμένα, ήταν πάντα γεμάτος από ευλογίες του Θεού και χόρταινε τα παιδιά του.

Κατά τα άλλα το κελλί του ήταν συμμαζεμένο, διότι το είχε και σαν Εκκλησάκι. Στην άκρη του τζακιού του άδειαζε τα απομεινάρια του θυμιατηριού του, για να καίγωνται και να βάζη νέο λιβάνι ξανά. Μερικοί Τούρκοι άρρωστοι, που θεωρούσαν τον εαυτό τους ανάξιο για να ζητήσουν από τον Χατζεφεντή να τους διαβάση, ζητούσαν από την στάχτη του θυμιατηριού, που άδειαζε στην άκρη του τζακιού του, την οποία διέλυαν σε νερό, την έπιναν οι Τούρκοι και γίνονταν καλά.

Απ' όλα αυτά τα θαύματα που έβλεπαν οι άνθρωποι να κάνη ο Πατήρ Αρσένιος με την Χάρη του Θεού, επόμενο ήταν και να τον ευλαβούνται σαν Άγιο, όπως και ήταν. Και όμως όλα αυτά έφεραν τον Πατέρα σε δύσκολη θέση και τον ανάγκασαν να μπη σε άλλο μεγαλύτερο αγώνα, πώς να καλύψη την αγιότητα του και να αποφύγη τους ανθρώπινους [//57] επαίνους. Μπορεί να μη βλαπτόταν στο να υπερηφανευθή, αλλά οι έπαινοι των ανθρώπων του έκαναν την εξόφληση των αγώνων του σε τούτη την μάταιη ζωή. Η μόνη λύση ήταν να κάνη κάπου-κάπου και

³ Ματθ. 11,21· Λουκ. 10,13.

«τον δια Χριστόν σαλόν» και να παρουσιάζεται αντίθετος απ' ό,τι ήταν, με προσποιητές ιδιοτροπίες, όπως και έκανε. Για να μην τον λένε πράο, έκανε τον θυμώδη. Για να μην τον λένε νηστευτή, έκανε τον γαστρίμαργο, όπως και πολλά άλλα παρόμοια. Όταν κανείς του έλεγε: «εσύ είσαι Άγιος», ο Πατήρ του απαντούσε: «Το δικό σου το σόι, σόι δεν είναι». Όταν το άκουγε αυτό ο άλλος, να του κατηγορή το σόι του με απότομο ύφος, θιγόταν πολύ και άλλη φορά δεν έλεγε ότι ο Πατήρ Αρσένιος είναι Άγιος, αλλά θα ήταν Άγιος, αν είχε καλή συμπεριφορά.

Πολλές φορές όμως που πήγαινε να κάνη τον θυμώδη, δεν τα κατάφερνε καλά, διότι κάτω από τα φρύδια του γελούσε. Αλλά εκείνος προσπαθούσε να πείση και με τα λόγια τους άλλους ότι είναι άνθρωπος αμαρτωλός και με πολλά πάθη. Έλεγε δε τα εξής: «Να, τέτοιος είμαι που βλέπετε. Τι νομίζετε, ότι είμαι Άγιος;».

Ιδίως στις γυναίκες παρουσιαζόταν πιο αυστηρός και πιο ιδιότροπος, γιατί αυτές τον είχαν σε περισσότερη ευλάβεια και έκαναν σαν τρελλές, ποια να τον πρωτοπεριποιηθή και να του κουβαλήση φαγητό, άλλοτε της έλεγε απότομα ότι είναι λίγο και δεν το δεχόταν, και άλλοτε, πάλι απότομα, της έλεγε ότι δεν το έχει καλομαγειρεμένο, και πάλι την [\[//58\]](#) έδιωχνε. Οι ταλαίπωρες οι γυναίκες τα έχαναν, διότι δεν του έβρισκαν άκρη. Όλοι σχεδόν είχαν σχηματίσει την γνώμη ότι ο Χατζεφεντής είναι πολύ ιδιότροπος, αλλά και πολύ Άγιος.

Μια φορά του είχε στείλει μια Φαρασιώτισσα φαγητό ένα συντήλι (χυτρήλι). Ο Πατήρ, μόλις είδε το παιδί που το κρατούσε, το ρώτησε:

- Τι είναι αυτό;

- Φαγητό, απάντησε ο μικρός: μου έδωσε η μάνα μου να σου φέρω.

Ο Πατήρ έκανε τον αυστηρό και λέει στο παιδί:

- Τι να μου κάνη ένα συντήλι; Εγώ, για να χορτάσω, δεν μου φθάνουν ούτε επτά τέτοια συντήλια.

Όταν του ξαναπήγε σ' ένα μεγάλο δοχείο φαγητό, ο Χατζεφεντής άνοιξε το καπάκι, δήθεν να δη αν είναι καλομαγειρεμένο, σούφρωσε την μύτη του και είπε στον μικρό:

- Ουφ, τέτοιο φαγητό που είναι, να το πάρης και να φύγης και να το φας μαζί με την μάνα σου.

Έτσι ο πολύ ταπεινός Πατέρας χρησιμοποιούσε την σαλότητα, για να καλύψη την αγιότητα του και εξασφάλιζε την ησυχία του, για να συνεχίση την καλογερική του άσκηση, που οι λαϊκοί δεν ήταν εύκολο να την καταλάβουν.

Η συνηθισμένη τροφή του Πατρός ήταν τα κριθαρένια πέτουρα, τα οποία έψηνε μόνος του επάνω σε μια λαμαρίνα. Γι' αυτό και μερικοί Φαναριώτες αστεειερόμενοι τον έλεγαν «Αρπατζή», που σημαίνει «κριθαρά» στην Τουρκική γλώσσα. Έψηνε απ' αυτά τα πέτουρα κάθε μήνα και τα έβρεχε, όταν του χρειάζονταν. [\[//59\]](#) Έβραζε καμμιά φορά ούμπα (σαν φιδόχορτα), ξινολάπατα, αγριοκρέμμυδα και κάπου-κάπου μπληγούρι. Δοκίμαζε δε και από όλες τις άλλες τροφές, και ένα είδος από τα αρτύσιμα δεν το δοκίμαζε για έναν χρόνο, άλλοτε το ψάρι, άλλοτε τα γαλακτερά. Κρέας φυσικά δεν έτρωγε, όταν όμως τύχαινε να βρεθή σε τραπέζι, δεν μιλούσε, αλλά έτρωγε λίγο με διάκριση, όταν είχε κατάλυση, για να μην τους λυπήση και βάλη σε ανησυχία. Οι Φαρασιώτες σ' αυτές τις περιπτώσεις πάντα προσπαθούσαν να τον οικονομήσουν με κάτι άλλο, γιατί ήξεραν ότι θα κάνη μετά αγώνα στο κελλί του, με το να μην πίνη

νερό για τις μπουκιές του κρέατος που έφαγε από αγάπη. Η διακριτική του άσκηση πάντοτε συνοδευόταν με την αγάπη προς τους άλλους και με την ταπείνωση στον εαυτό του.

Όσο όμως κι αν προσπαθούσε ο Πατήρ να κρυφθή, δεν ήταν εύκολο, διότι τον ζούσαν ολόκληρα χρόνια από κοντά. Όλες τις νηστείες, και ακόμη κάθε Τετάρτη, Παρασκευή και την Δευτέρα, που είναι αφιερωμένη στους Αγγέλους, δεν έπινε ούτε νερό, μέχρι να βασιλέψη ο ήλιος.

Το τυπικό των ακολουθιών του ήταν ως εξής: Όλες τις μεγάλες γιορτές έκανε ολονυκτίες αγρυπνίες, τις οποίες άρχιζε από την δύση μέχρι την ανατολή του ηλίου. Συνήθως τις έκανε στο Εξωκλήσι της Παναγίας (σο Κάμτσι) ή στον Άγιο Χρυσόστομο μόνο με τον ψάλτη Πρόδρομο, εκτός εάν συναντούσαν στον δρόμο κανέναν άνθρωπο που έπασχε και μπορούσε να περπατήσει, τον έπαιρναν [//60] μαζί τους στην ολονυκτία και τον θεράπευε, μόλις έφθαναν στο Εξωκλήσι, για να δοξολογήσει και αυτός. Μια φορά που πήγαιναν ο Πατήρ και ο Ψάλτης στον Άγιο Χρυσόστομο, είχαν συναντήσει μια βουβή γυναίκα, την οποία πήραν μαζί με τους συνοδούς της και, μόλις έφθασαν στο Εξωκλήσι, της διάβασε το Ευαγγέλιο και η βουβή άρχισε αμέσως να μιλάει και δόξασαν όλοι τον Θεό. Τις δε άλλες ημέρες την ακολουθία του την έκανε στο κελλί του συνήθως ή στον Ναό των Οσιομαρτύρων Βαραχησίου και Ιωνά, την οποία άρχιζε από τις εννέα μ.μ. (κοσμική ώρα) και τελείωνε στις τρεις και μετά ξεκουραζόταν δύο-τρεις ώρες. Πολλές φορές τις καθημερινές πήγαινε και στα κοντινά Εξωκλήσια και λειτουργούσε μετά την ολίγη του ανάπαυση. Τους Εσπερινούς συνήθιζε να τους κάνει πάλι στον Ναό των Οσιομαρτύρων.

Μια φορά, ενώ πήγαινε για Εσπερινό ο Χατζεφεντής, μόλις ξεκλείδωσε την πόρτα του Ναού, είδε μία Γυναίκα, που άστραφτε το πρόσωπο της, να βγαίνει από τον Ναό και να χάνεται μπροστά στα μάτια του και στα μάτια των άλλων που ήταν μαζί του. (Ένας από αυτούς ήταν ο Σολομών Κοσκερίδης). Ο Χατζεφεντής είπε ότι ήταν η Παναγία.

Στις ολονυκτίες που έκανε στα μακρινά Εξωκλήσια συνήθως, όσο μακριά και αν ήταν, ποτέ δεν έπαιρνε ζώο, αλλά πάντοτε με τα πόδια του πήγαινε, και σ' όλη την διάρκεια της ολονυκτίας στεκόταν όρθιος. Πολλές φορές τον παρακαλούσε ο Ψάλτης του να καθήσει και αυτός λίγο στο γαϊδουράκι που [//61] έπαιρνε στα μακρινά Εξωκλήσια, αλλ' ο Πατήρ δεν δεχόταν ποτέ, γιατί είχε τυπικό να μην κάθεται σε ζώο ποτέ σ' όλη του την ζωή, όσο μακρινή και αν ήταν η απόσταση του δρόμου. Αφού και στα Ιεροσόλυμα που πήγε πέντε φορές, με τα πόδια βάδιζε πέντε ημέρες μέχρι την Μερσίνα, για να πάρει το πλοίο.

Η μεγάλη ευαισθησία του Πατρός δεν άντεχε να κουράζει τα ζώα και να ξεκουράζει τον εαυτό του. Δεν φθάνει που βάδιζε πεζός, αλλά συνήθιζε και ξυπόλυτος. Όταν πλησίαζε ανθρώπους, φορούσε λίγο τα παπούτσια του, και όταν απομακρυνόταν, πάλι τα έβαζε στον τουρβά του.

Μια φορά που πήγαινε στα Ιεροσόλυμα, περνώντας από τα Άδανα είχε φιλοξενηθή στο σπίτι μιας Φαρασιώτισσας, της Χατζη-Χριστίνας. Τα πόδια του Χατζεφεντή είχαν προησθή από την μεγάλη του πορεία και την ξυπολυσιά, και δεν χωρούσαν στα παπούτσια του. Ενώ ήταν και τόσο πολύ ταλαιπωρημένος από την πενήνήμερη πορεία του, ούτε και αναπαύθηκε στο κρεβάτι, αλλά στο πάτωμα, διότι,

όταν έφυγε, βρέθηκαν τα σεντόνια του κατακάθαρα και τσαλακωμένα με τα χέρια του. Το έκανε αυτό, για να χαρή η γυναίκα, ότι ο ίδιος αναπαύθηκε, και παράλληλα να κρύψη την άσκηση του. Οι άνθρωποι όμως, επειδή είχαν ευλάβεια και αγωνιστικό πνεύμα, τον καταλάβαιναν τον Πατέρα Αρσένιο τις περισσότερες φορές.

Μια άλλη φορά, που είχε κάνει μεγάλη περιοδεία για έρανο με τον Ψάλτη του και είχαν προησθή τα πόδια του, τον παρακάλεσε ο Πρόδρομος να καθήση και αυτός λίγο στο γαιδουράκι που είχε, αλλά στάθηκε [//62] αδύνατο. Είπε δε στον Πρόδρομο: «Εσύ να καθήσης και μην ανησυχής για μένα. Ο Θεός τα έδωσε τα ζώα, για να ξεκουράζουν τους ανθρώπους. Εμένα μη βλέπης· είμαι καλόγηρος. Ο Χριστός μας όλες τις περιοδείες με τα πόδια Του τις έκανε και μόνο μία φορά κάθησε σε ζώο, των Βαΐων, γιατί έπρεπε τότε. Εγώ που είμαι χειρότερος και από το γαιδουράκι, πώς να καθήσω σ' αυτό;».

Η ταπεινή καρδιά του Πατρός Αρσενίου είχε γεμίσει πλέον από αγάπη προς τον Θεό και τους ανθρώπους και η υπερχείλιση της αγάπης του χυνόταν και στα ζώα, που τ' αγαπούσε και αυτά περισσότερο από τον εαυτό του και προτιμούσε να κουράζεται αυτός παρά τα ζώα.

Ενώ ήταν τόσο πονόψυχος ο Πατήρ και στα ζώα ακόμη, εν τούτοις προσπαθούσε να κάνει τον σκληρό στις γυναίκες, για να μην τον λατρεύουν, και εσωτερικά τραυμάτιζε την δική του ευαίσθητη καρδιά, μια που άλλ διέξοδο δεν εύρισκε. Κατόρθωνε δηλαδή να δίνει την αντίθετη γνώμη στους άλλους, με το να παρουσιάζεται σκληρός, θυμώδης, ιδιότροπος. Αξίζει να αναφερθούν άλλες δύο από τις χαριτωμένες του αυτές ιδιοτροπίες.

Μία ημέρα είχε ιδεί τον Πατέρα Αρσένιο μια γυναίκα την ώρα που έψηγε τα κριθαρένια του πέτουρα στην λαμαρίνα επάνω. Η γυναίκα τον λυπήθηκε και επέμενε καλά και σώνει να συνεχίση εκείνη. Ο Πατήρ της είπε: «Πήγαινε τώρα και τον άλλο μήνα, που θα μου χρειασθούν, να έρθης να σου δώσω το αλεύρι, για να τα φτιάξης στο σπίτι σου».

[//63] Μετά από έναν μήνα λοιπόν πήγε στο κελλί του Πατρός η γυναίκα, για να πάρη το αλεύρι, και ο Πατήρ πήρε την σακκούλα και λέγει στην γυναίκα απότομα:

- Μέτρα και μόνη σου τις χούφτες που θα σου δώσω, για να μην έχουμε μετά ιστορίες.

Και αρχίζει:

- Μια χούφτα, δυο χούφτες, τρεις ... Όσες χούφτες αλεύρι πήρες, τόσα πέτουρα θα μου φέρης. Πρόσεξε καλά, μη μου κλέψης αλεύρι.

Η ταλαίπωρη γυναίκα πήρε το αλεύρι και έφυγε φοβισμένη, χωρίς να ξέρη τα σχέδια του Πατρός. Όταν τα έψησε, τα πήγε στον Πατέρα, ο οποίος, μόλις την είδε, της είπε:

- Μήπως μου έκλεψες αλεύρι;

- Όχι, απάντησε εκείνη.

Αφού τα μέτρησε και τα βρήκε σωστά τα πέτουρα, της λέγει:

- Τι τα θέλεις; Και λειψά τα έχεις και καμένα είναι. Καλύτερα να τα ψήνω μόνος μου.

Άλλη φορά τον είδε μια γυναίκα να κουβαλάει νερό με τις στάμνες τον Πατέρα Αρσένιο και τον παρακάλεσε να του κουβαλήσει εκείνη νερό, όσο του χρειαζόταν. Ο Πατήρ, για να απαλλαχθή και από αυτήν, που επέμενε πολύ, της λέγει:

- Εγώ θέλω έναν άνθρωπο να μου κουβαλάει συνέχεια, μέχρι να δύση ο ήλιος.

Εσύ μπορείς;

Εκείνη απάντησε:

- Να έχω την ευχή σου, δεν μπορώ τόσες ώρες, γιατί έχω σπίτι και μικρά παιδιά.

[//64] Τότε της λέγει ο Πατήρ:

- Πήγαινε στα παιδιά σου να μην κλαίνε, γιατί δεν κάνει.

Το άκουσε λοιπόν μια γειτόνισσα της αυτό και αφήνει ένα παιδάκι που είχε σε μια άλλη γυναίκα και τρέχει με χαρά, για να κουβαλήσει νερό στον Χατζεφεντή. Ο Πατήρ, αφού δεν μπόρεσε με άλλο τρόπο να την κάνει να φύγει, της έδωσε τις στάμνες και της λέγει:

- Να κουβαλάς συνέχεια νερό και να το ρίχνεις έξω στην αυλή, στις πέτρες.

Η γυναίκα, αφού έκανε μερικούς δρόμους, την έπνιξαν οι λογισμοί και πήγε στον Πατέρα και του λέγει:

- Χατζεφεντή, να έχω την ευχή σου, βλέπω ότι του κάκου κουράζομαι και χασομερώ: εγώ άφησα το μονάκριβο μου παιδί σε ξένα χέρια, για να σε βοηθήσω, και εσύ μου είπες να ρίχνω το νερό στις πέτρες.

Τότε της λέγει ο Πατήρ:

- Εμένα το νερό μου χρειάζεται για να μαλακώσουν αυτές οι πέτρες. Εάν εσύ δεν μπορείς να κουβαλάς, πήγαινε στο σπίτι σου και σύμμασε το παιδί σου, που άφησες σε ξένα χέρια, γιατί δεν κάνει να κλαίει το καημένο.

Ο Πρόδρομος που έτυχε να παρακολουθήσει όλη αυτή την σκηνή, είπε στον Πατέρα:

- Να έχω την ευχή σου, Χατζεφεντή, άφησε τις γυναίκες να σε υπηρετήσουν, μια που τις ευχαριστεί αυτό.

Ο Πατήρ του απάντησε:

- Άκου, Πρόδρομε, εάν ήθελα να με υπηρετούν [//65] γυναίκες, θα γινόμουν έγγαμος Ιερέυς και θα με υπηρετούσε παπαδιά. Τον καλόγηρο που τον υπηρετούν γυναίκες, δεν είναι καλόγηρος.

Έτσι ο Άγιος Πατήρ με έξυπνες τρέλλες έδιωχνε τις γυναίκες που ήθελαν να τον υπηρετούν από ευλάβεια.

Πολλές φορές που έβλεπε τους ανθρώπους να τον θαυμάζουν μετά από κάθε θαύμα που έκανε, έλεγε απότομα: «Ε, τί νομίζετε; Ότι είμαι Άγιος; Και εγώ ένας αμαρτωλός άνθρωπος είμαι και χειρότερος από εσάς. Δεν με βλέπετε και που θυμώνω; Εάν βλέπετε να γίνονται θαύματα, αυτά τα κάνει ο Χριστός. Εγώ μόνον τα χέρια μου υψώνω και Τον παρακαλώ».

Πολλοί που έτυχε να ιδούν τον Πατέρα Αρσένιο να υψώνει τα χέρια του και να παρακαλή τον Θεό και να φωνάζει προσευχόμενος «Θεέ μου!», έλεγαν: «Λες και ξεκοβόταν η καρδιά του εκείνη την ώρα και θαρρείς έπιανε τον Χριστό από τα πόδια και δεν Τον άφηνε, εάν δεν του έκανε το αίτημα του».

Ο μεν Πατήρ Αρσένιος έκανε συνέχεια προσπάθεια να κρύβεται, η δε Χάρις του Θεού, που κατοικούσε μέσα του, συνέχεια τον πρόδιδε και μακριά ακόμην.

Ο Πατριάρχης του Οικουμενικού Θρόνου τον είχε σε ευλάβεια τον Χατζεφεντή και πολλές φορές του έγγραφε να κάνη προσευχή για τον Οικουμενικό Θρόνο. Και ο Χατζεφεντής έπαιρνε τον Πρόδρομο και έκαναν ολονυκτίες, όπως ανέφερα, στην Παναγία ή στον Άγιο Χρυσόστομο.

[//66] «Μια φορά στην μνήμη του Αγίου Χαράλαμπος, έλεγε ο Πρόδρομος, πήγαμε στην Παναγία (σο Κάντσι) να κάνουμε ολονυκτία. Όταν φθάσαμε στους Αίνους, βγήκε και ο Χατζεφεντής από το Ιερό, για να ψάλουμε μαζί. Ενώ ψάλλαμε στο ίδιο αναλόγι, βλέπω ξαφνικά έναν Ασπρομάλλη Γέρο στο απέναντι αναλόγι, ο οποίος ήταν σκυφτός και ακουμπούσε στην πατερίτσα του, και άρχισα να τρέμω από ευλάβεια. Ο Χατζεφεντής, όταν με είδε να τρέμω, με ρώτησε: “Μήπως κρύνεις;”. Και εγώ του είπα “όχι” και του έδειξα τον Ασπρομάλλη Γέρο που ήταν απέναντι μας. Ο Χατζεφεντής δεν ταράχτηκε καθόλου και του μίλησε Τουρκικά: “Ελάτε να ψάλουμε μαζί”. Ο Ασπρομάλλης όμως δεν απάντησε, παρά μας έκανε νόημα να συνεχίσουμε μόνοι μας. Επειδή εγώ δεν πρόσεχα πια στο βιβλίο, αλλά κρυφοκοιτούσα τον Γέρο εκείνον και ο νους μου ήταν σ’ αυτόν, αυτό είχε δημιουργήσει χασμωδία και ο Ασπρομάλλης αναγκάστηκε να φύγη. Φεύγοντας δε, τον είδαμε να εξαφανίζεται στην μικρή λίμνη του Αγιασμού και τα νερά του Αγιασμού να πετιούνται μέσα στον Ναό. Ο Χατζεφεντής είπε ότι ο Ασπρομάλλης εκείνος Γέρος ήταν ο Άγιος Χαράλαμπος. Τελειώσαμε και την Θεία Λειτουργία και μετά πήγαμε στο χωριό και εκεί διηγήθηκα το γεγονός. Τότε πολλοί Φαρασιώτες έτρεξαν στο Εξωκλήσι της Παναγίας και πήραν με ευλάβεια από το Αγίασμα που είχε πεταχθή μέσα στον Ναό από το θαύμα του Αγίου». Μετά από το γεγονός αυτό ο Χατζεφεντής έμεινε έγκλειστος στο κελλί του σαράντα ημέρες και έλεγε ότι δεν είχε διάθεση, και [//67] οι χωριανοί νόμιζαν ότι ήταν αδιάθετος. Άλλοι δε έλεγαν ότι θα φοβήθηκε από το γεγονός αυτό.

Επανελλημμένως του έκαναν προτάσεις για Επίσκοπο, αλλά πάντα αρνιόταν προφασιζόμενος ότι δεν πρέπει να γίνη, επειδή είναι θυμώδης. Σ’ αυτούς πάλι που τον είχαν καταλάβει πως είναι πράος, έλεγε: «Δεν γίνομαι, γιατί φοβάμαι την υπερηφάνεια· όσο ψηλά είναι τα βουνά, τόσο περισσότερη αντάρα μαζεύουν». Και ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων ήθελε να τον κάνη Επίσκοπο και είχε βάλει και τον αδελφό του Πατρός, τον Βλάσιο, να τον παρακαλέση να δεχθή, αλλά ο Πατήρ Αρσένιος πάλι δεν δέχθηκε. Προτίμησε του φτωχού το σακί στις πλάτες, το οποίο και έκρυβε συνέχεια την Βασιλεία του Θεού που κατοικούσε μέσα στην ταπεινή ψυχή του, από τον πολύτιμο Αρχιερατικό σάκκο, τον βασιλικό. Επειδή όμως δεν θέλησε να λυπήση τον Πατριάρχη, δέχθηκε να γίνη Έξαρχος του Παναγίου Τάφου, για να βοηθήη τους προσκυνητάς, και Έξαρχος της Περιφέρειας του, για να μη λυπήση τον Άγιο Καισαρείας, ο οποίος πολύ τον εκτιμούσε και τον αγαπούσε.

Η αρετή, βλέπετε, δεν κρύβεται, όσο και να θέλη κανείς, όπως ο ήλιος δεν κρύβεται με το κόσκινο, διότι από τις τρυπούλες θα περάσουν ακτίνες αρκετές. Το ίδιο γινόταν και με τον Άγιο Πατέρα· όσο και να κρυβόταν, είχαν περάσει αρκετές αρετές του στην αντίληψη των ανθρώπων.

Υπάρχουν βέβαια πολλά, τόσο γύρω από την αγία του ζωή, όσο και από τα πολλά του θαύματα, [//68] που δείχνουν την αγιότητα του. έχουν συγχωρεθή μεν οι

πολλοί γέροι Φαρασιώτες, αλλά ζουν ακόμη⁴ αρκετοί από τους νεώτερους, που ήταν και αυτοί αυτόπται μάρτυρες σε πολλά γεγονότα που αναφέρονται στο τέλος του βιβλίου.

Ο ευλογημένος άνθρωπος του Θεού, Χατζεφεντής, εκτός από τα άλλα του χαρίσματα είχε και το προορατικό χάρισμα. Είχε πληροφορηθή από τον Θεό, από χρόνια μπροστά, πως θα έφευγαν για την Ελλάδα, και έλεγε στους Φαρασιώτες να μην ξανοίγουνται, αλλά να κάνουν οικονομίες για τον δρόμο. Έναν χρόνο πριν από την Ανταλλαγή πήγε μια γυναίκα και του είπε:

- Νάχω την ευχή σου, Χατζεφεντή, άκουσα ότι φέτος θα μας σηκώσουν.

Ο Πατήρ Αρσένιος της είπε:

- Ησύχασε και κάνε ακόμη τις δουλειές σου, διότι θέλουμε άλλον έναν χρόνο.

Όταν πέρασε κι εκείνος ο χρόνος, έφθασε και το θλιβερό μήνυμα, να ετοιμασθούν γρήγορα για δρόμο. Ήταν φυσικά πολύ πικρό το ξεσπίτωμα, αλλά ο καλός Πατέρας και αυτό το είχε γλυκάνει με το ότι θα επέστρεφαν πάλι στην μητέρα Ελλάδα. Όλοι οι Φαρασιώτες άρχισαν αμέσως τις ετοιμασίες τους, όπως και ο Πατήρ έκανε τις δικές του. Βάπτισε πρώτα όλα τα αβάπτιστα παιδιά, καθώς και ένα παιδί του Προέδρου, οπότε συνέβη και το εξής: Οι γονείς του παιδιού ήθελαν να δώσουν το όνομα του [//69] παππού, Χρήστο. Ο Πατήρ Αρσένιος όμως δεν δέχθηκε, διότι ήθελε και αυτός να δώσει το δικό του όνομα και είπε στους γονείς:

- Εσείς καλά θέλετε να αφήσετε άνθρωπο στο πόδι του παππού, εγώ δεν θέλω να αφήσω καλόγηρο στο πόδι μου;

Γυρίζει στην Νουνά και λέγει:

- Αρσένιο να πης.

Το παιδί αυτό πράγματι από μικρός ήθελε να γίνη καλόγηρος, όπως και έγινε· ή η ευχή του ενήργησε ή το είδε με το προορατικό του χάρισμα· και τα δύο αυτά φανερώνουν Άγιο άνθρωπο.

Μετά λοιπόν από το βάπτισμα των παιδιών, έσκαβε μία εβδομάδα και έκρυβε τα Ιερά Σκεύη, για να μη μολυνθούν από τους Τούρκους, αλλά εντός της Εκκλησίας των Οσιομαρτύρων Βαραχησίου και Ιωνά και άλλα στο Κοιμητήρι. Ήταν φυσικά αδύνατο να μεταφερθούν, διότι στα ζώα είχαν φορτωμένα τα παιδάκια ανά δύο σε κάσες ή τους πολύ γέρους και τρόφιμα με πράγματα πρώτης ανάγκης για την μακρινή πορεία.

Όπως ο στοργικός Πατέρας φρόντισε να τακτοποιήσει τα παιδιά του, έτσι και τα φιλότιμα παιδιά φρόντισαν να τον ανακουφίσουν λίγο, έστω και σωματικά, στην θλιβερή εκείνη φυγή τους. Γι' αυτό ετοίμασαν ένα φρόνιμο ζώο, για να μην κουρασθή, αλλά με κανέναν τρόπο δεν δέχθηκε. Τότε το Συμβούλιο αναγκάστηκε να ορίσει τρία ευλαβέστατα γερά παιδιά, για να τον ακολουθούν, τον Μωυσή Κογλανίδη του Κχούτη, τον Σολομών Κοσκερίδη και τον [//70] Σαράντη Τσοπουρίδη, αν και ο Πατήρ Αρσένιος δεν είχε ανάγκη από ανθρώπινες προστασίες, διότι ήταν Πνευματικό παλληκάρι ο ίδιος και διέθετε θείες δυνάμεις, όπως θα φανή και στην συνέχεια της πορείας του.

Η φυγή έγινε στις 14 Αυγούστου 1924, διότι οι Τούρκοι είχαν έρθει νωρίτερα και τους ξεσπίτωσαν. Της Παναγίας (Δεκαπενταύγουστο) γιόρτασαν στο πρώτο χωριό

---

⁴ Το 1971, όταν γράφτηκε ο βίος του Αγίου Αρσενίου.

που στάθμευσαν, στις Αχγιαβούδες (Γιάχ-Γυαλί). Ο Πατήρ Αρσένιος σαν τον καλό τσομπάνη ακολουθούσε από κοντά το φυγαδευμένο του κοπάδι. Παρόλο που ήταν και ανταλλαγή, οι Τούρκοι ήταν σαν τις κακές σφήκες, όπως πάντοτε. Από τις Αχγιαβούδες ο Πατήρ γύρισε πάλι στα Φάρασα, εξήντα χιλιόμετρα ποδαρόδρομο (τριάντα και τριάντα), για να βγάλει και το Ιερό Λείψανο του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου από την Αγία Τράπεζα του Ναού των Αγίων Βαραχησίου και Ιωνά, που είχε λησμονήσει, χωρίς να πάρει κανέναν από την συνοδεία του, για να μην τους κουράση, και επέστρεψε στο ποίμνιο του, που τον περίμενε με αγωνία. Στις Αχγιαβούδες η Τουρκική Αρχή για την προστασία του έδωσε και έναν τζανταρμά (χωροφύλακα), για να τον προφυλάξει και να τον παραδώσει στην Νίγδη ζωντανό. Ενώ λοιπόν βάδιζαν από το Ένεχιλ για το Ουλαγάτς, συνάντησαν έναν καβαλλάρη Τούρκο πολύ αγριεμένο, ο οποίος λέγει στον χωροφύλακα:

- Τί τον θέλεις αυτόν (εννοούσε τον Πατέρα Αρσένιο) και δεν τον ρίχνεις κάπου να τελειώνεις;

Ένα από τα τρία παιδιά φοβήθηκε μην κάνουν κακό στον Πατέρα και του είπε να πη στους Τούρκους [//71] πως είναι επίσημο πρόσωπο και να προσέξουν. Ο Πατήρ του απάντησε: «Λέγονται τέτοια πράγματα; Άντε, προχωρείτε», και συνέχισαν τον δρόμο τους. Ο Τούρκος δεν πρόλαβε να προχωρήσει ούτε είκοσι μέτρα, διηγείται ο Μωυσής Κογλανίδης, και έπεσε κάτω από το άλογο του. Όταν το είδε αυτό το τζανταρμάς, είπε στον Πατέρα Αρσένιο:

- Σεν σιζ Αζίζ! (Εσύ είσαι Άγιος).

Από εκείνη την στιγμή και ύστερα φερόταν με μεγάλη ευγένεια ο χωροφύλακας. Είπε μετά στα παιδιά ο Χατζεφεντής: «Ακόμη δεν του έδωσα κατάρα και αυτός έπεσε από το άλογο του».

Στην Νίγδη δεν τον περίμεναν μόνον οι Φαρασιώτες, αλλά και πολλοί κάτοικοι της πόλεως ασθενείς, για να τους θεραπεύσει, όταν άκουσαν ότι περνούσε από εκεί. Μεταξύ των άλλων ήταν και μία δαιμονισμένη, κόρη ενός πλουσίου, με φοβερό δαιμόνιο. Επειδή είδε ο Πατήρ να τρέχουν πολλοί από περιέργεια πίσω από την βασανισμένη ψυχή, που έκανε αταξίες, τους έδιωξε όλους και είπε στον πατέρα της να την φέρει την άλλη ημέρα. Πράγματι την πήγε και, αφού ο Πατήρ της διάβασε το Ευαγγέλιο, το δαιμόνιο έφυγε αμέσως και έγινε καλά. Ο πατέρας της κόρης από ευγνωμοσύνη έβγαλε τον κεσέ του (πουγγί) και παρακαλούσε τον Πατέρα Αρσένιο να τον δεχθή, αλλά δεν τον δεχόταν με κανέναν τρόπο. Εκείνος όμως επέμενε, νομίζοντας ότι θα ξαναπάθαινε η κόρη του, εάν δεν δεχόταν ο Πατήρ τα χρήματα. Βλέποντας λοιπόν την επιμονή του ο Πατήρ Αρσένιος, αδειάζει καταγής τον κεσέ και λέγει: «Εάν [//72] θέλεις να μην πάθει η κόρη σου τίποτε άλλη φορά, μοίρασε τα με τα χέρια σου στους φτωχούς». Εκείνος με χαρά τότε μοίρασε τα χρήματα μόνος του.

Βλέπει κανείς ότι, ενώ βρισκόταν μέσα στην ανθρωπίνη εκείνη εγκατάλειψη, στον δρόμο της ταλαιπωρίας, για να είναι όμως ο Άγιος Πατήρ ενωμένος με τον Θεό, σκορπούσε συνέχεια την θεία Χάρη και έτσι ένιωθαν οι γύρω την θεία σιγουριά.

Οι Φαρασιώτες βλέποντας τον Πατέρα Αρσένιο μετά από ποδαρόδρομη ταλαιπωρία πέντε περίπου ημερών να θέλη να συνεχίσει το τυπικό του, παρόλο που ήταν ογδόντα τριών ετών, τον έβαλαν με την βία στο κάρρο, για να έχουν την ευλογία μαζί τους.

Ο Χατζεφεντής δεν έπαψε να τους παρηγορή και στην συνέχεια, διότι έπρεπε να τους προετοιμάσει για να δεχθούν ήρεμα τόσο τον χωρισμό μεταξύ τους, όσο και τον δικό του αποχωρισμό για την άλλη ζωή. Τους υπενθύμιζε όλα όσα τους έλεγε στην Πατρίδα: «Όταν θα πάμε στην Ελλάδα, το χωριά μας θα σκορπίση σε πολλά μέρη της και θα γίνη “γαρμάν-τσορμάν” (φύρδην-μίγδην)». Επίσης τους έλεγε: «Στην Ελλάδα, όταν θα πάμε, εγώ θα ζήσω μόνο σαράντα ημέρες και θα πεθάνω σ' ένα Νησί».

Η αγία του μορφή συνέχεια σκορπούσε Χάρη και παρηγοριά και μέσα στο καράβι. Το πρόσωπο του έλαμπε από την ασκητική γυαλάδα, που έμοιαζε σαν το χρώμα του φτασμένου κυδωνιού. Είχε πια εξαϋλωθή από τους υπερφυσικούς πνευματικούς αγώνες που έκανε από αγάπη στον Χριστό, καθώς και από τους πολλούς του κόπους για την αγάπη [//73] προς το ποίμνιο του, που το εποίμαινε πενήντα πέντε χρόνια σαν καλός Ποιμένας.

Αυτό που είχε κουράσει περισσότερο όλα αυτά τα χρόνια τον ακούραστο καλόν εργάτη Πατέρα Αρσένιο στον Αμπελώνα του Χριστού, δεν ήταν τόσο η δουλειά, όσο το άγρυπνο φύλαγμα του αμπελιού, διότι ήταν σε πολύ απόμερο μέρος τα Φάρασα και γύρω-γύρω ήταν άγρια θηρία (οι Τσέτες), που ορμούσαν, για να σπάσουν τους φράχτες και να μπουν να το καταστρέψουν. Βλέποντας όλη αυτή την μεγάλη αγωνία ο Καλός Θεός, ξερρίζωσε τα κλήματα όλα και τα πήρε μαζί με τον Αμπελουργό· τα μεν κλήματα να τα μεταφυτέψη στο μεγάλο Του αμπέλι στην Ελλάδα, τον δε Αμπελουργό να πάρη πια κοντά Του, να ξεκουρασθή.

Μέσα στο καράβι η κάθε οικογένεια, πράγματι, αποτελούσε ένα δεμάτι κληματοβεργες και ο στοργικός Πατέρας τις φρόντιζε με την πολλή του αγάπη. Επειδή έβλεπε μερικούς να μένουν νηστικοί και να μην τρώνε από το συσσίτιο που τους έκαναν, γιατί δεν ήταν νηστήσιμα τα φαγητά – ήταν φτιαγμένα με λίπος –, έλεγε: «Να μην κοιτάτε τώρα νηστείες, αλλά να τρώτε ό,τι βγάζει το καζάνι· όταν ταχτοποιηθήτε, τότε να ξαναρχίσετε πάλι τις νηστείες σας». Έβγαζε κι αυτός από τον κόρφο του ένα κριθαρένιο πέτουρο και τους έκανε συντροφιά και έλεγε: «Εμένε μην κοιτάτε, διότι εγώ είμαι καλόγηρος».

Μετά από πολλές ταλαιπωρίες έφθασε το καράβι σε Ελληνική σκάλα, στον Άγιο Γεώργιο Πειραιώς, [//74] και εκεί που πλησίασαν το χώμα το Ελληνικό, χαρούμενοι γιόρτασαν και την μεγάλη εκείνη ημέρα, που ήταν η Ύψωση του Τιμίου Σταυρού, 14 Σεπτεμβρίου του 1924 (με το εορτολόγιο της Πατρίδος τους). Παρέμειναν τρεις εβδομάδες στα σύρματα, στον Άη-Γιώργη, και εν συνεχεία πήγαν στην Κέρκυρα, όπου και ταχτοποιήθηκαν προσωρινά στο Κάστρο της Κερκύρας.

Εκεί όμως ο καλός Χατζεφεντής αδιαθέτησε και οι Φαρασιώτες πολύ ανησύχησαν γι' αυτό. Χωρίς να θέλη, τον πήγαν στο Αστικό Νοσοκομείο, για να μην ταλαιπωρήται μέσα στο Κάστρο και αυτός. Ο Πατέρας δεν ήθελε να τους αποχωρισθή με κανέναν τρόπο και τους παρακαλούσε με κλάματα: «Αφήστε με να πεθάνω κοντά σας». Εκείνοι πάλι από αγάπη δεν τον άκουσαν, γιατί νόμιζαν ότι θα συνέλθη στο Νοσοκομείο με την περιποίηση και θα τον έχουν και στην συνέχεια κοντά τους, παρόλο που τους είχε πει πολλές φορές από πριν: «Στην Ελλάδα θα ζήσω μόνο σαράντα ημέρες».

Αφού λοιπόν πλησίασαν οι ημέρες, έπρεπε φυσικά να φύγη στον Ουρανό και να τους βοηθή πια από 'κει περισσότερο, εφόσον είχε παρησία στον Θεό. Έζησε εν όλω δύο εβδομάδες στο Κάστρο της Κερκύρας και λειτούργησε δύο φορές εκεί, στον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου. Άλλη μία εβδομάδα έζησε στο Νοσοκομείο, όπου και τον επισκέπτονταν οι Φαρασιώτες με αγωνία. Μία ημέρα που τον είχε επισκεφθή πάλι ο Πρόδρομος, του ζήτησε και τα ρούχα του, για να του τα πλύνη. Ο Πατήρ του απάντησε:

[//75] – Τι να τα πλύνης; Όχι αύριο, μεθαύριο στο χώμα θα μπούνε.

Ο Πρόδρομος δεν είχε καταλάβει και ξανά του λέγει:

- Δωσ' μου τα να τα πλύνω, μια που τώρα είσαι άρρωστος και γέρος.

Ο Πατήρ απάντησε:

- Επειδή είμαι γέρος, δεν είμαι και καλόγηρος;

Πράγματι ήταν και καλόγηρος.

Εκείνη την ημέρα είδε ο Πρόδρομος μια ψείρα να περπατά επάνω του και την πήρε με τρόπο, επειδή ήταν και άλλοι, να την σκοτώση. Ο Χατζεφεντής φώναξε δυνατά: «Μη, μην την σκοτώνης την καημένη» και την πήρε αμέσως από το χέρι του, την έχωσε μέσα στα ρούχα του και του είπε: «Άφησε την και αυτήν να φάη λίγη σάρκα, μια που τώρα βρήκε ευκαιρία να με πλησιάση. Τί; Μόνον τα σκουλήκια να την φάνε όλη την σάρκα;». Έρριξε μετά μια ματιά γύρω σ' όλους τους επισκέπτας και είπε: «Την ψυχή, την ψυχή να φροντίζετε περισσότερο και όχι την σάρκα, που θα πάη στο χώμα και θα την φάνε τα σκουλήκια». Αυτό πια ήταν και το τελευταίο του κήρυγμα με το βαθύτερο νόημα της ζωής.

Όταν έφυγαν μετά οι άλλοι και έμεινε μόνο ο Πρόδρομος, ο Πατήρ του είπε: «Έλα να αποχαιρετηθούμε, Πρόδρομε, γιατί μεθαύριο φεύγω για την άλλη ζωή. Ήρθε η Παναγία χθες το μεσημέρι και μου το είπε και με γύρισε και στο Άγιον Όρος και είδα τα Μοναστήρια, που πολύ επιθυμούσα να ιδώ, αλλά δεν είχα αξιωθή. Τι να σου διηγηθώ, Πρόδρομε! [//76] Τι πολλά Μοναστήρια που έχει το Άγιον Όρος! Τι μεγάλους Ναούς! Τι μεγαλοπρέπεια!». Και μετά από αυτά του λέγει: «Να μη στενοχωρεθής που θα πεθάνη η Κυριακή, η γυναίκα σου, μετά από οχτώ ημέρες· και του Στεφάνου Καραμουρατίδη η γυναίκα, η Αλμαλού, θα πεθάνη και αυτή μετά από δεκατρείς ημέρες». Πράγματι, έτσι έγινε.

Όταν λοιπόν είχαν περάσει και οι δικές του δύο ημέρες και ήρθε το «μεθαύριο» που θάφευγε, ο αληθινός δούλος του Θεού Πατήρ Αρσένιος, αφού προηγουμένως κοινώνησε, έφυγε για την αληθινή ζωή κοντά στον Χριστό. Εκείνη την στιγμή δεν ήταν κανένας Φαρασιώτης δίπλα του. Δεν ήθελε να μένη κανείς κοντά του, για να μην τον περισπούν στην αέναο προσευχή του.

Αυτός ήταν ο Πατήρ Αρσένιος!

Μόνος, μικρός, με μόνη του Θεού την προστασία!

Μόνος, μεγάλος, δοσμένος μόνο στον Θεό και στην εικόνα Του!

Μόνος, στο τέλος της ζωής του με τον Θεό μόνον!

Όταν ο ευλαβής Ψάλτης του τον επισκέφθηκε πάλι, πήρε αυτή την φορά την ευλογία του Πατρός Αρσενίου από το Λείψανο του. Τον βρήκε να κρατά σφιχτά με το δεξί του χέρι στον κόρφο του το πολύτιμο πνευματικό του κομπόδεμα, το Ιερό

Λείψανο του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Ο ακτήμων Πατήρ Αρσένιος δεν είχε υλική περιουσία να αφήσει. Μόνο μερικά τριμμένα βιβλία.

[//77] Όταν έμαθαν οι Φαρασιώτες ότι κοιμήθηκε, ήταν απαρηγόρητοι, αν και τους είχε προετοιμάσει. Συγκεντρώθηκαν πολλοί και του έκαναν μεγαλοπρεπέστατη κηδεία, στην οποία ακολούθησαν και πολλοί εντόπιοι. Ετάφη στο Κοιμητήρι της Κερκύρας μαζί με τους Ιερωμένους νεκρούς. Τα παιδιά του έβαλαν επάνω στον τάφο του μαρμάρινη πλάκα με το όνομα του γραμμένο.

Ο Πατήρ Αρσένιος κοιμήθηκε στις 10 Νοεμβρίου του 1924 (νέο εορτολόγιο)
σε ηλικία ογδόντα τριών ετών.

Ο Όσιος Πατήρ Αρσένιος, το αστέρι της Ανατολής,
βασίλεψε πια στην Ελλάδα
και της άφησε το Ιερό του Λείψανο.

[//78] Για να έχη κανείς και την εξωτερική εικόνα του Πατρός Αρσενίου, θεώρησα χρέος να δώσω και τα χαρακτηριστικά του.

Ο Πατήρ ήταν υψηλός 1,80 μ. γεροδεμένος και σκελετωμένος από την πολλή του άσκηση.

Επίσης χειροδύναμος, που στην νεανική του ηλικία (λαϊκός) τέσσερις άνδρες δεν μπόρεσαν να τον ρίξουν κάτω.

Ήταν πολύ δασύς και έκλινε προς το ξανθός, όταν ήταν πολύ νέος. Είχε γενειάδα μεγάλη και μακριά, φρύδια δασιά και εξογκωμένα και μέτωπο γυαλιστερό. Τα μάτια του ήταν γαλάζια και μεγάλα, και το πρόσωπο του ήταν μακρύ.

Τα μάγουλα του ήταν βαθουλωμένα και τα κάλυπταν τα πυκνά του γένια.

Δυο κόκκαλα γυαλιστερά έβλεπε κανείς να φαίνονται κάτω από τα μάτια του. «Χρώμα κυδωνιού φτασμένου», μου έλεγαν.

Από μικρός που ήταν μεγαλόφερνε πάντα, και στην συνέχεια όλοι για γέρο τον θεωρούσαν.

[//79] Φωτογραφία: Ο Άγιος Αρσένιος. Τοιχογραφία της Τραπέζης του Ησυχαστηρίου.

[//80] Πέρασαν πολλά χρόνια από την κοίμηση του και κανείς δεν τολμούσε να κάνη την εκταφή του από ευλάβεια. Όταν συναντιόνταν ευλαβείς Φαρασιώτες, ρωτούσαν ο ένας τον άλλον: «Ο Χατζεφεντής μήπως φανερώθηκε σε κανέναν;», για να τον βγάλουν. Είχαν την εντύπωση ότι θα έπρεπε να ήταν ολόκληρο το Ιερό του Λείψανο.

Όταν μετά από τριάντα τέσσερα χρόνια έγινε η εκταφή του και έμαθαν ότι δεν βρέθηκε ολόκληρο το Ιερό Λείψανο, αλλά τα Ιερά οστά του, τότε σκανδαλίσθηκαν πολλοί και έλεγαν: «Αφού ο Χατζεφεντής δεν άγιασε με τόση άσκηση και με τόσα πολλά θαύματα που έκανε, τότε κανείς δεν μπορεί να αγιάση».

Ήταν φυσικό να σκεφθούν κατ' αυτόν τον τρόπο μερικοί Φαρασιώτες που είχαν μεγάλη ευλάβεια με μεγάλη απλότητα, διότι η ζωή του Πατρός ήταν αγία και μετέδιδε την Χάρη του Θεού συνέχεια θαυματουργικώς σαν πνευματική γεννήτρια, η οποία κινιόταν από την γενική και μεγάλη Αγάπη του Θεού, όχι μόνο στους Χριστιανούς, αλλά και στους Τούρκους, και την οποία ομολογούσαν πιστοί και άπιστοι.

[//81] Την θαυματουργική του δύναμη ομολογεί και μια Φαρασιώτισσα, Ιεχωβίτισσα τώρα, στο Παγγαίο, η οποία διηγήθηκε μερικά από τα θαύματα του Πατρός Αρσενίου που είδε με τα μάτια της, τα οποία αναφέρονται παρακάτω.

Στο χωριό Παλαιοχώρι Παγγαίου ο Σολομών Κοσκερίδης, που ήταν νέος από τους τρεις συνοδούς του στην Ανταλλαγή, είπε τα εξής: «Όταν πήγαιναν τον Χατζεφεντή άρρωστο, για να τον διαβάση, ο άρρωστος θα γινόταν καλά διακόσια τοις εκατό, μόλις τον διάβαζε. Στα Φάρασα γιατρούς δεν είχαμε. Ο Χατζεφεντής ήταν ο γιατρός μας και μας θεράπευε με μια ευχή που μας διάβαζε. Εκτός από τους Φαρασιώτες έρχονταν και από τα γύρω χωριά και πόλεις, αφού έρχονταν άρρωστοι και από το Νέφσεχιρ (Νεάπολις), από το Ιρκούπ (Προκόπι), Σινασό και άλλα μέρη».

Είναι πολλά τα θεία κατορθώματα του Πατρός Αρσενίου, και σε κάθε επίσκεψη που θα κάνη κανείς σε νέους πληροφορητάς (Φαρασιώτες) θα πρέπει να έχη και νέο τετράδιο για να γράφη. Βλέπεις, δεν ήταν μία ή δύο ημέρες η Πνευματική του αυτή εργασία, αλλά πενήντα πέντε ολόκληρα χρόνια αυτό έκανε στα Φάρασα: να διαβάξη τους αρρώστους και να γίνωνται καλά με την Χάρη του Χριστού.

Στην τελευταία μου επίσκεψη στα χωριά της Δράμας, είχε αναστατωθή η καρδιά μου και καιγόμουν από μια νοσταλγία, να επισκεφθώ και τα Φάρασα. Στις 29-10-1972, ενώ μου ήταν πολύ δύσκολο, ο Θεός [//82] με αξίωσε, και Τον ευγνωμονώ γι' αυτό, να επισκεφθώ τα Φάρασα με τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονής Σταυρονικήτα Αρχιμανδρίτη Βασίλειο. Όταν φθάσαμε στην Καισάρεια, ψάχναμε με αγωνία στον χάρτη να βρούμε τα Φάρασα, τα οποία, δυστυχώς, στον χάρτη πια δεν υπάρχουν. Ένας Τούρκος που ρωτήσαμε για να μας πληροφορήση, μας είπε τα εξής: «Άκουγα παλαιά για τα Φάρασα ότι ήταν νοικοκυρεμένο μεγάλο χωριό, όταν ήταν οι Χριστιανοί. Όταν όμως έφυγαν οι Χριστιανοί, ήρθαν Τούρκοι από την Ελλάδα, οι οποίοι, αφού ξεγύμνωσαν τα σπίτια και τα βρώμισαν, σηκώθηκαν και έφυγαν. Εκεί στα Φάρασα, όταν ήταν οι Χριστιανοί, ήταν και ένας Άγιος Παπάς, που πήγαιναν τους αρρώστους και τους διάβαζε και γίνονταν καλά. Το κελλί του ήταν Φαρμακείο».

Αφού κατατοπισθήκαμε κάπως, την επομένη φθάσαμε στο Γιάχ-Γυαλί (Αχγιαβούδες) μετά από εκατό χιλιόμετρα, νοτίως από την Καισάρεια. Ενώ ο πατήρ Βασίλειος φρόντιζε για τζιπ να συνεχίσουμε, δυο γέροι Τούρκοι, που κάθονταν έξω από ένα μπακάλικο, μου είπαν να καθήσω, και στην συνέχεια με ρώτησαν από πού έρχομαι και πού πηγαίνω και εάν είμαι παπάς, στους οποίους είπα σχετικά με το ταξίδι μου. Ο ένας γέρος Τούρκος μου είπε τα εξής: «Εκεί στα Φάρασα ήταν ένας Αζίζ Παπάς (Άγιος Παπάς). Τον έλεγαν Χατζεφεντή και πήγαιναν από παντού τους αρρώστους και τους διάβαζε και γίνονταν καλά. Με είχαν πάει κι εμένα, που ήταν στραβό το κεφάλι μου, και με διάβασε και έγινα [//83] Φωτογραφία: Ο μακαριστός Γέροντας Παΐσιος στα Φάρασα της Καππαδοκίας το 1972. [//84] καλά». Μου έδειχνε δε και το κεφάλι του, πως ήταν γυρισμένο προς τις πλάτες και πως επανήλθε στην θέση του. Ήρθε μετά ο πατήρ Βασίλειος και συνεχίσαμε πάλι νοτίως της Καισαρείας άλλα τριάντα χιλιόμετρα και φθάσαμε στα Φάρασα (εν όλω εκατόν τριάντα χιλιόμετρα).

Φυσικά, η κατάσταση των Φαράσων ήταν ακριβώς όπως μας την περιέγραψε ο Τούρκος στην Καισάρεια. Από τετρακόσιες ογδόντα Χριστιανικές οικογένειες που είχαν μείνει και έφυγαν το 1924 μόνον εβδομήντα οικογένειες Τουρκικές κατοικούσαν μέσα στα ερείπια. Την Εκκλησία την μετέτρεψαν πια σε τζαμί· βρήκαν και τον υπόγειο κρυψώνα της. Όλοι οι Τούρκοι ήταν εξ ανταλλαγής. Μόνο δύο παιδιά ζούσαν από την μια Τουρκική οικογένεια που έμενε στα Φάρασα, και από το ένα, που θυμόταν και την Φαρασιώτικη γλώσσα, προσπάθησα να μάθω πού ήταν το κελλί του Πατρός Αρσενίου.

Τον μεγάλο αυτόν δρόμο Φάρασα-Καισάρεια (διακόσια εξήντα χιλιόμετρα να πάη και να 'ρθη) ο Άγιος Πατήρ τον έκανε τρεις-τέσσερις φορές τον χρόνο σαν Έξαρχος με τα πόδια. Επομένως, πώς να μη συγκινηθή ο Καλός Θεός και να μην του δώσει άφθονη την Χάρη Του να κάνη θαύματα!

[//85]

ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ

Έχοντας υπ' όψιν μου τους υπερφυσικούς κόπους του Οσίου Πατρός και όλη του την αγάπη που είχε για τον κόσμο, τον οποίο βοηθούσε ανθρώπινα και θεϊκά (με θαύματα), θεώρησα σαν απαραίτητο καθήκον μου να γράψω ορισμένα από τα γνωστά του θαύματα εις δόξαν Θεού, και από ευλάβεια στον Άγιο Πατέρα, για να ελαττώσω και λίγο την αχαριστία μου. Τα θαύματα του Αγίου Πατρός, που διηγήθηκαν Φαρασιώτες παλαιοί και νεώτεροι, είναι μόνον από όσα ενεργούσε η Χάρις του Θεού φανερά και δεν μπορούσαν να γίνουν εν τω κρυπτώ, γιατί η μυστική ζωή του Πατρός Αρσενίου μας είναι εντελώς άγνωστη.

Όσοι τον παρακολουθούσαν με περισσότερη ευλάβεια και ενδιαφέρον, τα θυμόνταν ολοκληρωμένα – αναφέρω και τα ονόματα τους, για να μνημονεύονται. Φυσικά θα μνημονεύονται σιωπηλά και τα ονόματα όλων των Φαρασιωτών που μου διηγήθηκαν και αυτοί διάφορα θαύματα, αλλά δεν τα αναφέρω όλα, για να μην κουράζονται οι αναγνώστες. Κυρίως παρέλειψα τις θεραπείες από τις ίδιες αρρώστιες που [//86] έγιναν σε πολλούς ανθρώπους. Όλα όμως σχεδόν τα στοιχεία ήταν και στις πληροφορίες του ψάλτη Προδρόμου Κορτσινόγλου, ο οποίος ήταν και ο κώδικας της βιογραφίας του χαριτωμένου Χατζεφεντή.

Επάνω σ' έναν βράχο, μέσα σε μια σπηλιά, ήταν ένα Εξωκλήσι της Παναγίας (σο Κάντσι). Οι Φαρασιώτες είχαν προεκτείνει προς τα έξω του βράχου σανιδένιο εξώστη για ευρυχωρία. Για να φθάσουν μέχρι εκεί, έπρεπε να ανεβούν σαράντα σκαλοπάτια σκαλιστά στον βράχο και άλλα εκατόν είκοσι, που είχαν φτιαγμένα με σανίδες. Σ' αυτό λοιπόν το Εξωκλήσι είχε πάει να λειτουργήσει ο Πατήρ Αρσένιος και ο Πρόδρομος, ως συνήθως. Όταν τελείωσε η Θεία Λειτουργία, ο Πατήρ βγήκε λίγο στον εξώστη. Εκεί που ακουμπούσε, ξεκαρφώθηκε μια σανίδα και ο Πατήρ έπεσε κάτω στον γκρεμό. Ένας γεωργός που τον είδε από απέναντι να πέφτη, άφησε τα βόδια του στον ζυγό και έτρεξε, για να συμμαζέψει το σκορπισμένο του κορμί, όπως νόμιζε. Ο Πρόδρομος δεν είχε καταλάβει τίποτε, γιατί ήταν μέσα στον Ναό και τον συγύριζε. Όταν λοιπόν έφθασε ο γεωργός εκεί κοντά στον γκρεμό κάτω, είδε το κορμί του Πατρός Αρσενίου ολόκληρο, αλλά ακίνητο, και πήγε να το πιάσει. Ο Πατήρ όμως είπε στον γεωργό: «Μη μ' αγγίζης· δεν έχω τίποτε».

Έμεν ακίνητος ο Πατήρ, όχι γιατί είχε χτυπήσει, αλλά από μεγάλη συγκίνηση, διότι την ώρα που έπεφτε κάτω στον γκρεμό, τον πήρε στην αγκαλιά της μία Γυναίκα, τον κατέβασε κάτω και τον άφησε. [//87] Είχε νιώσει τον εαυτό του, όπως έλεγε, εκείνη την ώρα, σαν να ήταν μωρό παιδί στην αγκαλιά της μητέρας του. Σηκώθηκε λοιπόν μετά από την συγκίνηση εκείνη και ανέβηκε από τον γκρεμό και τα εκατόν εξήντα σκαλοπάτια, που μόνον αυτά συμπλήρωναν πενήντα μέτρα ύψος, και πήγε ξανά στο Εξωκλήσι της Παναγίας και διηγήθηκε ότι έγινε στον Πρόδρομο, ο οποίος ήταν αφοσιωμένος στο συγύρισμα του Ναού και δεν είχε ακόμη καταλάβει τίποτε. Ο γεωργός επίσης πήγε μετά στα Φάρασα και το ομολογούσε.

Ένας Τούρκος από το χωριό Τελέληδες είχε μολύνει το Αγίασμα του Αγίου Χρυσοστόμου, και ο Άγιος, για να τον παιδαγωγήσει, τον τιμώρησε και γύρισε το

πρόσωπο του πίσω στις πλάτες του. Τον έφεραν και αυτόν στον Χατζεφεντή, για να τον διαβάση να γίνη καλά. Ο Πατήρ όμως τον κράτησε μια εβδομάδα, χωρίς να τον διαβάση. Ο Ψάλτης του, που έβλεπε να κρατάη τον Τούρκο μια εβδομάδα, παραξενεύθηκε και είπε στον Πατέρα Αρσένιο:

- Νάχω την ευχή σου, τι τον κρατάς μια εβδομάδα αυτόν τον Τούρκο, ενώ άλλους αρρώστους πιο βαριά τους διαβάζεις και γίνονται αμέσως καλά;

- Τον κρατώ για να κάνη κανόνα, γιατί αυτός έχει χοντρό κεφάλι και δεν τόχει σε τίποτε, μόλις τον κάνω καλά, να πάη αμέσως να ξαναβουτήξη το κασσιδιάρικο του κεφάλι στον Αγιασμό.

Όταν τελείωσε η εβδομάδα, τότε τον διάβασε και επανήλθε το πρόσωπο του στην θέση του και του έκανε παρατήρηση του Τούρκου:

[//88] – Άλλη φορά, όταν βλέπης τα βακούφια των Χριστιανών, να τα προσκυνάς από μακριά και να παίρνης δρόμο.

Από το Σατί, θυμάται ο Ανέστης Καραούσογλου ότι κάποιος Ιερέυς είχε γυναίκα στείρα και έφερε στον Χατζεφεντή ένα φόρεμα της πρεσβυτέρας να το διαβάση, για να αποκτήση παιδιά. Ο Πατήρ Αρσένιος, αφού το διάβασε, είπε στον Ιερέα: «Η πρεσβυτέρα σου θα γεννήση κόρη και να την ονομάσης Εύα», όπως και έγινε.

Είχαν φέρει κάποτε από τους Τελέηδες μία τυφλή Μουσουλμάνα, ονόματι Φάτμα, ημέρα Τετάρτη στον Χατζεφεντή, να την διαβάση να γίνη καλά. Επειδή ήταν έγκλειστος, αφού χτύπησαν την πόρτα του κελλιού του αρκετά οι συνοδοί της τυφλής, την άφησαν απ' έξω και πήγαν στο Μεσοχώρι. Εκείνη την ώρα μια Φαρασιώτισσα, που της είχε αγκυλωθή το χέρι της, πήγε στο κελλί του Χατζεφεντή και πήρε από το κατώφλι της πόρτας του χώμα, άλειψε το παθεμένο της χέρι και έγινε καλά. (Έτσι έκαναν όλοι οι Φαρασιώτες αυτές τις δύο ημέρες, που έμενε έγκλειστος, και δεν τον ενοχλούσαν). Όταν λοιπόν είδε την τυφλή, την ρώτησε γιατί περιμένει και η τυφλή της είπε την αιτία. Τότε η Φαρασιώτισσα της απάντησε:

- Τί κάθεται και χασομεράς; Δεν ξέρεις ότι ο Χατζεφεντής την Τετάρτη και την Παρασκευή δεν ανοίγει; Πάρε χώμα από το κατώφλι της πόρτας και τρίψε τα [//89] μάτια σου να γίνης καλά, όπως κάνουμε και όλοι αυτές τις ημέρες, όταν αρρωσταίνουμε.

Η Φαρασιώτισσα έφυγε και πήγε στην δουλειά της. Η Μουσουλμάνα όμως είχε παραξενευθή στην αρχή γι' αυτό που άκουσε, αλλά μετά έψαξε και βρήκε το κατώφλι, πήρε χώμα και έτριψε τα μάτια της και αμέσως άρχισε να βλέπη θαμπά. Από την χαρά της τότε πήρε μια πέτρα και χτυπούσε σαν τρελλή την πόρτα του Πατρός Αρσενίου, ο οποίος άνοιξε και, επειδή είδε πως ήταν Μουσουλμάνα, ενώ δεν μιλούσε αυτήν την ημέρα, έκανε διάκριση και την ρώτησε τι θέλει. Του είπε τον λόγο και ο Πατήρ πήρε το Ευαγγέλιο και την διάβασε και αμέσως της ήρθε όλο της το φως. Εκείνη τότε από την χαρά της έπεσε στα πόδια του και τον προσκυνούσε με ευλάβεια, αλλ' ο Πατήρ την μάλωσε και της είπε:

- Εάν θέλης να προσκυνήσης, να προσκυνήσης τον Χριστό που σου έδωσε το φως, και όχι εμένα.

Έφυγε μετά χαρούμενη να βρη τους συνοδούς της και ανεχώρησαν για το χωριό τους.

Από το Κελμίρι είχαν φέρει μια γυναίκα λεπρή στον Χατζεφεντή, την οποία διάβασε και καθαρίσθηκε η λέπρα της. Και, όπως διηγείται ο Πρόδρομος Κορτσινόγλου, το πρόσωπο της μετά φαινόταν σαν πρόσωπο παιδιού, τρυφερό.

Φαρασιώτες από την Δράμα και εγκατεστημένοι στην Θεσσαλονίκη διηγήθηκαν ότι δύο Σέχοι (αρχηγοί Μουσουλμανικών φυλών και μάγοι) από [//90] το Χατζή-Πεχτές είχαν επισκεφθή τον Πατέρα Αρσένιο. Ο Πατήρ τους δέχθηκε και τους έφτιαξε και καφέ. Οι Σέχοι όμως άρχισαν τις ανόητες και ζαλισμένες ερωτήσεις, που έφερναν μόνον πονοκέφαλο. Ο Πατήρ, για να τους ξεφορτωθή, τους είπε:

- Δεν μπορώ να σας ακούω, γιατί πονάει το κεφάλι μου.

Εκείνοι όμως δεν κατάλαβαν και είπε ο ένας στον Πατέρα Αρσένιο:

- Παπάς Εφέντης, θα σου φτιάξουμε ένα μουσχά (χαιϊμαλί) και, άμα το φορέσης, σ' όλη σου την ζωή δεν θα σε πονέση το κεφάλι σου.

Ο Πατήρ τους απάντησε τότε αυστηρά:

- Έχω μεγαλύτερη δύναμη από την δική σας και μπορώ να σας κάνω με την δύναμη του Χριστού να μην κουνηθήτε καθόλου από τον τόπο που κάθεσθε.

Τους άφησε αμέσως τότε και πήγε δίπλα στο κελλί του. Όταν είχαν αποτελειώσει τον καφέ τους οι Σέχοι και θέλησαν να φύγουν, με κανέναν τρόπο δεν μπορούσαν να κουνηθούν από τον τόπο που κάθονταν, διότι ένιωθαν να είναι δεμένοι με ένα αόρατο δέσιμο. Αναγκάσθηκαν τότε να φωνάξουν τον Πατέρα Αρσένιο, για να τους λύση. Ο Πατήρ πήγε αμέσως, αλλά δεν τους μίλησε· μόνο νόημα τους έκανε να φύγουν, και έτσι μπόρεσαν να ξεκοκκαλώσουν από τον τόπο τους. Οι Σέχοι κατάλαβαν το σφάλμα τους και ζήτησαν συγχώρεση από τον Πατέρα και του είπαν φεύγοντας:

- Παπάς Εφέντης, συγχώρα μας· η δύναμη σου [//91] είναι μεγάλη, γιατί την παίρνεις από την μεγάλη σου πίστη. Εμείς με τον σατανά δουλεύουμε.

Άλλη φορά, διηγήθηκαν οι ίδιοι, στην μνήμη του Αγίου Χρυσοστόμου, είχαν καθήσει οι πανηγυριώτες μετά την Θεία Λειτουργία έξω από τον Ναό και έτρωγαν. Εκεί στον Άγιο Χρυσόστομο ήταν ένα Αγίασμα το οποίο έβγαινε άφθονο από μια τρύπα ενός βράχου και έπεφτε σαν καταρράκτης από ψηλά κάτω στον Ζεμαντή ποταμό. Άλλοτε πάλι τραβιόταν πίσω τελείως και χανόταν. Ενώ λοιπόν έτρωγαν οι άνθρωποι, σηκώθηκε μια γυναίκα να πάρη λίγο νερό. Εκείνη την στιγμή το νερό τραβιόταν πίσω, και η γυναίκα έτρεξε στον Χατζεφεντή και του το είπε. Ο Χατζεφεντής πήρε το Ευαγγέλιο και πήγε στην τρύπα του βράχου, γονάτισε και διάβασε λίγο, και το νερό ήρθε αμέσως.

Αυτό συνέβαινε πολλές φορές· τραβιόταν το νερό και ερχόταν πάλι, μετά από αρκετό διάστημα. Ο Αναστάσιος Λεβίδης λέγει ότι ήταν το φυσικό φαινόμενο παλίρροια και άμπωτις. Ο δούλος όμως του Θεού Χατζεφεντής παρακαλούσε το Αφεντικό του, τον Θεό, και του έφερνε, όποτε ήθελε, χωρίς να περιμένη.

Ο Συμεών Καραούσογλου θυμάται το παρακάτω γεγονός: Μία Τζερκέζα (Μουσουλιμάνα) είχε παρακαλέσει τον Πρόδρομο της Κοπαλούς να της φέρη ένα φυλαχτό από τον Χατζεφεντή, επειδή ήταν στείρα και ο άνδρας της ήταν έτοιμος να την [\[//92\]](#) Φωτογραφία: Ο Άγιος Αρσένιος επαναφέρει το Αγίασμα. Τοιχογραφία της Τραπέζης του Ησυχαστηρίου. [\[//93\]](#) χωρίση γι' αυτόν τον λόγο. Ο Πρόδρομος την λυπήθηκε, διότι ήταν και ορφανή και ολομόναχη, χωρίς κανέναν συγγενή· άφησε την δουλειά του και ήρθε στο χωριό. Επειδή ήταν λίγο αργά, όταν έφθασε, δίσταζε ο ίδιος να πάη στον Πατέρα Αρσένιο και είπε σε κάποιον επίτροπο να πάη εκείνος. Ο επίτροπος πήγε και πήρε ένα φυλαχτό, δηλαδή την ευχή που θα της διάβαζε γραμμένη. Επειδή δε ήξερε ότι η Τζερκέζα ήταν πλούσια – ο άνδρας της ήταν μεγάλος κτηνοτρόφος –, νικήθηκε από την πλεονεξία και πήρε την ευχή του Πατρός Αρσενίου που ήταν διπλωμένη και την τύλιξε με ένα δικό του σημείωμα, όπου έγραφε να στείλη δέρματα, τυρί, κρέατα κ.λπ., δήθεν ότι τα ζήτησε ο Χατζεφεντής. Το έδωσε μετά στον Πρόδρομο της Κοπαλούς ο πλεονέκτης επίτροπος και εκείνος, χωρίς να ξέρη, πήγε την άλλη μέρα και το έδωσε στην Τζερκέζα, με την οποία γειτόνευαν στα κτήματα. Αυτή το ξετύλιξε και το μεν φυλαχτό το φόρεσε με ευλάβεια, το δε σημείωμα το πήρε και έστειλε στον επίτροπο ό,τι έγραφε, διότι θα τα πήγαινε δήθεν εκείνος στον Πατέρα Αρσένιο. Στον χρόνο η Τζερκέζα απέκτησε και έστειλε και στην συνέχεια πολλά πράγματα στον επίτροπο, χωρίς να γνωρίζη ο Πατήρ.

Μετά από δύο χρόνια το έμαθε και κάλεσε τον επίτροπο εκείνον και του έκανε παρατηρήσεις. Ο επίτροπος όμως, αντί να ζητήσει συγχώρεση, δυστυχώς αρνιόταν. Τότε ο Πατήρ Αρσένιος του είπε:

- Καλύτερα είναι να εξοφλήσης σε τούτη την ζωή, παρά να κολασθής. Γι' αυτό από αυτή την στιγμή [\[//94\]](#) να γεμίση το κορμί σου σπυριά και να σε τρώνε, όσον καιρό έτρωγες και συ της Τζερκέζας τα τυριά και τα κρέατα.

Από εκείνη την στιγμή το κορμί του επιτρόπου γέμισε σπυριά και με φαγούρα μεγάλη. Δεν μπόρεσε όμως ν' αντέξη την φαγούρα και πήγε στον Πατέρα Αρσένιο και του ζήτησε συγχώρεση. Εκείνος τον συγχώρεσε, τον διάβασε και θεραπεύθηκε.

Ο Παναγιώτης του Εντζαραπίδη, όταν ήταν είκοσι ετών, είχε τρελλαθή εξ αιτίας μιας κοπέλας, που είχε ερωτευθή. Η τρέλλα του ήταν πολύ σοβαράς μορφής και δεν μπορούσαν να τον δέσουν. Τελικά ο αδελφός του μαζί με άλλους, την ώρα που κοιμόταν, τον έδεσαν και τον έφεραν στον Χατζεφεντή. Μόλις άνοιξε την πόρτα του κελλιού του ο Πατήρ, για να ιδή ποιοι χτυπούν και τι θέλουν, ο τρελλός, παρόλο που ήταν και δεμένος με αλυσίδες, όρμησε στον Πατέρα Αρσένιο να τον χτυπήση με τα αλυσοδεμένα του χέρια. Ο Χατζεφεντής είπε εκείνη την στιγμή: «Κύριε Ιησού Χριστέ!». Και πάλι είπε: «Κάτω σατανά». Ο τρελλός μαζεύθηκε αμέσως σαν κουβάρι. Μετά πήρε το Ευαγγέλιο, τον διάβασε και έγινε αμέσως καλά. Ύστερα δημιούργησε και οικογένεια.

(Αυτό το διηγούνται οι Φαρασιώτες από την περιοχή της Δράμας).

Η Οσία Καραμουρατίδου, όταν ήταν νεόνυμφη, φορούσε μια μανδήλα παρδαλή Σμυρνιώτικη. Ο Πατήρ Αρσένιος επανειλημμένως της έκανε παρατηρήσεις [\[//95\]](#) για να

την πετάξη και να φοράη και αυτή σεμνά, όπως όλες οι Φαρασιώτισσες, αλλά εκείνη δεν άκουγε. Μία ημέρα, που την είδε πάλι να την φοράη, της είπε αυστηρά:

- Φράγκικες αρρώστιες στα Φάρασα δεν θέλω. Εάν δεν συμμορφωθής, να το ξέρης, τα παιδιά που θα γεννάς, αφού θα βαπτίζονται, θα φεύγουν αγγελούδια και συ δεν θα χαρής κανένα.

Δυστυχώς και πάλι δεν είχε συμμορφωθή, αλλά, μόνον όταν της έφυγαν δύο αγγελούδια, τότε πέταξε την παρδαλή μανδήλα και πήγε στον Πατέρα Αρσένιο και ζήτησε συγχώρεση. Ο Πατήρ, αφού την συγχώρεσε, της είπε:

- Πήγαινε τώρα στην ευχή του Χριστού και το πρώτο παιδί που θα γεννήσης θα είναι αγόρι και θα το ονομάσουμε Αρσένιο· το δεύτερο μετά θα είναι κόρη και θα το ονομάσουμε Ειρήνη.

Όπως και έγινε.

Η Στέλλα Κογλανίδου διηγείται ότι είχαν φέρει στο πατρικό της σπίτι, στα Φάρασα, έναν βουβό Τούρκο ηλικίας τριάντα ετών, και ο πατέρας της τον πήρε και τον πήγε στον Πατέρα Αρσένιο, για να τον διαβάση και να γίνη καλά. Ενώ ο Χατζεφεντής του διάβαζε το Ευαγγέλιο, πριν ακόμη τελειώση, ο βουβός άρχισε να μιλάη. Στην συνέχεια τον πήγε πάλι στο σπίτι του και ο βουβός μιλούσε. Δηλαδή τον φιλοξένησε και θεραπευμένο, και την άλλη μέρα τον πήραν οι συγγενείς του και έφυγαν.

[//96] Η Σωτηρία Χριστοφορίδου διηγήθηκε ότι μια Τουρκάλα τυφλή, ονόματι Μεριάμα, την είχαν φέρει στον Πατέρα Αρσένιο, ο οποίος την διάβασε και ήρθε το φως της.

Κάποτε πήγαν τρεις Τούρκοι να ληστεύουν τον Χατζεφεντή. Επειδή άκουγαν ότι τρέχει πολύς κόσμος στον Πατέρα Αρσένιο, νόμιζαν ότι θα έχη πολλά χρήματα, ενώ ο Πατήρ χρήματα ούτε έπιανε στα χέρια του. Οι ληστές λοιπόν πήγαν ημέρα Τετάρτη, για να τον βρουν σίγουρα στο κελλί του, επειδή είχαν υπ' όψιν τους ότι την Τετάρτη και την Παρασκευή έμενε έγκλειστος στο κελλί του. Οι μεν δύο κλέφτες κάθησαν απ' έξω, ο δε τρίτος, αφού μπήκε από το παράθυρο, άνοιξε την πόρτα του κελλιού του και πέρασε το ένα πόδι μέσα. Ο Πατήρ Αρσένιος εκείνη την ώρα διάβαζε την νυκτερινή του ακολουθία και, όταν άκουσε θόρυβο, έρριξε μια ματιά προς την πόρτα, την στιγμή ακριβώς που περνούσε το ένα του πόδι ο ληστής μέσα στο κελλί του. Εκείνη η ματιά όμως του Πατρός Αρσενίου, λες και ήταν δυνατό ηλεκτρικό ρεύμα, τον κοκκάλωσε, όπως βρισκότα, με το ένα πόδι μέσα και με το άλλο απ' έξω και οπλισμένο με τα μαχαίρια και τα φυσεκλίκια του. Ο Πατήρ, μετά την ματιά εκείνη, συνέχισε την ακολουθία του ατάραχος.

Οι άλλοι δύο όμως ληστές που ήταν απ' έξω ανησυχούσαν, γιατί άργησε και θα τους έπαιρνε η ημέρα, και μπήκαν και αυτοί. Όταν είδαν τον σύντροφο τους ακίνητο με το ένα πόδι μέσα στο κελλί και το [//97] άλλο απ' έξω, στον μικρό διάδρομο, τους έπιασε τρόπος. Παρακάλεσαν τότε τον Πατέρα Αρσένιο να τους συγχωρέση και να λύση τον σύντροφο τους από εκείνο το αόρατο δέσιμο. Ο Πατήρ, χωρίς να διακόψη την ακολουθία του, έκανε νόημα να φύγη, και έτσι μπόρεσε να λυθή, και έφυγαν. Οι

Τούρκοι αυτοί μετά το ομολογούσαν και στους άλλους Τούρκους αυτό που έπαθαν και έλεγαν: «Αμάν, αμάν· μην πάτε να ληστέψετε τον Χατζεφεντή!».

(Αυτό το ανέφεραν οι Φαρασιώτες από την Θεσσαλονίκη).

Ο Συμεών Καραούσογλου διηγήθηκε ότι ο Ιωάννης Καραούσογλου είχε ένα χωράφι πέρα από την Άη-Γεώργη. Μία ημέρα που είχε πάει σ' αυτό το χωράφι του, βρήκε έναν τοίχο από την μάνδρα γκρεμισμένο και ένα ανθρώπιμο πτώμα που είχε ξεπαραχωθή, το οποίο ήταν στην άκρη του τοίχου θαμμένο. Το πτώμα αυτού του ανθρώπου ήταν άλειωτο και φαινόταν να ήταν θαμμένο από πολλά χρόνια, διότι η ενδυμασία του έδειχνε παλαιάς εποχής. Πήγε στον Χατζεφεντή ο Ιωάννης τρομαγμένος και το ανέφερε, ο οποίος ξεκίνησε αμέσως και τον ακολούθησαν και άλλοι Φαρασιώτες. Μόλις ο Πατήρ πλησίασε και είδε τον άλειωτο, είπε στα παιδιά να ανοίξουν έναν τάφο και αυτός διάβαζε τον άλειωτο νεκρό. Όταν ετοίμασαν τον τάφο, τον έθαψαν ξανά και έφυγαν. Στον δρόμο που έφευγαν, τους έλεγε ο Πατήρ Αρσένιος: «Μην ανησυχήτε, μετά από τρεις ημέρες θα ιδήτε ότι θα [//98] λειώση». Πράγματι, όταν πήγαν μετά από τρεις ημέρες, τα χώματα είχαν κατεβή μέχρι κάτω, και φαινόταν λάκκος ο τάφος, διότι είχαν λειώσει όλες οι σάρκες του και είχαν μείνει μόνον τα κόκκαλα του.

Ο Μωυσής Κογλανίδης διηγήθηκε ότι ένας Τούρκος από το χωριό Αχγιαβούδες είχε ληστέψει την Εκκλησία και, εκτός από τα άλλα Ιερά Σκεύη που πήρε, είχε ξεγυμνώσει ακόμη και τα ασημιά από τα εξώφυλλα των Ευαγγελίων και μετά τα πέταξε κάτω. Τα Φάρασα είχαν αναστατωθή. Όταν είδαν και τα Ευαγγέλια πεταγμένα, μου έλεγε ο Πρόδρομος, όλοι προσπαθούσαν να βρουν τον ασεβή αυτόν Τούρκο. Ο Πατήρ Αρσένιος όμως δεν αγωνιούσε καθόλου και είπε στους άλλους να μην ανησυχούν, διότι θα έρθη μόνος του ο ληστής και θα σβαρνίζη τα πόδια του. μετά από λίγες ημέρες φέρνουν τον ληστή στον Χατζεφεντή να τον διαβάση να θεραπευθή, διότι, εκτός που είχε δαιμονισθή, έπαθε και παράλυση από την μέση και κάτω και τα πόδια του τα σβάρνιζε. Είχαν επιστρέψει δε και τα Ιερά Σκεύη που είχε κλέψει και στο εξής ούτε μπορούσε πια να κλέψη.

Ο Πατήρ Αρσένιος όμως τότε δεν τον θεράπευσε, αλλά τον άφησε ένα διάστημα, όπως ήταν, για να παραδειγματισθούν οι Τούρκοι και να σέβωνται τις Εκκλησίες μας. Πράγματι, είχαν τρομοκρατηθή γύρω όλοι οι Τούρκοι. Φεύγοντας δε με την Ανταλλαγή, θυμάται ο Βασίλειος Καρόπουλος ότι, όταν ο Πατήρ Αρσένιος περνούσε από τις [//99] Αχγιαβούδες, τότε τον διάβασε τον ληστή αυτόν και τον θεράπευσε από το δαιμόνιο και την παράλυση.

Ο Πρόδρομος Εζνεπίδης διηγήθηκε πως μια φορά είχαν έρθει πολλοί Τούρκοι (Τσέτες) στο χωριό (Φάρασα) και έτυχε εκείνος να είναι άρρωστος στο κρεβάτι και να σπαρταράη σαν το ψάρι από δυνατό ρίγος. Όταν τον ειδοποίησαν, βρέθηκε σε δύσκολη θέση σαν Πρόεδρος, γιατί έφερε την ευθύνη του χωριού, και είπε σ' αυτούς που ήταν γύρω του να τον πιάσουν, όπως ήταν, και να τον πάνε στον Χατζεφεντή. Όπως και έκαναν. Ο Χατζεφεντής, όταν τον είδε σ' αυτή την κατάσταση και έμαθε που είχαν έρθει Τσέτες, ούτε και την φυλλάδα του πήρε να τον διαβάση, αλλά, χωρίς

να χασομερήσει καθόλου, πήρε ένα τσεραστούπι (κανδηλοκέρι), το ευλόγησε, το τύλιξε στο δεξί του χέρι και του είπε: «Πήγαινε, παλληκάρι, στην ευχή του Χριστού και διώξε τους Τούρκους να μην μπουν στο χωριό μας». Αμέσως έγινε καλά με την ευχή του, συγκέντρωσε τα παλληκάρια του χωριού και τους έδιωξε, χωρίς να έχουν ούτε τραυματία.

Επίσης διηγήθηκε ο ίδιος ότι μια άλλη φορά είχαν πάει πάλι πολλοί Τούρκοι (Τσέτες), για να πατήσουν τα Φάρασα. Στο χωριό οι άνδρες έλειπαν, άλλοι στα μακρινά κτήματα και άλλοι στα ταξίδια.

Αναγκάστηκε τότε να μαζέψει τα μικρά παιδιά, μόνο για να δείξουν στόχο γύρω από το Κάστρο ότι είναι πολλοί, και μετά τα έδιωξε, για να κρυφθούν. [//100] **Φωτογραφία:** Το κάστρο του Γαλά στα Φάρασα. [//101] Μερικοί γέροι που ήταν, και αυτοί σκόρπισαν, και τελικά έμεινε μόνος του με την απόφαση να σκοτωθή καλύτερα παρά να ιδή τους Τσέτες στο χωριό. Είχαν τελειώσει όμως οι σφαίρες του και μετά τον έπιασαν ζωντανό οι Τούρκοι. Αφού τον έδεσαν γερά, τον πήγαν στο σπίτι και τον ανέβασαν στο δώμα (ταράτσα), όπου είχαν στήσει την κρεμάλα του. Εκεί τον βασάνιζαν, για να τους δώσει ό,τι είχε, και μετά να τον τελειώσουν. Εκείνη την στιγμή που τον βασάνιζαν, δεν ξέρει πώς του ήρθε, είπε στους Τούρκους: «Ό,τι έχω, τα έχω στον Χατζεφεντή».

Οι Τούρκοι δεν χασομερούν και τον πηγαίνουν στον Πατέρα Αρσένιο. Όταν άνοιξε την πόρτα του ο Πατήρ και είδε αυτή την σκηνή, πολύ πληγώθηκε και μάλωσε τους Τούρκους, που τον είχαν δεμένο, για να τον ελευθερώσουν γρήγορα, και μάλιστα τους είπε και «παλιότουρκους». Ο αρχηγός τους θύμωσε και τράβηξε το χατζάρι του, για να κόψει τον Χατζεφεντή. Ο Χατζεφεντής τότε λέγει στον Τούρκο Καπετάνιο:

- Γρήγορα κατέβασε το χέρι σου κάτω ξερό.

Ω, του θαύματος! Το χέρι του Τούρκου κατέβηκε ξερό κάτω αγκυλωμένο και το χατζάρι του έπεσε καταγής. Όταν είδαν αυτό οι άλλοι Τούρκοι της συμμορίας, άρχισαν να τρέμουν από φόβο και ο αρχηγός με κλάματα να παρακαλή να του κάνει καλά το χέρι του. Ο Πατήρ Αρσένιος τότε του σταύρωσε το χέρι του και το θεράπευσε. Και αφού έλυσαν και τον Πρόεδρο, τους μάλωσε, για να μην ξαναπατήσουν στο χωριό. Πράγματι, από εκείνη την συμμορία δεν είχε ξαναπατήσει κανείς στα Φάρασα.

[//102] Ο Ανέστης Καραούσογλου διηγήθηκε ότι κάποτε είχαν πάει στον Χατζεφεντή μία βουβή Τουρκάλα από τις Αιντινούδες, που η γλώσσα της είχε τραβηχθή μέσα από την μεγάλη της στενοχώρια και τα κλάματα και τους λυγμούς που έκανε, διότι της είχαν κλέψει άγνωστοι την κόρη της και δεν ήξερε αν την κακοποίησαν μόνον ή την σκότωσαν.

Την βουβή αυτή μητέρα την είχαν στο σπίτι του Χεκίμη, που ήταν κοντά στο σπίτι του Χατζεφεντή, και εκεί τον κάλεσαν να πάη να την διαβάση. Πήγε αμέσως τότε και την διάβασε και η βουβή άρχισε να μιλάη, όπως πριν.

Ο ίδιος διηγήθηκε ότι από τα Άδανα ένας μεγάλος εργοστασιάρχης, ονόματι Κοσμάς Συμεωνίδης, είχε την γυναίκα του στείρα και έστειλε στον Χατζεφεντή ένα φόρεμα της, για να το διαβάση, ο οποίος το διάβασε και της το έστειλε και, αφού το φόρεσε η γυναίκα του, στον χρόνο απέκτησε.

Ο Στέφανος Ζαχαρόπουλος διηγήθηκε ότι άλλη μια φορά πήγαν πάλι να ληστεύουν τον Χατζεφεντή τέσσερις Κούρτοι (Τούρκοι άγριας φυλής). Ο Πατήρ εκείνη την ώρα καθόταν στο δέρμα και διάβαζε (έκανε ανάγνωση). Είδε τους κλέφτες που άνοιξαν την πόρτα του, αλλά δεν τους μίλησε καθόλου. Εκείνοι μπήκαν μέσα στο κελλί του και έψαχναν δεξιά και αριστερά· νόμιζαν ότι θα βρουν λίρες. Ο Πατήρ Αρσένιος εξακολούθησε την μελέτη του, χωρίς να τους μιλήσει. Αφού τελικά δεν βρήκαν [//103] τίποτε οι κλέφτες, πήγαν να φύγουν, και ο ένας Κούρτης πήρε τα δύο σκεπάσματα που είχε ο Πατήρ διπλωμένα σε μια άκρη. (Αυτή ήταν όλη και όλη η περιουσία του). Τί έπαθαν όμως; Ενώ ήθελαν να φύγουν, δεν μπορούσαν να βρουν την πόρτα, για να βγουν, σαν να είχαν τυφλωθή. Γύριζαν γύρω-γύρω μέσα στο κελλί του και την πόρτα δεν την έβλεπαν. Επειδή τον ενοχλούσαν τον Πατέρα Αρσένιο στην μελέτη του, τους έδειχνε την πόρτα, για να βγουν, αλλά εκείνοι δεν μπορούσαν να την ιδούν και συνέχεια γύριζαν γύρω-γύρω. Τότε σηκώνεται ο Πατήρ, πιάνει τον έναν Κούρτη και του λέγει:

- Να η πόρτα που βγαίνουν οι κλέφτες και πηγαίνουν στην κόλαση!

Τότε μόνον μπόρεσαν να φύγουν και μετανόησαν και ζήτησαν και συγχώρεση οι ληστές. Ο Πατήρ τους συγχώρεσε και έφυγαν. Μετά το ομολογούσαν αυτό που έπαθαν και στους άλλους Κούρτες: «Αμάν, αμάν! Στον Χατζεφεντή μην πάτε να κλέψετε, γιατί, και να μπήτε στο κελλί του, μετά την πόρτα δεν θα μπορήτε να την βρήτε, για να φύγετε».

Ο Σολομών Κοσκερίδης διηγήθηκε ότι είχαν πάει μία παράλυτη Τουρκάλα στον Χατζεφεντή μέσα σε μια μπατανία, την οποία διάβασε και έγινε αμέσως καλά.

Ο Ιωάννης Κυρκαλάς διηγήθηκε ότι μια φορά είχαν πάει πολλοί Τούρκοι (Τσέτες) στα Φάρασα και, αφού έπιασαν κρυφά δώδεκα πλουσίους [//104] του χωριού, ειδοποίησαν τις οικογένειες τους: 'Η θα τους πάνε πεντακόσιες χρυσές λίρες ή θα τους κόψουν. Επίσης emήνυσαν και το εξής στους Φαρασιώτες: Η παραμικρή τους κίνηση για να τους χτυπήσουν, θα είναι εις βάρος των κρατουμένων, διότι πρώτα θα κόψουν αυτούς και μετά θα αρχίσουν την μάχη.

Όλα τα Φάρασα είχαν αναστατωθή τότε και άλλοι έτρεξαν να συγκρατήσουν τα παλληκάρια του χωριού, για να μην κάνουν καμιά τρέλλα και τους χτυπήσουν, και άλλα γυναικόπαιδα έτρεξαν στον Χατζεφεντή, που ήταν η μόνη τους ελπίδα, γιατί οι Τούρκοι ήταν πολλοί και οχυρωμένοι – λέγουν γύρω στους τριακόσιους ογδόντα.

Ο Πατήρ Αρσένιος, μόλις το μαθαίνει, πηγαίνει στην Εκκλησία και λέγει στους επιτρόπους να του δώσουν όλα τα χρήματα που είχε το παγκάρι, τα οποία ήταν γύρω στις πενήντα λίρες. Τα παίρνει λοιπόν ο Πατήρ μαζί του και με δυο γέρους ανεβαίνει στο λημέρι των Τσετών και ζητάει τον Καπετάνιο τους, ο οποίος ήρθε χαρούμενος, γιατί νόμιζε ότι έφεραν τις πεντακόσιες λίρες. Μόλις είδε τον Καπετάνιο τους ο Πατήρ Αρσένιος, άρχισε να τον μαλώνει με τα εξής λόγια:

- Δεν φοβάσαι τον Θεό; Δεν ντρέπεσαι καθόλου; Από πού θα τις βρουν τις πεντακόσιες λίρες οι φτωχοί αυτοί άνθρωποι και λέτε ότι θα τους κόψετε, εάν δεν σας τις δώσουν;

Παίρνει μετά την σακκούλα με τα χρήματα της Εκκλησίας (τα ψιλά), τα πετάει και τους λέγει:

- Πάρτε αυτά για τον κόπο που κάνατε και φέρτε [//105] γρήγορα τους ανθρώπους μου, γιατί αλλιώς θα σας κόψω εγώ πέτρες επί τόπου όλους σας.

Με τα λόγια αυτά που τους είπε: «Θα σας κόψω πέτρες», όλοι οι Τούρκοι είχαν μείνει στον τόπο τους ακίνητοι σαν αγάλματα. Μετά από λίγο, ενώ έμεναν έτσι μαρμαρωμένοι, τους λέγει ξανά ο Πατήρ:

- Γρήγορα, φέρτε τους ανθρώπους μου και φύγετε.

Τότε μόνον μπόρεσαν να ελευθερωθούν από εκείνο το αόρατο δέσιμο που ένιωθαν και έλυσαν τους δώδεκα κρατουμένους Φαρασιώτες και έφυγαν κατατρομαγμένοι από εκείνο το μαρμάρωμα που έπαθαν, χωρίς να σκύψουν να πάρουν ούτε τις πενήντα λίρες, που ήταν στην γη σκορπισμένες. Ο Πατήρ Αρσένιος είπε στους κρατουμένους: «Μάστε τα χρήματα της Εκκλησίας και πάμε να φύγουμε», και γύρισαν μετά στο χωριό χαρούμενοι.

Ο Κυριάκος Σεφερίδης, ο Αναγνώστης του Πατρός Αρσενίου, διηγήθηκε ότι είχαν φέρει μια φορά μία δαιμονισμένη Τουρκάλα από τους Τελέηδες αλυσοδεμένη, με φοβερό δαιμόνιο, που την έλεγαν Τετέβη, την οποία διάβασε ο Χατζεφεντής με το Ευαγγέλιο και έδιωξε τον δαίμονα από την γυναίκα και έγινε αμέσως καλά.

Ο ίδιος διηγήθηκε ότι είχαν φέρει στα Φάρασα μια άλλη φορά έναν δαιμονισμένο από το Σίσι, υιόν αξιωματικού Τούρκου. Μόλις ο Χατζεφεντής του διάβασε το Ευαγγέλιο, έγινε καλά και [//106] καθόταν σαν αρνί ήσυχος, ενώ πριν έσχιζε τα ρούχα και το πρόσωπο του με τα νύχια του.

Είχαν ληστέψει μια φορά πάλι οι Τούρκοι Ιερά Σκεύη της Εκκλησίας. Οι Φαρασιώτες ανησυχούσαν και προσπαθούσαν να βρουν τους κλέφτες. Ο Χατζεφεντής όμως ατάραχος τους λέγει: «Μην ανησυχίτε· θα δήτε τον Άη-Γιώργη να τα φέρνη ξωπίσω». Όταν οι ληστές έφθασαν στο Κοζάν-Ταγή, ενώ ήταν μέρα και ο ουρανός καθαρός, έπεσε απότομα μια παράξενη μαυρίλα μπροστά τους, που ήταν αδύνατο να προχωρήσουν, ούτε και τον ποταμό Φεραχτίν ήταν δυνατόν να περάσουν, που είχαν μπροστά τους. (Την παράξενη αυτή μαυρίλα την είδε και ο Αντώνιος Σταυρίδης από το Ζίλε της Καππαδοκίας). Κατάλαβαν τότε οι ληστές ότι ήταν από τον Θεό αυτό το παράξενο φαινόμενο, και γύρισαν προς τα Φάρασα, για να επιστρέψουν τα Ιερά Σκεύη. Όταν όμως προχώρησαν λίγο τον δρόμο προς τα Φάρασα και η μαυρίλα είχε φύγει, το θεώρησαν για τυχαίο γεγονός και γύρισαν ξανά με τα φορτωμένα ζώα για το χωριό τους (για του Κοζάν-Ταγή την κατεύθυνση). Με το γύρισμα όμως για το χωριό τους ένιωσαν κάποιον να τους δέρνη αοράτως και να τους φέρνη έτσι καταπόδι μέχρι τα Φάρασα. Έφθασαν με τα κλεμμένα Ιερά Σκεύη στα Φάρασα και φώναζαν τους Φαρασιώτες οι κλέφτες να τα ξεφορτώσουν γρήγορα, γιατί αυτοί με τα χέρια τους προστάτευαν τα κεφάλια τους από τις ξυλιές που ένιωθαν αοράτως να τρώνε.

[//107] Ο Ανέστης Καραούσογλου διηγήθηκε ότι, όταν έγινε η σφαγή των Αρμενίων από τους Τούρκους, είχαν έρθει στα Φάρασα γύρω στα τριακόσια άτομα, με σκοπό να λεηλατήσουν και να σφάξουν. Ο Χατζεφεντής μάζεψε τα γυναικόπαιδα και πήγε στην Παναγία (στο Κάντσι) και έκανε προσευχή, και οι άγριοι Τούρκοι δεν μπόρεσαν να μπουν στο χωριό, διότι δεν τους άφησε ο Άγιος Χρυσόστομος. Παρουσιάσθηκε ο Άγιος επάνω στην γέφυρα που έπρεπε να περάσουν και τέντωσε τα χέρια του και τους εμπόδισε. (Πάνω από την χαράδρα του ποταμού υπήρχε Εκκλησιάκι του Αγίου). Οι Τούρκοι τρόμαξαν και έφυγαν, όταν είδαν τον Άγιο να τους διώχνει, χωρίς να αφήσει να περάσουν την γέφυρα του Ζεμαντή ποταμού.

Ο Καπετάνιος της συμμορίας, όταν είδε τον Άγιο να τους εμποδίζει, είπε: «Πάμε να φύγουμε γρήγορα, γιατί ο Άγιος Χρυσόστομος δεν μας αφήνει να περάσουμε».

Όταν ο Πατήρ Αρσένιος είχε πάει για πέμπτη φορά στους Αγίους Τόπους, μια γυναίκα, ονόματι Σοφία, μπήκε μέσα στο κελλί του από το παράθυρο, όχι για να κλέψει, αλλά για να τον εκδικηθεί, επειδή της είχε κάνει αυστηρές παρατηρήσεις για κάτι αταξίες που έκανε στην ζωή της. Ο μιν άνδρας της, που ήταν κοντά της, είχε καθήσει απ' έξω, η δε Σοφία μπήκε μέσα και δεν άφησε τίποτε όρθιο, αλλά όλα τα πέταξε κάτω, και Σταυρούς και Ευαγγέλια, που είχε μέσα στο κελλί του. Μάλιστα λένε ότι είχε κοπρίσει [//108] επάνω στο δέγμα που γονάτιζε και προσευχόταν ο Πατήρ, κάτω από το εικονοστάσι του.

Όταν λοιπόν ήρθε ο Πατήρ Αρσένιος από το προσκύνημα του και είδε αυτά, πολύ λυπήθηκε γι' αυτήν την ψυχή και την καλούσε επανειλημμένως να πάη να τον ιδή, αλλά εκείνη καμμιά σημασία δεν έδινε. Τελικά πήγε ο Πρόεδρος και την πήρε και την παρουσίασε στον Χατζεφεντή, ο οποίος, όταν την είδε, της είπε:

- Τί ήταν αυτό που έκανες; Ούτε ένας Τούρκος ασεβής δεν θα το έκανε αυτό, να πετάξει Ευαγγέλια και Σταυρούς κάτω.

Η Σοφία όμως δυστυχώς, αντί να μετανοήσει και να ζητήσει συγχώρεση, έβγαλε μια γλώσσα και τον έβρισε με αναίδεια τον Πατέρα Αρσένιο. Τότε της είπε ο Πατήρ:

- Τέτοιο μυαλό που έχεις, παιδί μου, καλύτερα να μην το έχεις, γιατί θα σε πάη στην κόλαση· γι' αυτό θα παρακαλέσω τον Χριστό να σου το πάρη, για να κριθής τουλάχιστον σαν τρελλή, και να σωθή η ψυχή σου μ' αυτόν τον τρόπο.

Πράγματι, από εκείνη την στιγμή της είχε αφαιρεθή το μυαλό της Σοφίας και από θηρίο που ήταν, έγινε σαν μωρό, άκακο παιδάκι, και όλο χαμογελούσε αθώα. Έζησε αρκετά χρόνια και εδώ στην Ελλάδα.

Αυτό είναι γνωστό σ' όλους τους Φαρασιώτες μόνον που μερικοί τον έχουν παρεξηγήσει τον Πατέρα Αρσένιο, γιατί νόμιζαν ότι την είχε καταραστή. Αλλά, όπως μου το διηγήθηκε ο Πρόεδρος και άλλοι, και όπως ο ίδιος βλέπω, όχι μόνο δεν την καταράσθηκε, [//109] αλλά με αυτόν τον τρόπο την ευλόγησε και της εξασφάλισε τον Παράδεισο, γιατί εκεί μόνον πρόβατα θα μπουν και όχι αγριοκάτσικα. Αυτή την γνώμη είχαν και οι σοβαροί Φαρασιώτες, ότι την έσωσε με αυτόν τον τρόπο την Σοφία ο Χατζεφεντής.

Η Αμαλία Ελευθεριάδου (παρόλο που έγινε και Ιεχωβίτισσα τώρα) διηγήθηκε ότι, όταν ήταν οκτώ ετών, θυμάται που πήγαινε στον μύλο και είχε ιδεί οκτώ ανθρώπους να φέρνουν την γυναίκα του Αγαδόκκου από το χωριό Τελέληδες στον Χατζεφεντή, διότι η γυναίκα είχε δαιμονισθή. Αφού την διάβασε ο Πατήρ Αρσένιος, έφυγε το δαιμόνιο και έγινε καλά σαν αρνή η γυναίκα. Ο πατέρας της δαιμονισμένης από την χαρά του έλεγε στον Χατζεφεντή:

- Πάρε όλη την περιουσία μου, μια που έκανες καλά το παιδί μου.

Ο Χατζεφεντής του είπε:

- Η πίστη μας δεν πουλιέται. Η περιουσία σου να είναι δική σου. Εάν μόνος σου θέλης να κάνης κανένα καλό, χτίσε καμμιά γέφυρα· ή να φέρης νερό εκεί που δεν έχουν και υποφέρουν.

Ο Αγαδόκκος μετά, ο άνδρας της, έκτισε μια ασβεστόκτιστη γέφυρα.

Είχαν φέρει στον Χατζεφεντή μια φορά έναν Τούρκο, διηγήθηκε ο Βασίλειος Καρόπουλος, που είχε στραβώσει το κεφάλι του στο δεξιό του μέρος και είχε μείνει ακίνητο. Ο Τούρκος αυτός ήταν λήσταρχος και πολύ αιμοβόρος και του συνέβη αυτό, [//110] φαίνεται, κατά παραχώρησιν Θεού, γιατί έτσι μόνο σταμάτησε τις κλεψιές του και τα εγκλήματα που έκανε. Είχε γυρίσει προηγουμένως σε πολλούς γιατρούς, για να θεραπευθή, αλλά γιατρεία δεν βρήκε. Ήρθε μετά και στον Χατζεφεντή και, αφού τον διάβασε, επανήλθε το κεφάλι του στην θέση του. Και μετά του έκανε και αυστηρές παρατηρήσεις για την όχι καλή ζωή του και του έδωσε και κανόνα, καθώς και σ' όλη του την οικογένεια, γιατί ήταν όλοι θηρία και όχι άνθρωποι.

Ο ίδιος διηγήθηκε ότι είχαν φέρει μια φορά στον Χατζεφεντή μια λεπρή γυναίκα από το χωριό Τελέληδες, ονόματι Αντζά. Ο Χατζεφεντής της διάβασε το Ευαγγέλιο και θεραπεύθηκε η λεπρή αμέσως.

Ο Γαβριήλ Κορτσινόγλου – ο δεύτερος Αναγνώστης του Πατρός Αρσενίου – είχε διηγηθή το εξής: «Είχαμε πάει μια φορά στον Άγιο Χρυσόστομο με τον Χατζεφεντή και με τον θείο μου Πρόδρομο για Θεία Λειτουργία. Ενώ ο Χατζεφεντής ετοιμαζόταν (φορούσε τα Ιερά του), εγώ πήγα στο Αγίασμα να πάρω νερό για την Θεία Λειτουργία. Μόλις έφθασα στο Αγίασμα, εκείνη την στιγμή το νερό τραβιόταν μέσα, και έτρεξα στον Χατζεφεντή, ο οποίος ήρθε αμέσως με την φυλλάδα στην μασχάλη του, ενώ με τα χέρια τύλιγε τα κορδόνια από τα επιμάνικα στον δρόμο που περπατούσε. Μόλις διάβασε στο μάτι το βράχου, το νερό άρχισε να βροντάει και να έρχεται. Γέμισα μετά και πήγαμε για την Θεία Λειτουργία».

[//111] Η Αμαλία Ελευθεριάδου (Ιεχωβίτισσα τώρα) διηγείται πως ο Χατζεφεντής έλεγε από πριν ότι θα πάμε στην Ελλάδα και ότι αυτός θα ζήσει μόνο σαράντα ημέρες εκεί. Κάποιος Φαρασιώτης, όταν τον άκουσε τον Χατζεφεντή, του είπε:

- Τι είσαι συ που τα ξέρεις αυτά; Θεός;

Ο Χατζεφεντής τότε απάντησε:

- Είμαι πιστός δούλος του Θεού και το ξέρω.

Ο Συμεών Καραούσογλου διηγήθηκε ότι κάποτε πήγε στα Φάρασα ένας λήσταρχος Τούρκος και μπήκε μέσα στον Ναό την ημέρα της Αναστάσεως, ενώ είχε αρχίσει η Θεία Λειτουργία. Ο Χατζεφεντής, μόλις τον είδε αρματωμένο και με τέτοια αναίδεια, τον ειδοποίησε να φύγει έξω γρήγορα. Ο λήσταρχος όμως δεν έδωσε καθόλου σημασία, όπως και ο Πατήρ δεν του είπε τίποτε πια, παρά συνέχισε ατάραχος την Θεία Λειτουργία. Όταν όμως βγήκε στα Άγια, στην Μεγάλη Είσοδο, ο Τούρκος άρχισε να τρέμη επί τόπου, χωρίς να μπορέσει να φύγει έξω, διότι ένιωθε τον εαυτό του δεμένο με ένα αόρατο δέσιμο. Το έπαθε αυτό, όταν είδε τον Πατέρα Αρσένιο στα Άγια, να μην πατάει στην γη, αλλά να περπατάει στον αέρα. Αφού λοιπόν μπήκε με τα Άγια στο Ιερό, μετά έκανε ο Πατήρ στον Τούρκο νόημα να φύγει και τότε ένιωσε τον εαυτό του λυμένο ο Τούρκος και βγήκε έξω από τον Ναό τρέμοντας και έπεσε σε μια άκρη σαν νεκρός στη γη.

Όταν τελείωσε η Θεία Λειτουργία και ο κόσμος όλος σκόρπισε στα σπίτια τους, ένας επίτροπος [//112] τον είδε τον λήσταρχο κάτω πεσμένο σε μια άκρη και είπε στον Χατζεφεντή:

- Να έχω την ευχή σου, εκείνος ο Τούρκος είναι πεσμένος κάτω στην γη σαν πεθαμένος.

Ο Πατήρ του είπε:

- Καλά.

Όταν τελείωσε και αυτός από το Ιερό και έφευγε, πήγε και τον σήκωσε επάνω, και έτσι μπόρεσε να στηριχθεί στα πόδια του. Αφού του έκανε αυστηρές παρατηρήσεις, είπε στον επίτροπο:

- Δωσ' του πέντε γρόσια, μια που είναι Πάσχα σήμερα.

Έφυγε μετά θεραπευμένος και κατατρομαγμένος και μάζεψε όλους τους Τούρκους (Τσέτες) που είχαν κυκλωμένο το χωριό, και έφυγαν όλοι φοβισμένοι.

Ο Πατήρ Αρσένιος είχε πάει πολλές φορές για προσκύνημα στους Αγίους Τόπους. Έχουμε γνωστές μόνον τις πέντε φορές. Την τρίτη φορά που πήγε, συνέβη ένα γεγονός στον Ναό της Αναστάσεως και το είχαν διαδώσει οι συμπροσκυνητές του Πατρός στα Φάρασα (οι Χατζήδες Φαρασιώτες). «Την ώρα της Θείας Λειτουργίας στα Άγια, ενώ λειτουργούσε και ο Χατζεφεντής με πολλούς παπάδες και δεσποτάδες, είχε λάμψει το πρόσωπο του Χατζεφεντή και μας ρωτούσαν – έλεγαν οι Χατζήδες Φαρασιώτες – οι άλλοι παπάδες να τους πούμε για την ζωή που κάνει ο Χατζεφεντής μας».

[//113] Το γεγονός αυτό το είχα ακούσει από τον γερο-Πρόδρομο και άλλους γέροντες Φαρασιώτες στην Κόνιτσα, αλλά δεν είχα ενδιαφερθή για μακρινά γεγονότα, ενώ είχαν γίνει τόσα πολλά στα Φάρασα. Το 1971, τυχαίως επάνω σε συζήτηση, άκουσα το γεγονός αυτό από τον Γέροντα Ιωσήφ Νεοσκητιώτη, ο οποίος το είχε αναγνώσει στο βιβλίο του πατρός Ιωακείμ Σπετσιέρη «Περί Θείας Μεταλήψεως», όπου αναφέρει ότι ήταν και εκείνος συλλειτουργός. Όταν διάβασα ο ίδιος το αντίγραφο του βιβλίου, προσπάθησα να μάθω εάν ζουν παιδιά εκείνων των Χατζήδων, που ήταν μαζί με τον Πατέρα Αρσένιο σ' αυτό το προσκύνημα. Έτσι υπολόγισα από το τυπικό που είχε ο Πατέρας Αρσένιος να πηγαίνει κάθε δέκα χρόνια

στους Αγίους Τόπους και, επειδή για πρώτη φορά πήγε μετά την χειροτονία του εις Ιερέα (το 1870 περίπου), ότι αυτή πρέπει να ήταν η τρίτη φορά, δηλαδή γύρω στα 1890, όταν είχε συμβή το γεγονός, το οποίο είναι γνωστό και σε νεώτερους ακόμη εκτός από τους παλαιούς Φαρασιώτες στην Χωριστή Δράμας (Μωυσή Κογλανίδη, Βασίλειο Καρόπουλο κ.α.) και στην Πετρούσσα Δράμας (Ανέστη Καραούσογλου κ.α.).

Από το απόσπασμα αυτό που ακολουθεί ύστερα από την διήγηση των θαυμάτων του Πατρός Αρσενίου καταλαβαίνει κανείς ότι και αυτό ευωδιάζει από το πνευματικό άρωμα του Χατζεφεντή.

Αντίγραφο από το τεύχος «Περί Θείας Μεταλήψεως» του πατρός Ιωακείμ Σπετσιέρη, έκδοσις Γ. Κ. Ροδή, Αθήναι 1937: «*Ετερον την Κυριακήν [//114] της Ορθοδοξίας εις τον Ναόν της Αναστάσεως εν Ιεροσολύμοις. Λειτουργός ήτο ο Πατριάρχης Νικόδημος, συλλειτουργοί εξ αρχιερείς, δώδεκα ιεροδιάκονοι και υπέρ τους τεσσαράκοντα ιερείς: πολλοί δε εκ των ιερέων ήσαν προσκνηταί εκ τε της Ανατολής, της Ρωσσίας και από άλλα μέρη. Ήμην και εγώ εις των συλλειτουργούντων ιερέων. Μετά την Μεγάλην Είσοδον και ότε ο λειτουργός Πατριάρχης ανέγνωσεν την ευχήν και ηυλόγησε τα τίμια δώρα, ενός εκ των συλλειτουργούντων ιερέων ήστραψε το πρόσωπον, ώστε μοι επροξένησε μεγάλην εντύπωσιν. Ο ιερεύς ούτος θα είχε συμπληρώσει το εβδομηκοστόν έτος της ηλικίας του. Ηρώτησα άλλους ιερείς λέγων: «Πόθεν είναι ο ιερεύς ούτος;». Μοι είπον: «Εκ της Καππαδοκίας και ήλθε προσκνητής». Μετά την Θεϊαν Λειτουργίαν ηρώτησα: «Ηλθον και άλλοι εκ του μέρους εκείνου, ένθα είναι και ο ιερεύς ούτος;». «Ναι, είπον μοι, ήλθον και άλλοι προσκνηταί μαζί με τον ιερέα τούτον». «Παρακαλώ, είπον ενός των ιεροδιακόνων, φώναξε ένα ή δύο εκ των προσκνητών, οίτινες ήλθον με τον ιερέα τούτον». Ο ιεροδιάκονος εφώνησε και ήλθον τρεις. Λέγω αυτοίς: «Από το μέρος εστέ ένθα και ο ιερεύς όστις ήτο σήμερα συλλειτουργός;». «Μάλιστα, απεκρίθησαν, από το ίδιον μέρος και ο ιερεύς ούτος είναι ιδικός μας». Λέγω πάλιν αυτοίς: «Πώς διάγει; Είναι καλός ιερεύς;». Λέγουσι μοι: «Ούτος είναι άγιος άνθρωπος, κάμνει θαύματα, ώστε, άμα αναγνώση εις ένα ασθενή ευχήν, γίνεται καλά ο ασθενής, ώστε όχι μόνον ημείς τον [//115] έχομεν ως άγιον αλλά και οι Τούρκοι, διότι και εις αυτούς κάμνει θαύματα και ιατρεύει ασθενείς ...».*

Στον εξαύλωμένο άνθρωπο του Θεού, Πατέρα Αρσένιο,
 Λειτουργούσαν οι πνευματικοί νόμοι.
 Ενώ ζούσε μυστικά και έφευγε τις δόξες του κόσμου,
 τον πρόδιδε η Χάρις του Θεού.

[//116] Μέχρι εδώ ο βίος και τα θαύματα του Πατρός Αρσενίου αναφέρονται στην εποχή που ζούσε στην Καππαδοκία. Ο λογισμός μου λέγει ότι η μεγαλύτερη θεία δράση του Αγίου Πατρός τώρα αρχίζει, και ήδη άρχισε μετά από την κοίμηση του στην Ελλάδα, αφού είχαν ξεκουρασθή λίγο τα πολυκουρασμένα του Άγια κόκκαλα στα ευλογημένα χώματα του Ιερού Νησιού της Κερκύρας.

Όπως ανέφερα πιο πάνω, ήδη από το 1970 που έκανε τις εμφανίσεις του συνέχεια θαυματουργεί. Έχουν θεραπευθή πολλοί μέχρι σήμερα και από διάφορες αρρώστιες από τον Άγιο Πατέρα Αρσένιο, που τον επικαλέσθηκαν με πίστη και ευλάβεια. Δεν κάνω λόγο γι' αυτά τα θαύματα, εκτός εάν οι ίδιοι οι θεραπευμένοι τα ομολογήσουν από ευγνωμοσύνη προς τον Άγιο εις δόξαν Θεού. Η Χάρις του Θεού δεν είναι στέρνα που τελειώνει το νερό της και μετά στερεύει, αλλά ανεξάντλητη πηγή.

Είναι φυσικό, νομίζω, να βοηθή περισσότερο τώρα απ' ό,τι βοηθούσε όταν ζούσε στην γη, διότι τώρα πια βρίσκεται κοντά στον Ουράνιο Πατέρα και [//117] σαν παιδί Του, με παρησία που είχε αποκτήσει από πριν, μπορεί να παίρνει άφθονη Χάρη και να καταφθάνη αμέσως στους πονεμένους ανθρώπους, για να τους βοηθή δίνοντας την ανάλογη θεραπεία.

Η προηγούμενη μεγάλη άσκηση του για την αγάπη του Χριστού, μαζί με την μεγάλη του αγάπη και ταπείνωση, του έφερε και αυτή την μεγάλη πνευματική εξέλιξη, να πετάη τώρα Αγγελικά και να αγάλλεται, γιατί βοηθάει περισσότερους πονεμένους ανθρώπους και για το ότι δοξάζεται περισσότερο και το όνομα του Θεού

Τώρα πια ο Χατζεφεντής (ο Άγιος Αρσένιος) δεν τρέχει με τα πόδια και δεν λαχανιάζει, για να προλαβαίνει τους αρρώστους, να τους διαβάξη την ανάλογη ευχή και να τους θεραπεύη, αλλά πετάει άνετα σαν Άγγελος από την μια άκρη του κόσμου στην άλλη και μπορεί να προλαβαίνει όλους τους πιστούς που τον επικαλούνται με ευλάβεια.

[//118] Ο Πατήρ Αρσένιος (Χατζεφεντής) κήρυττε την Ορθοδοξία ορθά με τον ορθόδοξο βίο του.

Έλειωνε στην άσκηση την σάρκα του από την θερμή του αγάπη προς τον Θεό και αλλοίωνε τις ψυχές με την Θεία του Χάρη.

Πίστευε πολύ και θεράπευε πολλούς, πιστούς και απίστους.

Λίγα λόγια, πολλά θαύματα.

Ζούσε πολλά και έκρυβε πολλά.

Μέσα από τον σκληρό του φλοιό έκρυβε τον πνευματικό του γλυκό καρπό.

Πολύ αυστηρός Πατέρας στον εαυτό του, αλλά και πολύ στοργικός Πατέρας στα παιδιά του. Δεν τα χτυπούσε με τον νόμο, αλλά με το φιλότημο, με το νόημα του νόμου.

Ως Λειτουργός του Υψίστου δεν πατούσε στην γη και ως Συλλειτουργός άστραφτε στον κόσμο.

Τον δόξασε ο Θεός, γιατί συνέχεια
με την αγία του ζωή δοξαζόταν
το όνομα του Θεού, εις τον Οποίον ανήκει
πάσα δόξα εις τους αιώνας.
Αμήν.

[//119] Καθώς ανέφερα πιο πάνω, στον βίο του Οσίου Αρσενίου, είναι ατέλειωτα τα θαύματα που έκανε με την Χάρη του Χριστού, και σε κάθε επίσκεψη σε Φαρασιώτες θα πρέπη να έχη κανείς και καινούργιο τετράδιο να γράφη. Γι' αυτόν τον λόγο είχα περιορισθή στα απαραίτητα. Επειδή όμως είδα τρία-τέσσερα γεγονότα του Οσίου Αρσενίου να διαφέρουν κάπως από αυτά που έγγραψα, θεώρησα καλό να τα αναφέρω και αυτά, συμπληρωματικά⁵, γιατί οι περιπτώσεις αυτές ίσως μας βοηθήσουν στα δύσκολα χρόνια που περνάμε.

Τις πληροφορίες αυτές κατ' αρχάς μου τις έστειλαν σε κασέτα μαγνητοφώνου ευλαβείς Γιαννισιώτες από μια ενενηντάχρονη Φαρασιώτισσα, ονόματι Αγάθη, εγκατεστημένη στα Γιαννιτσά. Φυσικά την επισκέφθηκα μετά και ο ίδιος το 1982, πράγμα που βοήθησε πολύ στο να θυμηθώ πολλά από αυτά που άκουγα μικρός και αφού ήρθα σε επαφή και με άλλα σοβαρά Γεροντάκια, κάθησα και τα έγγραψα.

[//120] Ο Πατήρ Αρσένιος κάποτε πήγε μαζί με άλλους συγχωριανούς του για να λειτουργήσει στον «Άγιο» (στον Ταξιάρχη Μιχαήλ). Το Εξωκλήσι αυτό ήταν μακριά από το χωριό περίπου μιάμιση ώρα. Εκεί δε κοντά είχαν κτήματα πολλοί Φαρασιώτες

---

⁵ Τα τέσσερα θαύματα που ακολουθούν προστέθηκαν από τον μακαριστό Γέροντα Παΐσιο το 1987.

και παρέμειναν μάλιστα και όλη την θερινή περίοδο, μέχρι την συγκομιδή των προϊόντων. Αφού λοιπόν τελείωσε την Θεία Λειτουργία ο Πατήρ, πήρε μετά Αγιασμό και ράντιζε στους αγρούς. Άλλοι προσκυνηταί τον ακολουθούσαν και άλλοι κάθονταν έξω από το Εκκλησάκι κάτω από την σκία ενός δένδρου. Το δένδρο αυτό περισσότερο από φύλλα είχε κλωστές και κουρελάκια δεμένα στα κλωνάρια του από τους πονεμένους ανθρώπους. Όταν δηλαδή αρρώσταιναν οι άνθρωποι που έμεναν εκεί στα κτήματα, επειδή δεν ήταν εύκολο να πάνε στον Χατζεφεντή, στα Φάρασα, γιατί ήταν μακριά, και επειδή το Εκκλησάκι δεν ήταν πάντα ανοιχτό, γιατί ήταν ιδιόκτητο και το κλείδωναν, για να μην το βεβηλώσουν οι Τούρκοι, πήγαιναν και προσεύχονταν έξω από το Εκκλησάκι του Αρχαγγέλου Μιχαήλ. Έκοβαν μια κλωστή από το ρούχο που ακουμπούσε στο πονεμένο μέρος του σώματος ή ένα κουρελάκι, και το έδεναν στο δένδρο και έλεγαν: «Άγιε, πάρε μου τον πόνο· εσύ είσαι Άγιος και μπορείς». Και ο Αρχάγγελος Μιχαήλ αμέσως θεράπευε τους πονεμένους πιστούς.

Μεταξύ λοιπόν των προσκυνητών που κάθονταν, όπως ανέφερα, κάτω από την σκία αυτού του δένδρου, ήταν και ένας πλούσιος Φαρασιώτης, ο οποίος έμενε στο Βατούμ και είχε επισκεφθή την πατρίδα του [//121] μετά από πολλά χρόνια. Η μακροχρόνια απομάκρυνση του από την πατρίδα του τον είχε απομακρύνει δυστυχώς και από τον Θεό και εκφραζόταν με αναίδεια κατά του Χριστού και της Εκκλησίας μας. Εκτός από τις ανόητες θεωρίες του, με τις οποίες έβλαπτε τους απλούς συμπατριώτες του, είπε και σ' έναν νεαρό να κόψη και το δένδρο που ανέφερα, και τους έλεγε καθυστερημένους κ.α. Ο νέος δεν έχασε καιρό· άρχισε να το κόβη, αλλά τον εμπόδισαν οι άλλοι.

Εν τω μεταξύ, επέστρεψε και ο Πατήρ Αρσένιος από τον Αγιασμό και πολύ λυπήθηκε για το κακό που έκανε στις ψυχές των πιστών αυτός ο άθεος άνθρωπος, και του λέει αυστηρά: «Θα σε στείλω από εκεί που ήρθες, Αναστάση», και απομακρύνθηκε ο Χατζεφεντής και έκανε προσευχή. Ξαφνικά σηκώνεται ένας δυνατός ανεμοστρόβιλος που τύλιξε τον Αναστάση, και εξαφανίστηκε. Οι συγγενείς του ανησυχούσαν και στενοχωριόνταν, αλλ' ο Πατήρ Αρσένιος τους καθησύχαζε: «Μη στενοχωρήσθε, ο Αναστάσης είναι καλά στο εμπορικό του κατάστημα».

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε, χωρίς να έχουν καμιά είδηση, γιατί και ο ίδιος ντρεπόταν να έρθη σε επαφή με τους συγχωριανούς του. Κάποτε, όμως τυχαίως, περνώντας από την Τοκάτη (κοντά στην Σεβάστεια) δυο Φαρασιώτες είδαν στην πινακίδα ενός καταστήματος το όνομα του «Αναστάσιος Βαρτόπουλος». Έμειναν έκπληκτοι, γιατί θυμήθηκαν τα λόγια του Χατζεφεντή.

Μετά από την συνάντηση αυτή ο ανεψιός του Αναστάση Βαρτοπούλου, ο Παναγιώτης, επεθύμησε [//122] τα Φάρασα και ακολούθησε τους συμπατριώτες του. Δυστυχώς όμως και αυτός ήταν επηρεασμένος από τον θείο του και δεν πίστευε. Άρχισε και αυτός να κάνη κακό με τις αθεϊστικές του θεωρίες. Κάποτε μάλιστα, ενώ περνούσε ο Πατήρ Αρσένιος από το Μεσοχώρι και όλοι είχαν σηκωθεί με ευλάβεια να πάρουν την ευχή του, εκείνος όχι μόνο δεν σηκώθηκε, αλλά ειρωνευόταν τους άλλους και έλεγε ότι κάνουν σαν τις γριούλες που τρέχουν πίσω από τους παπάδες κ.α. Ο Πατήρ του έρριξε μια ματιά με πόνο και πήγε να κάνη προσευχή, για να ενεργήση ο Θεός για το συμφέρον της ψυχής του. Μετά από λίγο ο Παναγιώτης άρχισε να κυλιέται στο χώμα. Οι συγχωριανοί του στην αρχή δεν κατάλαβαν· νόμιζαν ότι

κοροϊδεύει αυτούς που κάνουν μετάνοιες, και του λένε: «Σήκω, επάνω, Παναγιώτη, τί είναι αυτές οι αταξίες που κάνεις σαν μικρό παιδί και λερώνεις τα ρούχα σου;». Ύστερα όμως κατάλαβαν ότι τον είχε εγκαταλείψει η Θεία Χάρις για την αναιδή συμπεριφορά του και δαιμονίστηκε. Πήγαν αμέσως στον Χατζεφεντή και το ανέφεραν, ο οποίος είπε:

- Να μου φέρετε τα ρούχα του να τα διαβάσω, για να μη σας ξεσκίση. Στο εξής, να ξέρετε, θα είναι μισότρελλος, χωρίς όμως να κάνη κακό και αταξίες. Αργότερα θα πάη στο χωράφι του να οργώσει, και θα κοιμηθή εκεί με σκοπό να οργώσει περισσότερο. Την νύχτα εκείνη θα περάσουν Τσέτες και θα τον σφάξουν και μ' αυτόν τον τρόπο θα σωθή η ψυχή του.

Πράγματι, μετά από λίγα χρόνια έγινε όπως ακριβώς το είπε ο Χατζεφεντής.

[//123] Κάποτε μια Φαρασιώτισσα είχε έρθει σε απόγνωση, επειδή πέθανε ο άνδρας της λίγα χρόνια μετά τον γάμο της, και δεν ήθελε πια να βλέπη ούτε το χωριό της ούτε ανθρώπους και ζούσε στις σπηλιές με χόρτα, γιατί είχε συντελέσει κι εκείνη για τον θάνατο του. Μετά από τρία χρόνια περίπου επισκέφθηκε τον Πατέρα Αρσένιο, αγνώριστη από την ταλαιπωρία, και του λέει:

- Χατζεφεντή, να έχω την ευχή σου, εσύ τον κόσμο άνω-κάτω τον φέρνεις· τον δικό μου τον Βασιλάκη δεν μπορείς να τον φέρης; Σου είναι δύσκολο;

Ο Πατήρ της απάντησε:

- Παιδί μου, πολύ σκληρά πέρασες το πένθος σου· εάν θέλεις, σου δίνω ευλογία να παντρευτής.

Εκείνη είπε:

- Όχι, εγώ θέλω να ιδώ τον Βασιλάκη μου. Εάν αυτοκτονήσω, δεν θα στενοχωρηθής;

Ο Πατήρ Αρσένιος την παρακάλεσε με πόνο:

- Μην το κάνης αυτό, παιδί μου, να δώσης την ψυχή σου στους δαίμονας.

Αλλ' αυτή έλεγε τα ίδια ταραγμένη. Τότε ο Πατήρ την καθυσύχασε και της είπε να πάη στην σπηλιά που έμενε και εκεί θα της εμφανιζόταν ο Βασιλάκης να τον ιδή και να συμφιλιωθούν. Εκείνος δε έκανε συνέχεια προσευχή με πόνο.

Μόλις έφθασε στην σπηλιά, της παρουσιάστηκε σε όραμα ο Βασιλάκης και της είπε: «Κακούργα, και εδώ ήρθες; Ξέρω όμως ποιος σε έστειλε· ο Χατζεφεντής, ο οποίος έχει μεγάλη παρηγοσία στον Θεό». Η γυναίκα του τότε μετανοιωμένη του ζήτησε [//124] συγχώρεση και, αφού την έλαβε, ο Βασιλάκης εξαφανίστηκε πάλι κι εκείνη επέστρεψε ειρηνική στο χωριό και ζούσε πια ήρεμα εν μετανοία.

Ενώ ο πονηρός την είχε βάλει να γίνη κι αυτή αιτία για τον θάνατο του ανδρός της, ο ίδιος ο πονηρός την έφερε μετά σε απόγνωση, για να αυτοκτονήση. Ο Καλός Θεός όμως δεν άφησε να απολεσθή η ψυχή της, δια του πιστού δούλου Του Αρσενίου.

Κάποτε στην μνήμη του Αγίου Κωνσταντίνου θα πήγαινε ο Χατζεφεντής από το χωριό στο Εξωκλήσι του Αγίου για αγρυπνία. Κατέληξε όμως με το σουρούπωμα να ξεκινήση μαζί με πέντε προσκυνητές, τον Πρόδρομο Κορτσινόγλου, τον Χατζη-Χρήστο, τον Χατζη-Μηνά, τον Πρόδρομο Εζνεπίδη και τον Χριστοφορίδη, γιατί, όπως ξέρουμε, ο ένας πονεμένος τον φώναζε από εδώ και ο άλλος τον τραβούσε από εκεί.

Μέχρι να βγουν από το χωριό, είχε νυχτώσει και δυσκολεύονταν να βαδίσουν, γι' αυτό άρχισαν να αδημονούν.

- Τί πάθατε; Τους λέει ο Πατήρ Αρσένιος.

Εκείνοι απάντησαν:

- Την ευχή σου να έχουμε, Χατζεφεντή, δεν βλέπουμε. Και ο Πατήρ τους είπε:

- Ευλογημένοι, δεν βλέπετε τον φωτεινό Σταυρό που προπορεύεται μπροστά μας;

- Όχι, απάντησαν οι προσκυνητές, γιατί δεν έβλεπαν τίποτε. Μόνον ο Χατζεφεντής έβλεπε τον φωτεινό Σταυρό, και τους είπε:

- Ελάτε κοντά και πιαστήτε από το χέρι μου.

[//125] Κι έτσι, ακολουθώντας τον Πατέρα Αρσένιο, έφθασαν στον Άγιο Κωνσταντίνο, όπου έκαναν ολονυκτία και στην συνέχεια την Θεία Λειτουργία. Ύστερα βγήκαν χαρούμενοι έξω στην πρασινάδα και μετά το φαγητό οι μεν ηλικιωμένοι συζητούσαν, οι δε νέοι χόρευαν και τραγουδούσαν θρησκευτικούς ύμνους. Ξαφνικά όμως η χαρά μετετρέπη σε λύπη, όταν αγνάντεψαν να έρχεται ένας λόχος από λιποτάκτες του Τουρκιού στρατού, οι οποίοι έκαναν μεγάλες ληστείες και φόνους, γιατί ήταν και γερά οπλισμένοι – αυτοί ήταν χειρότεροι από τους Τσέτες. Άρχισαν λοιπόν τα γυναικόπαιδα να κλαίνε και να οδύρωνται και να κυκλώνουν τον Χατζεφεντή. Οι δε γέροι νουθετούσαν τα λίγα παλληκάρια του χωριού να αναμερίσουν και να μη ρίξουν ντουφεκιά, και γίνη μετά μακελλειό. Έλεγαν επίσης και στα γυναικόπαιδα να κρυφτούν και να μείνουν μόνον οι γέροι και οι γριές. Ο Πατήρ Αρσένιος όμως τους καθησύχαζε, γιατί είχαν αναστατωθή μικροί-μεγάλοι, και τους έλεγε: «Μη φοβάστε· αφήστε τους να πλησιάσουν, αφήστε τους να πλησιάσουν».

Οι Φαρασιώτες ένιωθαν σιγουριά στα λόγια του Χατζεφεντή και καθησύχασαν. Μόλις λοιπόν πλησίασαν κοντά, σήκωσε το χέρι του ο Πατήρ Αρσένιος και τους είπε: «Από τον Θεό να είσθε κατηραμένοι και από εμένα δεμένοι», κι έμειναν ακίνητοι εκεί που βρίσκονταν, με τα λόγια αυτά που τους είπε. Τότε άρχισαν να μετανοούν οι Ληστές και να παρακαλούν τον Πατέρα Αρσένιο να τους συγχωρέση: «Συγχώρα μας, την ευχή σου να έχουμε, το αναγνωρίζουμε πως [//126] είμαστε εγκληματίες· λύσε μας να έρθουμε να πάρουμε την ευχή σου και θα γίνουμε στο εξής και εμείς καλοί άνθρωποι». Τότε τους έλυσε ο Χατζεφεντής και τους είπε: «Πετάξτε τα όπλα σας, εμείς όπλα δεν θέλουμε, και ελάτε εδώ». Μπήκαν όλοι στην σειρά και απόθεσαν τα όπλα και μετά έπεσαν στα πόδια του Πατρός Αρσενίου με κλάματα ζητώντας συγχώρηση. Παράλληλα έκλαιγαν και τα γυναικόπαιδα από χαρά και συγκίνηση. Επειδή όμως δεν είχαν αφήσει τα λίγα παλληκάρια του χωριού να τους πολεμήσουν, ο Πρόδρομος ο Εζνεπίδης ήταν όλο στενοχώρια, γιατί ήθελε να ξεσπάση στους Τούρκους. Δεν μπόρεσε λοιπόν να συγκρατηθή, άρπαξε έναν από τους επικεφαλής, τον πιο ζωηρό, και τον έδερε. Ο καλός ο Χατζεφεντής τον έβγαλε από τα χέρια του λέγοντας: «Αφ'ετέριμ»⁶. Έμασαν μετά τα όπλα οι χωριανοί, τα φόρτωσαν στα μουλάρια και τα παρέδωσαν στην Τουρκική αρχή, στο Βερέκι (Άγιο Κωνσταντίνο).

Από τους λιποτάκτες αυτούς, εκτός που μετανόησαν και άλλαξαν ζωή, μερικοί μάλιστα έγιναν κρυφοί Χριστιανοί και έφυγαν κρυφά μαζί με τους Χριστιανούς, με την Ανταλλαγή, και ήρθαν στην Ελλάδα. Και αυτός που είχε φάει το ξύλο από τον

⁶ Τον συγχωρώ, του δίνω άφεση.

Πρόδρομο Εζνεπίδη, είχε γίνει Χριστιανός, και από Σουλεϊμάν ονομάστηκε Ελευθέριος. Ήρθε με την Ανταλλαγή και αυτός κρυφά και εγκατεστάθηκε στα Γιαννιτσά. Το 1982 ζούσε ακόμη. Ήταν πάνω από ενενήντα χρονών, και τον φώναζαν Τουρκολευτέρη.

[//127] Μια από τις γυναίκες του Μουσουλμάνου που έμενε στα Φάρασα, εξέφρασε την επιθυμία της να βαπτισθή στην μητέρα της κ. Αγάθης που μου έδωσε τα στοιχεία αυτά. Εκείνη το ανέφερε στον Πατέρα Αρσένιο και ο Πατήρ της είπε να την φέρνη κρυφά στο σπίτι της να την κατηχήση, και να γίνη η Νουνά της. Μετά από την κατήχηση την βάπτισε και την ονόμασε Ελευθερία. Είχε δε κοινωνήσει εν όλω τρεις-τέσσερις φορές μόνον, και αυτές κρυφά, και ζούσε όπως οι κρυφοί Χριστιανοί.

Από την στιγμή που βαπτίσθηκε η Ελευθερία, έκανε την αδιάθετη και έτσι δεν μόλυνε το Άγιο Βάπτισμα με τον Τούρκο άνδρα της. Επειδή δυσκολευόταν στο άπιστο περιβάλλον του σπιτιού της, ο καλός Θεός γρήγορα την ελευθέρωσε και την πήρε κοντά Του. Αρρώστησε ξαφνικά και έμεινε λίγες μέρες κατάκοιτη. Ζήτησε η καημένη να κοινωνήσει, αλλά ήταν δύσκολο γι' αυτήν να πάη στον Χατζεφεντή, όπως πιο δύσκολο ήταν να πάη ο Χατζεφεντής στο σπίτι της, για να την κοινωνήσει σαν κρυφή Χριστιανή. Δεν την άφησε όμως ακοινωνήτη ο καλός Πατέρας. Πήρε ένα πολύ μικρό μήλο, άνοιξε μια τρυπούλα, έβαλε μέσα λίγο Άγιο Άρτο και πάλι το έκλεισε το μήλο. Είπε μετά στην Νουνά της να πάη να την επισκεφθή και με τρόπο να της το δώσει, για να κοινωνήσει. Η Νουνά της το πήρε με ευλάβεια και χαρά στα χέρια τη και με σταυρωμένα τα χέρια στο στήθος πήγε και την επισκέφθηκε. Η Ελευθερία, σαν νεοφώτιστη που ήταν, το διαισθάνθηκε και με αλλοιωμένο πρόσωπο της είπε: «Ο Χριστός, η ψυχή μου», [//128] ενώ δεν περνούσε από τον νου της ότι μπορούσε η Νουνά της να της πάη Άγιον Άρτο. Εκείνη έβγαλε μετά το μήλο και της το έδωσε, και έτσι κοινωνήσε η ευλογημένη ψυχή.

Μετά από την Θεία Κοινωνία άρχισε να παραδίδη και την ψυχή της στον Χριστό. Έτρεξε ανήσυχη η Νουνά της στον Πατέρα Αρσένιο και του λέει:

- Την ευχή σου να έχω, Χατζεφεντή, η Ελευθερία πέθανε. Τι θα γίνη τώρα; Θα την πλύνουν οι Τουρκάλες!

- Μην ανησυχής, της απάντησε.

Εκείνη πάλι τα ίδια:

- Τι θα γίνη, Χατζεφεντή;

Ο Πατήρ της λέει:

- Άσε, θα θεωρηθή ένα μπάνιο.

Η Νουνά της όμως ανησυχούσε γι' αυτό, γιατί οι Μουσουλμάνοι το μπάνιο που κάνουν στον πεθαμένο το θεωρούν βάπτισμα και πιστεύουν ότι συγχωρούνται όλες οι αμαρτίες του νεκρού, που έκανε ζωντανός! Πλάνη φυσικά και μάλιστα χονδρή! Επειδή λοιπόν συνέχεια ενοχλούσε τον Πατέρα Αρσένιο η Νουνά της γι' αυτό το θέμα, αναγκάσθηκε τότε ο Πατήρ να της πη: «Ε, τι νομίζεις; Θα αφήσω τις Τουρκάλες να λούσουν αυτήν που βάπτισα;», και έκανε συνέχεια προσευχή για την Ελευθερία. Τι συνέβη λοιπόν; Όλες αυτές τις ημέρες, όσες Τουρκάλες άπλωναν τα χέρια, για να πλύνουν το σώμα της νεκρής Χριστιανής, τα χέρια τους έμεναν ακίνητα. Έτσι αναγκάσθηκαν να την θάψουν, χωρίς να την πλύνουν, στο Τούρκικο κοιμητήριο. Ο

Χατζεφεντής της διάβασε από μακριά [//129] την νεκρώσιμη ακολουθία και εξακολουθούσε να προσεύχεται.

Και να, επακολουθεί και άλλο γεγονός: Άρχισε κάθε βράδυ να παρουσιάζεται η Ελευθερία στο σπίτι της και να τους κάνει άνω-κάτω, και τα πράγματα του σπιτιού να τα πετάει αγανακτισμένη και να τους λείη: «Γιατί με βασανίζετε εδώ στην κόλαση, στο κοιμητήρι σας; Γρήγορα να με βγάλετε από εδώ και να με πάτε στο σπίτι μου, στο Κοιμητήρι των Χριστιανών». Αυτό δε γινόταν μέρες συνέχεια, μέχρι που δεν άντεξε πια η τουρκική οικογένεια και πήγαν στον Πατέρα Αρσένιο και του είπαν:

- Χατζεφεντή, την ευχή σου να έχουμε, πολύ υποφέρουμε στο σπίτι μας από την πεθαμένη γυναίκα. Βοήθησε μας! Μόνον εσύ θα βρης την άκρη. Συνέχεια κάθε βράδυ μας βασανίζει και μας κάνει το σπίτι άνω-κάτω και μας λείει να την θάψουμε στο δικό σας το Κοιμητήρι. Φαίνεται, αυτή αγαπούσε την δική σας θρησκεία.

Ο Πατήρ απάντησε στον Τούρκο άνδρα της:

- Τι με ρωτάς εμένα; Εγώ είμαι Έλληνας και εσύ Τούρκος· ό,τι θέλεις κάνεις.

Εκείνος απάντησε:

- Όχι, Χατζεφεντή, δεν θέλω να κάνω τίποτε χωρίς την ευλογία σου.

Τότε ο Πατήρ Αρσένιος του είπε:

- Θα σου κάνουμε μια οικονομία. Ξεθάψτε την εσείς και φέрте την να την θάψουμε σε μιαν άκρη του δικού μας Κοιμητηρίου.

Όπως και έγινε.

[//130] Μετά εμφανίστηκε χαρούμενη η Ελευθερία στο τούρκικο σπίτι και τους έδωσε ευχές: «Να ζήσετε χίλια χρόνια! Τώρα βρίσκομαι στον Παράδεισο, στο φως και στα καλά του Θεού».

Μ' αυτόν τον τρόπο, τον θεϊκό, που ενεργούσε ο Χατζεφεντής, ημέρευε τους βαρβάρους Τούρκους και τους προβλημάτιζε με την ολοφάνερη ενέργεια της ορθής πίστεως των Χριστιανών, και έτσι προφύλαγε τους πιστούς από τους απίστους εκείνα τα δύσκολα χρόνια, για να μη δημιουργούν προβλήματα στους Χριστιανούς.

Την ευχή του να έχουμε.

Αμήν.

[//131] Ας αναπαύση ο Καλός Θεός και τις ψυχές όλων εκείνων των πιστών, που κρατούσαν με ευλάβεια τις παραδόσεις των Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας μας, διετήρησαν δε στην καθαρή τους μνήμη και του Αγίου Πατρός τους τον βίο και την πολιτεία στην Καππαδοκία και την μετέδωσαν στους νεωτέρους τους. Εις τους ζώντας δε πληροφορητάς, που έδωσαν περισσότερα ή λιγώτερα στοιχεία και βοήθησαν για να γραφή ο βίος του, ας δώση την ευλογία του τώρα άφθονη ο Άγιος Πατέρας.

Αμήν.

[//132]

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ

Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Βίον ένθεον, καλώς ανύσας, σκεύος τίμιον του Παρακλήτου, ανεδείχθης θεοφόρε Αρσένιε, και των θαυμάτων την χάριν δεξάμενος, πάσι παρέχεις ταχείαν βοήθειαν, Πάτερ Όσιε Χριστόν τον Θεόν ικέτευε, δωρήσασθαι ημίν το μέγα έλεος.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ

Ἦχος δ'. Ο υψωθείς εν τω Σταυρώ.

Καππαδοκίας το νεόφυτον άνθος, και αρετών το πολυτίμητον σκεύος, ο ιερός Αρσένιος υμνείσθω μοι ούτος γαρ ως άγγελος, εν σαρκί βιοτεύσας, σύσκηνος εγένετο, των Αγίων απάντων, μεθ' ων πρεσβεύει πάντοτε Χριστώ, ημίν διδόναι, πταισμάτων συγχώρησιν.

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΟΝ

Χαίροις των Οσίων ο κοινωνός, δια πολιτείας, και ασκήσεως ιεράς· χαίροις Μοναζόντων, και Ιερέων κλέος, Καππαδοκίας δόξα, Πάτερ Αρσένιε.

[//133] Φωτογραφία: Ο νεόκτιστος ιερός Ναός του Αγίου Αρσενίου στο Ησυχαστήριο.